

לך לך וטהר לבנו

מענה על שאלות רבות בפרשה
זוהר'עלים מקוריים וזוהר'עלים על צומים

להצלחת ולישועת ה' בכל משאלות לבו לטובה אמן
שותפי לכל זיכוי הרבים של "וטהר לבנו"

ר' אברהם בן שושן גואטה שליט"א

זה היום עשה ה' נגילה ושמחה בו

יצאו לאור 5 כרכי "וטהר לבנו"

בראשית - שמות - ויקרא - במדבר - דברים

ואנא התפללו להצלחת שותפי רבי אברהם בן שושן לעשירות בקרוב
ושנוכה אני ושותפי להוציא כרך מועדים וכרך הגדה של פסח
ומרחב ים על ב"ב ותמצית מנחת חינוך ועוד בס"ד.

ושיהיה לעילוי נשמת אביו מר שושן בן אברהם וסמינה גואטה זצ"ל

ולע"נ אמו מרת זאיה גואטה ע"ה בת שלמה ורחל כליפי ע"ה

וברכה לבנו היקר שי שושן בן אברהם גואטה נ"ו על מסירותו המושלמת לספרים הקדושים
הקב"ה ישלם שכרם בזה ובבא

חלוקת כרך "בראשית" אצל המחבר יוחנן ריינר 0527120333 בבני ברק, "בחינים" ללומדים בספר

כל ספרי המחבר
בעל "וטהר לבנו"

בראשית

שמות

ויקרא

במדבר

דברים

**פרשת
לך לך**

פרשת לך לך

לך לך – והיה ברכה

100 שנים לאברהם בארץ ישראל ומאה ברכות

המילים "לך לך" יוצא 100, כי זה מה שנשאר לאברהם אבינו שהיה בכניסתו לארץ ישראל בן 75, ש-100 שנה חי בארץ ישראל.

ואולי גם רמוז בפסוק **"והיה ברכה"** כנגד 100 ברכות שעל יהודי לברך בכל יום, שכל שנה של אברהם בארץ ישראל שווה לברכה, ועוד רמז שבגיל 100 זכה אברהם לבן צדיק.

וכתוב "והיה" ברכה, שזה כנגד שם ה' שם הויה, כי בזכות הקפדה על 100 ברכות כל יום אנו מתחברים לקדושת אברהם בארץ ישראל וזוכים לכל הברכות ולדבקות בה' יתברך אמן.

נח, נח מול לך לך

והיה תמים, שבהם בוודאי המשמעות להווה ועתיד, ולא על העבר.

ולכאורה למה לא כתוב על העתיד **"לך לפני"**, למה כתוב לשון **"התהלך"** כלשון הכתוב אצל נח שיש מפרשים אותו לגנאי, ואולי גם לרמז שגם ההליכה של העבר של אברהם אבינו הייתה במטרה ללכת ולהתקדם תמיד, ולא לנוח, ואכן דרשו

אברהם מהותו הליכה ולא נח ומנוחה, וכמו שכתב רש"י בתחילת נח - את האלקים **התהלך נח** - ובאברהם כתוב **"אשר התהלכתי לפניו"**, שנח היה צריך סעד לתומכו אבל אברהם היה מתחזק ומהלך בצדקו מאליו, וגם בביאור רש"י מתבאר ש**"שהתהלך נח"** זה בעבר, ואילו אצל אברהם הכוונה הליכה בעתיד ככתוב **לך לך וקום התהלך,** וגם כתוב **התהלך לפני**

לישיבה בלי בחורים?? אלא יתכן ששיבה זה לא לפי מספר התלמידים, אלא מקום מוכן ללימוד תורה, ורבנים המוכנים לקבל תלמידים מבקשי ה' ותורתו.

ויתכן שהיות ושם ועבר לא קבעו בישיבתם תפילה קבועה כמו אברהם אבינו לכן הם לא זכו להיות מהאבות הקדושים של התחלת עם ישראל, ורק מאברהם שחידש תפילה קבועה, לכן זכה שממנו נקבע עם ישראל.

ואולי כל זה מרומז ב"ואברך ואגדלה שמך והיה ברכה", שהיות ואברהם חידש תפילה וברכות לה' ובכוח האמונה והתפילה והברכות קיים לך לך והתהלך בארץ, לכן עיקר ההבטחות היו קשורים לכוח הברכות, וגם לתפילה שמזכירים "אלוקי אברהם" ומסיימים "מגן אברהם" וכדברי רש"י על "ואגדלה שמך והיה ברכה".

בגמרא מכות (כג') "הולך צדקות" - זה אברהם אבינו, ככתוב: "התהלך לפני והיה תמים".

אגב המילים "לך לך" שווה 100, ואולי זה בא לרמז על כוח התפילה והברכות כפי שדרשו חז"ל **מנחות מג'** על הפסוק "מה ה' שואל מעמך" מאה ברכות ה' דורש מעמך. ואומנם "נח נח" זה יותר ממאה, אבל שם יש פסיק שמפריד.

ואכן אברהם חידש מלבד האמונה ולימוד התורה גם חידש תפילה שחרית קבועה, שהיא חלק ממאה הברכות בכל יום, וגם דרש מכל סועד בהכנסת אורחים שלו שיברך לה' על האוכל.

ובעצם התבוננתי ששיבת שם ועבר הייתה ישיבה בלי בחורים ואולי בסוף היה תלמיד אחד שהיה שווה את כל קיום הישיבה "יעקב אבינו", ואיך אפשר לקרוא

ואברכה מברכיך ומקללך אאר

מצאתי בבעל הטורים שכתב "ואברכה מברכיך" - בגימטריא: יהיו כהנים המברכים בניך. ולכן מברכיך כתוב בלשון רבים - ומקללך בלשון יחיד. "מקללך אאר" בגימטריא: בלעם הבא לקלל בניך.

ויתכן, שכל הקללות שהגויים הרבים מקללים את עם ישראל תמיד הם בבחינת יחיד מול ברכת כהנים שבכל יום שנחשב כרבים.

כי כל כוח קללת הגויים בא מכח קללת בלעם, והיות והקב"ה הפך את קללת בלעם לברכה למרות שבליבו היה לקללם בכל זאת זה השפיע שלא הנחיל את כח הקללה לגויים הבאים לקלל אחריו.

לעומת זאת כוח הברכה שהכהנים מברכים מכוח ברכת אברהם, א"כ כוח ברכת אברהם אכן מתרבה ומעצמם בכל ברכת כהנים כי כל הכהנים מברכים בכוח הברכה של אברהם אבינו.

ובזה יפה כח ברכת אברהם מברכת נח את בניו, ומה גם נח בירך וקילל את בניו בגלל סיבת התנהגותם, ואילו ברכת אברהם היא ברכה לכהנים שיברכו ויחול הברכה גם בלי סיבה,

ואומנם קללה בלי סיבה הוגנת אכן לא תחול על האדם כי מה פתאום תחול עליו קללה, ומכח בלעם שבא סתם לקלל את עם ישראל זה לא משפיע וכאמור.

ואגדלה שמך

הסבר שלישי, ד"א "ואעשך לגוי גדול" זהו שאומרים בצרכה ראשונה בתפילת 18 אלוקי אברהם "ואצרכך" זהו שאומרים אלוקי יצחק, "ואגדלה שמך" זהו שאומרים אלוקי יעקב. יכול יהיו חותמים כולם, לכן כתוב "והיה צרכה" כך חותמים ולא בהם, שמסיימים את הצרכה "מגן אברהם":

ויתבן שלרש"י היה קשה הרי אברהם אבינו היה עניו גדול ועלום שאמר ואנוכי "עפר ואפר", וכי חיפץ כבוד שה' מצדך אותו "ואגדלה שמך", הרי אברהם העניו היה בורח מכבוד, אומנם צרכה לבנים בוודאי ראה אברהם אבינו, וכן ממון לאורך מעשי החסד שעשה

ואם הכוונה שיתפרסם ויתגדל כבוד הקב"ה בעולם בזכות אברהם אבינו, לכאורה היה מתאים יותר שייכתב "ואגדל שמי על ידך?"

כתב רש"י 3 פירושים על "ואגדלה שמך", וזה פלא כי צדך כלל רש"י מביא 2 הסברים ולא מחפץ להביא לקט פירושים, אלא כשיש קושי הוא מביא פשוט, וכשיש קושיה על הפשוט אזי הוא מביא פירוש נוסף, וכך נראה בד"כ ממפרשי רש"י.

הסבר הראשון, – לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים ממעטת פריה ורביה וממעטת את הממון וממעטת את השם, לכך הוזקק ל-3 צרכות הללו שהצטיחו על הבנים ועל הממון ועל השם - שיתפרסם שמו של אברהם בעולם.

הסבר ב', הביא רש"י יסן (מספרים אחרים), "ואגדלה שמך" הריני מוסיף אות על שמך, שעד עכשיו שמך אברהם מכאן ואילך אברהם, ואברהם עולה רמ"ח כנגד איברי אדם.

ואולי לכן רש"י הביא פירוש שני ושלישי שקשור יותר לקשר של אברהם אבינו עם הקב"ה, כי שינוי השם לאברהם מבטא כדברי ה' שיהיה אב המון גויים, ולא שאברהם שמח ילאו ממנו גויים רבים אלא מתוך כל אלו הרבה יתגייירו והרבה יעבדו את בורא עולם, ככתוב וכל בני בשר יקראו בשמך להפנות אליך כל רשעי ארץ, וכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל בשר וכו', וכפי שנראה במאמר מיוחד "אב המון גויים" לקראת סוף הפרשה.

ובן אברהם אבינו שמח בצרכה שיזכה ששם ה' מתייחד לא רק עליו אלא גם על בנו ונכדו יעקב כי אז מתקיים לא ימושו מפיד ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם יהיה רצף של לדיקים עד ביאת המשיח.

ומה שחותמים "מגן אברהם", כתבתי הסבר נרחב בפרשת וירא בד"ה "אברהם דואג לכל הדורות בשביל שיתקיים הבטחה ה' שהבטיח לתת – לו עולמו", שזה כביכול הבטחה שאברהם היהודי הראשון כביכול יחיה עד סוף הדורות ולנצח כי הוא ציווה את בנו אחריו לשמור דרך ה' וכך יתקיים ההבטחה שה' הבטיח לאברהם אבינו עולמו כי כאשר משאיר דורות אחריו לדיקים הריהו כאילו לא מת, ובמאמר הנ"ל בפרשת וירא הבאתי עוד 2 הסברים ל"והיה צרכה".

אבל לפירוש הראשון שהוא כפשוטו חשבתי

לפרש על פי שאלה, שכתוב הבורח מן הכבוד, הכבוד רודף אחריו, ולכאורה זה עונש וזכר או ניסיון קשה ללדיק שבורח מהכבוד שאלו יתחיל להנות מהכבוד ולהתחיל לרדוף אחר הכבוד, ומדוע ה' קבע שכך יתנהל העולם? והרי שכן מצווה וסכר עבירה עבירה, ומדוע אם כן נחשב "ואגדלה שמך" לאברהם כצרכה?

אלא יתכן שאכן גדולי ישראל צרחו כל חייהם מכבוד, אבל הכבוד רודף אחריהם, שהוא רודף כמו רודף לזעזע ולהקשות עליהם, דהיינו שלדיקים שבורחים מכבוד, ה' מטיל עליהם תפקידים גדולים שמעשים ומטלות אלו גורמים ממילא שיתפרסמו ויקבלו כבוד גדול.

והצדיקים שצרחו כל ימיהם מהכבוד, מסכימים בשמחה לעשות מטלות מיוחדות וחשובות למען ה' ותורתו, למרות שיודעים שבכך הכבוד יסיגם ויקבלו כבוד צפרסוס שמש הטוב, כי כל חייהם לפעול למען ה' ותורתו, וזה להם כצרכה שה' מטיל עליהם מטלות שיש בהם קידוש ה'.

ואולי בגלל שפועלים במסירות נפש במטלות מיוחדות עבור עם ישראל, ה' מזילם שהכבוד שהם מקבלים לא יפגמו בטהרתם שלא יהנו מהכבוד חלילה.

ובמו כן יתכן שאברהם אבינו כשה' צדף אותו "ואגדלה שמך", הבין אברהם שעליו לעשות מטלות מיוחדות למען ה' ותורתו, שעל ידי זה יקבל כבוד, ולאברהם

ואכן אברהם השפיע כל כך במארים, עד כדי כך שפרעה שילחו עם ממון רב שאפילו לוט התעשר מזה, שבכך כולם נוכחו בנס שה' עשה לשרה שפרעה לא הצליח לפגוע בה ולכבושה.

ובפרט שפרעה לקח את בתו הנסיכה הגר, ומסר אותה לשרה שתהיה שפחת שרה במקום נסיכה, כי טען עדיף שתחייה בבית שה' משרה שכינתו בו.

ובאשר אברהם חזר עם כל העשירות המופלגת, ויחד עם נסיכת מארים שנהפכה לשפחת שרה, ממילא גם בארץ ישראל התפרסם שמו של אברהם שמצליח מעל הטבע בזכות דבקותו בה'.

אבינו זה מתנה גדולה שה' נתן לו מטלות מיוחדות להגדיל שם ה' בעולם.

ואכן אברהם אבינו מיד כשהגיע לארץ ישראל נהיה רעב בארץ, והבין מדעתו שחלק מאגדלה שמך עליו לרדת למארים ששם גם יתפרסם שם בורא עולם, ובפרט שמארים באותו זמן הייתה ממלכה ואימפריה חשובה ביותר בעלת השפעה על כל העולם הקדום,

ואולי לכן ירד אברהם למארים בלי לשאול ברשות ה', כי הבין שה' רואה שאברהם יפיץ גדלות ה' גם בארץ מארים, ועי' רמב"ן שכתב על עניין זה כפי שהבאתי דבריו קודם.

לך לך – ואת הנפש אשר עשו בחרן

2000 שנות תורה

ירידתם למצרים כבר לא נשאר זכר מכל אותם הגרים שגייירו אברהם ושרה, והשאלה למה אין מהם זכר???

ודבר מדהים הוא שהגמרא (בע"ז ט' א') אומרת שמכאן דהיינו מ"והנפש אשר עשו בחרן" שהיה בגיל 52 של אברהם אבינו התחילו 2000 שנות תורה, ואם לא נשאר מהם כלום למה מהם התחיל 2000 שנות

כתב רש"י שהכניסן תחת כנפי השכינה, שאברהם מגייר את האנשים, ושרה מגיירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאלו עשאו. ויש מקום לתמוה וכי לאן נעלמו כל הגרים שגייירו, והרי סוף פסוק רק 70 נפש ירדו למצרים כעם ישראל, וכל שאר הנפשות שקרבם אברהם ושרה כביכול נמחקו, כי לא כתוב שנלוו עמם עוד אנשים שלא מבני יעקב, ויתכן שעוד קודם

שאברהם כבר היה בגיל 70 בברית בין הבתרים בארץ ישראל.

ולפי זה שאכן אברהם אבינו היה כבר בארץ ישראל וידע שזאת הארץ המובטחת כפי שתיאר לה אותה בורא עולם לגבולותיה בברית בין הבתרים, וגם כאמור יש שיטות שהתעכב בה 3 שנים, אז מדוע לאחר שנים חזר לחרון?? וגם מה הניסיון של "לך לך אל הארץ אשר אראך!!" הרי הוא כבר ידע שארץ ישראל היא??

אלא נראה בפשטות שאברהם אבינו חזר כי רצה לחזור לאביו תרח, ולקיים מצוות כיבוד אב בזקנותו של אביו, אבל לא רק!! כנראה אברהם אבינו רצה גם להחזיר את לוט מארץ ישראל וכפי שנראה בסמוך, וגם רצה להיות עם הנפשות שעשה בחרן, להמשיך לחזק אותם.

וכאשר חזר לאחר 3 שנים וראה אותם יראים ושלמים ביראת ה' אזי זה הוכיח לו שהם באמת דבוקים בדרך ה' ולא עזבו את הדרך הקדושה גם כשרבם עזב אותם משך שנים, וזה מצד עצמו מדהים ביותר על עוצמת גיורם!!!

אבל הניסיון הגדול שלהם היה כשהם הסכימו ללכת אחר רבם אל ארץ לא ידועה להם (ולאברהם גם אם נניח שידע כבר, כי כבר היה שם בברית בין הבתרים ששם הובטחה לו ארץ ישראל, מכל מקום בפשטות היה אסור לגלות להם, או כפי שנראה בסמוך), ועצם הדבר שהם הסכימו לעזוב את כל משפחתם ופרנסתם שבחרן, זה היה מסירות נפש עצומה מצדם וזה היה המבחן הגדול שלהם האם באמת הם היו

תורה??? וגם הרי אברהם למד תורה קודם לגיל 52 תורה, שהרי יש דעות בגמרא שמגיל 3 הכיר את בוראו?? וגם שם וגם נח למדו תורה אז למה דווקא מכאן זה מתחיל??

ואם נאמר ש-2000 שנות תורה מתחיל רק מזמן שהתחילו ללמד תורה לרבים, ורק בגיל 52 אברהם לימד את הרבים, אם כן היה זה עוד קודם בואו לארץ בגיל 75 המסופר בפרשה, שכבר בחרן הוא לימד תורה וגייר, ואיתם בא אברהם בגיל 75 לארץ ישראל!!!

ונשאלת השאלה איך יתכן שהתורה לא מציינת בזמן את תחילת 2000 שנות תורה שהוא אירוע חשוב ביותר, והתורה מציינת זאת באיחור של 23 שנים???

ומצאנו בנושא ביקורי אברהם אבינו בארץ ישראל כמה דעות: א. תוספות שם כותב שאברהם אבינו נכנס פעמיים עם לוט לארץ ישראל, שהרי בברית בין הבתרים שהתקיים בארץ ישראל אברהם אבינו היה בן 70, שכך יוצא החשבון ש-30 שנה חלפו מברית בין הבתרים עד לידת יצחק.

ב. תוספות בשבת (י' ע"ב) מוסיף שהיה אברהם בן 73 כשנשבה לוט ולכן אברהם הרג את המלכים, וחזר לשנתיים לחרן, ושוב חזר לארץ ישראל בגיל 75.

ג. אמנם בתוספות בע"ז ובשבת שם מביא בשם "סדר עולם" שחזר אחרי ברית בין הבתרים 5 שנים לחרן, ומעשה לוט ומלחמת המלכים היה אחרי גיל 75.

בכל אופן הצד השווה בכל שיטות התוספות וכפי שהוכיחו מהפסוקים,

אמר בשמחה לתלמידיו עכשיו היא עת רצון לביאת המשיח בואו נעלה לירושלים, ענו לו תלמידיו ברוך ה' על גודל השעה, אנחנו בשמחה הולכים עם כבוד הרב, אבל ימתין לנו הרב לרגע בכדי שנעדיכן את משפחתנו שלא ידאגו לנו, הצטער האר"י ואמר אוי!! חבל עיכוב זה מצדכם גרם וחלפה השעה!!!

כי יש מצבים חשובים שזה מעל הכל ומעל חובת עדכון המשפחה וכו'!! דוגמא אם ראית את אביך נדרס גם אם המשפחה תדאג לך ולא תדע למה אתה מתעכב, אתה תתמקד רק באבא שלך ולא תפסיד שניה מיותרת מלהציל את חייו, כי זה כרגע הכי חשוב מהכל!!!

ממש כנועים בלב ונפש לאברהם אבינו לגמרי או לא.

והיות והם הלכו אחריו ועוד לארץ לא נודעת, לכן הם באמת נחשבים כנפשות שאברהם ושרה עשו, ואכן מעכשיו דהיינו מזמן שהסכימו והלכו עם אברהם מארצם זה גרם ויצר שהתברר למפרע, שאברהם שלימד תורה בגיל 52 היה זה לימוד תורה איכותי ששינה חיי אדם לחלוטין, ולכן מאז התחילו 2000 שנות תורה, וזה התברר כאמור רק בפרשתנו כשהלכו עם אברהם אבינו לארץ לא נודעת.

וזה מזכיר קצת את הסיפור על תלמידיו האר"י שפעם בקבלת שבת בצפת האר"י

ללמדנו, שרק על ידי מסירות נפש מתבררת המהות האמתית שלנו, ולכן חיזוק שמצליח להחזיק גם בניסיון קשה מנשוא זה מלמד שאכן הפכנו לאנשים חדשים, אז חלילה לנו ליפול בשום ניסיון, גם אם הלב נאטם וכאילו אנחנו מאובנים והיצר משתלט עלינו ואנחנו כאילו פועלים אוטומטית כעבדים נכנעים וכרובוטים של היצר, נתלש בכוח ממקום הניסיון ונתחזק לברוח מיד מהסכנה, ונוכיח שהחיזוק שלנו הוא עוצמתי וגם אני באמת הפכתי סוף סוף לאדם חדש קדוש וטהור אמן ואמן.

הנפש אשר עשו – המשך

לאחר שהעלינו את מעלתם העצומה של הגרים החזקים בעלי המסירות נפש העצומה **שעשו אברהם ושרה**, יש מקום ביתר שאת וביתר עוז להתבונן בשאלת המפרשים שתמהו לאן נעלמו כל הגרים שגיררו אברהם ושרה?? וכפי שציינו לעיל שרק 70 נפש יוצאי ירך יעקב הם בלבד ירדו למצרים וכביכול כל השאר נמחקו או שכבר לפני זה כבר לא היו חלק המחובר לעם ישראל או ליהדות???

וגם קשה שהרי מהם התחילו 2000 שנות תורה, ואם לא נשאר מהם כלום למה מהם התחיל 2000 שנות תורה??? **וקודם** תירצנו והוכחנו שמכל מקום **אברהם אבינו לימד תורה באיכות ובעוצמה חזקה את תלמידו**, ולמרות שמהתלמידים לא נשאר זכר בכל זאת המלמד שלימד תורה לא התבטלה עוצמת לימוד התורה שלימד.

ונראה לתרץ על השאלה לאן נעלמו הגרים??? כפי שכתבו המפרשים: שאכן מהם לא נשאר אחד!! כי בפטירת אברהם אבינו הם לא התחברו לדרך עבודת ה' של יצחק שהיתה עבודה מתוך "פחד יצחק" - שהיא עבודה מתוך יראה, ולא עבודה מתוך חסד כדרך העבודה של אברהם אביו.

אבל בכל זאת גם **אברהם אבינו וגם הם** אפילו שמהגרים לא נשאר מהם זכר, בכל זאת הם **פרצו דרך לגירות** לכל הדורות, ולכן מהם מתחיל 2000 שנות תורה, ואולי מצאצאי הגרים הללו יתגיירו לעתיד לבוא, וראה מאמר על "אב המון גויים" בפרשת וירא.

כמו שראיתי ביאור נפלא של **רבי חיים מוולוז'ין** (רוח חיים על פרקי אבות) שמבאר את הפסוק "מתהלך בתומו צדיק, אשרי בניו", שצדיק שעבד על המידות שלו בקושי עצום או מסר נפש על מצוות זה הופך לטבע אצל בניו, כי הוא פרץ להם את הדרך ולהם זה בא הרבה יותר בקלות ובטבעיות.

ולכן אברהם אבינו שמסר את נפשו ליהדות וללמד תורה, זה יצר טבע אצל עם ישראל שבקלות גם הם יצליחו למסור את נפשם עבור תורה והיהדות.

כי כאמור אברהם אבינו לימד תורה ברבים ובמסירות נפש לכן יתכן שנמרוד ראה בו אויב הפורץ דרך חדשה שמעוררת את כל יסודות השקר הקיימים בעולם!!! עד כדי כך שנמרוד השליכו אל תוך כבשן האש בחיים!!!

וגם תלמידיו שהתגיירו לא עזבו את דרכו גם כשהיו בלי רבם כשעזבם 3 שנים בהולכו בלעדם לארץ ישראל, וגם הלכו אחריו מחרן לארץ לא נודעת להם, זה יצר פתח לכל

הגרים שבאו לכלל ישראל במשך כל הדורות, וגם אברהם והם יצרו את כוח הפצת תורה ברבים, וזה נשאר לנצח.

ללמדנו, ששום מסירות נפש לא נמחקה, נכון שלפעמים נראה לך שהיות ונכשלת בסוף ואתה בסופו של דבר לא רואה תוצאות אז ממילא הכל היה לריק ולשווא, טעות היא בידך, שום דבר לא נמחק וזה לא לריק, יום אחד כוח מסירות נפש שיצרת ישמש אותך או את זרעך ואתה או הם תתחזקו מכוח המסירות נפש ההיא, לכן חזק ואמץ ומסור נפשך להתחזק ולא להיבהל מנפילות, רק חזק ואמץ אמן.

אל הארץ אשר אראך

עוד הסבר בניסיון של אברהם אבינו

הנה ברור הדבר שאברהם אבינו ידע מאז ברית בין הבתרים שארץ ישראל היא הארץ המובטחת לעם ישראל, כי הקב"ה הבטיחו במפורש "לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדל נהר פרת", אבל דווקא בגלל שהבורא לא ציין לו עכשיו לאיזה ארץ ילך, אם כן יתכן שבורא עולם כרגע רוצה להובילו לארץ אחרת לגמרי בלי כל קשר לארץ המובטחת. אבל אברהם אבינו כשיש ספק נמשכו רגליו אל מקום הקודש, אל ארץ ישראל הארץ המובטחת, ויחד אתו ציבור גדול שיתכן והוא הטריחם לחינם ועליהם לחזור וללכת חזרה לכיוון ההפוך, וזה ניסיון גדול גם לאברהם אבינו, בכך שסמך בעיניים עצומות על בורא עולם, ולא דאג שיתרגזו עליו ויעזבו אותו המתחזקים בכעס גדול, אלא הלך בתמימות ברצון ה'.

ללמדנו, שלפעמים הספיקות והמתח והחוסר ידיעה, בפרט כשזה נוגע לאחריות שיש לך על אחרים, זה ניסיון קשה מאוד, ודווקא למרות הספיקות

יש לנו לפעול וללכת לפי נטיית הלב הטהור, ולסמוך על בורא עולם שידריכו בדרך הנכונה, אבל יש לקחת בחשבון שאם טעינו עלינו בתמימות לשנות כיוון ולסבול את כל הטענות והתרעומת של הסובבים אותנו, וחייבים להיות ערניים לבדוק כל הזמן שאין טעות בדרכנו ולא לרמאות את עצמנו.

אבל אם קורה דבר כזה שגילינו שטעינו ובכל זאת התגברנו על עצמנו וביצענו את השינוי בלי להרהר אחרי הנהגת בורא עולם זה ממש מעלה עצומה באמונה ובביטחון!!! כי בעצם האדם התחזק באמונה והופך את הכישלון ואת הטעות לאמונה תמימה!!! שמאמין שבורא עולם רצה שיטעה ושיטעה אחרים אבל ציפה ממנו למרות הבושה שיתגבר ויתעלה בגבורה על טעותו ועל כבודו האישי, ויגיד טעיתי ויתקן את טעותו ואת מה שהטעה אחרים!!

ואשרי מי שמצליח לעמוד בגבורה בניסיון זה!!! כמאמר חז"ל הוריות י' אמר רבי יוחנן בן זכאי: "אשר נשיא יחטא" אשרי הדור שנשיא דורו חטא והביא קרבן על חטאו למרות הבושה!!! ודבר זה נוגע בהרבה תחומי חיים וד"ל!!!

הנפש אשר עשו בחרן

לארץ ישראל, אכן פעלה ורוב עם ישראל עלו לארץ ישראל, ולכן בתקופה שאחרי כורש בזמן אחשוורוש והמן חילקו את ימי הפורים לפי ערים המוקפות חומה מימות יהושע בן נון, כי רוב עם ישראל התגוררו בערים הללו, מה שנשאר מוקף מימי יהושע בן נון, וכדברי הרמב"ן בתחילת מסכת מגילה, אבל כלפי בניין ירושלים ובית המקדש, לא ידוע שכורש בנה זאת, ואכן התחילו לבנות אבל נעצרו בתחילת בנינו, ואיך התקיים נבואה זו??

ומצאנו ברד"ק: הוא יבנה עירי - כי הוא נתן להם כסף וזהב לבנות הבית והעיר,

כתב רש"י אברהם גייר את האנשים ושרה את הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשאו.

והנה מצאתי, דומה לזה בעת לומדי עם תלמידי המצוינים מכיתה ז' בת"ת תורת אמת ב"ב, בנביא ישעיה (פרק מה' פסוק יג') "אנכי העירתהו בצדק וכל דרכיו אישר, הוא יבנה עירי, וגלותי ישלח, לא במחיר ולא בשחד אמר ה' צבאות", שפסוק זה מנבא על כורש שיטיב לעם ישראל וכתוב שהוא יבנה את ירושלים, ויקבץ גלויות ישראל לארץ ישראל.

והנה הכרזת כורש לעם ישראל שיעלו

וקודם תירצנו והוכחנו שמכל מקום אברהם אבינו לימד תורה באיכות ובעוצמה חזקה את תלמידיו, ולמרות שמהתלמידים לא נשאר זכר בכל זאת המלמד שלימד תורה לא התבטלה עוצמת לימוד התורה שלימד, וכפי שידידי הרה"ג צבי יצחק הכהן מונק שליט"א הוסיף וחדש, שכל זה הועיל לאברהם עצמו, שזכה לקיים "למען יצווה את בניו אחריו ושמרו דרך ה'".

וכפי שמצאנו במוסר הראשון של הקב"ה בעולם, שהוכיח את קין שחרה לו על שלא התקבלה קרבנו לה' כי התקמץ בתרומה, וה' הוכיח אותו והזהירו שלפתח חטאת רובץ, ואם תרצה תוכל למשול בו!! ובכל זאת זה לא עזר וקין החמיר את המצב ורצח את הבל!!

אבל מוסר זה של בורא עולם מהדהד לכל הדורות, ומחזק כל יהודי במשך כל שנות העולם, לסגור פתחים ליצר הרע, ולהאמין שעל ידי רצון והחלטה ברורה שלא חוטאים ובכוח לימוד התורה אתה מושל ביצר הרע, וכפי שה' אמר לישעיהו שלמרות שבני דורו לא התחזקו מנבואותיו, בכל זאת כל נבואותיו יחזקו יהודים קודם הגאולה השלימה – דהיינו בדורנו ממש.

אומנם לפי היסוד שכתבנו עכשיו, מתורץ נפלא, שעצם ההשקעה הטובה של אברהם ושרה אמנו לגייר אנשים ולקרבם לבורא יתברך, זה עצמו נחשב לדבר מושלם, כאילו עשאו בשלימות, כמו כורש שנתן כסף וזהב לבניית בית המקדש

וממילא ברגע שנתן להם את האפשרות לבנות, נחשב כאילו כבר בנה, למרות שלא בנה בימיו.

ואם כן, היות ואברהם ושרה נתנו אור אמונה וחיי נצח לאנשים והנשים שגיירו, ממילא נחשב כאילו עשאו, למרות שלא הם יצרו אותם ממש.

וידועים דברי הגמרא בסנהדרין (יט') "כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, שנאמר (במדבר ג, א) ואלה תולדות אהרן ומשה", וכתוב "ואלה שמות בני אהרן", ולא כתוב שמות בני משה, לומר לך: אהרן ילד ומשה לימד לכן נחשבו בני אהרן כבני משה.

וממילא הסכם יששכר וזבולון, היות וזבולון נותן כסף ליששכר שכן יש אפשרות ליששכר ללמוד תורה, אזי נחשב כאילו זבולון למד תורה, אומנם מהנביא ישעיהו נלמד יותר מזה, שאפילו אם בסופו של דבר לא הצליחו להשתמש בכסף שנתרם לבנות את בית המקדש, בכל זאת נחשב לתורם כאילו בנה.

ולפי זה מתורץ גם כן מה שהקשנו בתחילת הפרשה שתמהו המפרשים לאן נעלמו כל הגרים שגיירו אברהם ושרה, שהרי רק בשבעים נפש בני ביתו ירד יעקב למצרים?? וגם הקשנו שהגמרא בע"ז (ט' א') אומרת שמכאן דהיינו מ"והנפש אשר עשו בחרן" שהיה בגיל 52 של אברהם אבינו התחילו 2000 שנות תורה, ואם לא נשאר מהם כלום למה מהם התחיל 2000 שנות תורה???

למרות שלא נבנה בימיו, בכל זאת נחשב
לדבר מושלם שבנה את ירושלים ואת בית
בית המקדש, וכמו כן מי שיתרום להדפסת
ספרי "וטהר לבנו", כאילו הוא בעצמו כתב
אותם!! והוא עצמו חידש וחזק רבבות
יהודים!!!

הנפש אשר עשו בחרן

ערב רב, הצטרפו ביציאת מצרים מכל העמים, ומשה קיבלם בלי לשאול פי ה' כמופיע ברש"י.

ואולי בדרך חידוש היו אלו צאצאי הגרים שעשה אברהם אבינו, ולכן קיבלם משה בלי לשאול מה'.

אבל הם – הערב רב היו הראשונים שנפלו בחטאים במדבר, כפי שכתב רש"י בחטאי עם ישראל, כי הם התנתקו שנים רבות מעם ישראל, ורק התחברו לעם ישראל בעת יציאתם ממצרים, ואכן **במכילתא ובמדרש הגדול** כתוב שהערב רב הם גרים ועבדים, ומי גירים?? אלא יתכן שאלו גירי אברהם ושרה.

זוכר חסדי אבות

בעת תפילת ערבית בליל א' דר"ה התחדש בעזרת ה' יתברך, שאומרים בתפילה "זוכר חסדי אבות, ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה", דהיינו שהגאולה מגיעה רק למען שמו של ה' ולא בזכות האבות, כפי שכתוב **בנביא ישעיה** (מג') וכן **בפרשת האזינו**, כי זכות אבות תמה קודם הגאולה, אומנם מדוע מזכירים וזוכר חסדי אבות קודם שאומרים שהגאולה היא רק למען שמו של הקב"ה??

אלא שזכות אבות משפיעה גם בזמן הגאולה שניחשב בני אברהם יצחק ויעקב למרות ריחוק הדורות ולמרות שאנחנו רחוקים מאוד מאוד מלהידמות לאבותינו הקדושים, וכפי שכתוב בנביא ישעיה (מג' כה) "אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני וחטאתיך לא אזכר, הזכירני נשפטה יחד ספר אתה למען תצדק: אביך הראשון חטא ומליצריך פשעו בי:

שלמרות שאין לנו זכויות, שלכן הקב"ה מוחה פשעינו וחטאותינו בזכותו ולא בזכותנו, בכל עדיין הקב"ה מחשיב את אברהם ויצחק לאבותינו הראשונים ולא חלילה ניתק החבל וניתק הקשר בנינו לאבותינו הראשונים הקדושים והטהורים, ולכן אנחנו **זוכים לגאולה** למען שמו של ה', **שהבטיח גאולה למען שמו לבני האבות הקדושים**.

ואולי סיום הברכה "מגן אברהם", בכ יהיו חותמים, משמעותו, שהברכה שהקב"ה בירך את אברהם **שלא יקרא שמך אברם אלא אברהם כי אב המון גויים נתתיך**, שאפילו אנשי לוט הרעים והחטאים נחשבו לבני אברהם שלכן הקב"ה דן עם אברהם על סדום לפני הפיכת סדום ועמורה וכדברי רש"י **שם בפרשת וירא**, זה מהות הברכה, שלעתיד לבוא עם ישראל יחשבו לבני אברהם למרות שהם רחוקים מדרכי אברהם יצחק ויעקב האבות הקדושים, אבל עדיין הם בני אברהם לא פחות מאנשי סדום ועמורה, ולכן בוודאי תחתם ותגיע הגאולה לבני בניהם למען שמו באהבה בקרוב ממש אמן.

והיה ברכה

אולי זה סגולה לעשירות

אולי זה סגולה לעשירות, כי הנה דווקא בפרשת שבוע זה מודגש הרבה מאוד איך אברהם ושרה עשו עבודת צוות ביחד לגייר ולקרב בני אדם לה'.

וגם רואים את הדאגה של אברהם אבינו לשרה אשתו, שהסתירה והסכים לשלם עליה הון, וגם איך ששמע לקול שרה אשתו לקחת את שפחתה הגר העיקר שיהיה לו ילדים, למרות שנשארה עדיין שפחת שרה ואולי זה קצת ביזיון לאברהם אבינו להתחתן עם שפחה.

ואברהם שמע בקול אשתו בתמימות, גם כשהיה קשה לו, וגם כשצעקה עליו על שלהגר נולד ולה לא, וטענה נגדו שזב באשמתו כי לא התפלל עליה, אברהם אבינו לא ענה לה בכעס ולא טען לשרה, הרי לא אני רציתי להתחתן עם הגר, וכאשר התפללתי לילד ברור שהתכוונתי עלינו כי את היחידה שלי ולא חשבתי לשנות זאת.

אלא אברהם אבינו לא תוקף אותה חלילה, אלא למרות שהגר נישאה לאברהם אברהם בכל זאת כביכול משפיל את עצמו ונותן לשרה להתנהג עם הגר כשפחתה שתחנכה אפילו בקושי כי היא עדיין שפחתה, ואולי כך היא תחזור בתשובה, ואברהם לא ציווה את שרה שתטפל ותחנך את הגר בעדינות ובכבוד כאשת אברהם.

ומה ואכן כתוב "והיה ברכה", שאברהם אבינו נהיה עשיר גדול ומופלג, ועשירותו הייתה על טהרת הקודש גם בלי להשתמש בפיצויים שקיבל מפרעה וגם מאבימלך על שלקחו את שרה.

ללמדנו שכדאי להשקיע ולשמח ולכבד מאוד את האשה, וגם כשהאשה תוקפת ומאשימה אותך, ויש לך טענות נגד להציל את עצמך ביושר עם הוכחות חותכות וברורות, בכל זאת תוריד את הראש בלי מריבה ובלי התנצחות, וכך תגבר בניכם האהבה ואחוה ושלוש ורעות עם שורק ולא עם חולם, ותזכו לברכה מאת ה' ששמח שיש שלום ואהבה ואחוה בבית יהודי, ואז השכינה שורה בבית וזה ברכה שמתקיימת לטובה.

לך לך

גדל בבידוד והלך נגד כולם, ונהפך להכי אהוב ולהכי חברותי

אברהם אבינו הלך נגד כל העולם אפילו הלך נגד אביו שמכר פסלים, וגם בקטנותו היה מוחבא מכל העולם, וגדל בילדותו בבידוד בלי חברה, ובמקום להיות מופנם ואנוכי שדואג רק לעצמו וטיפוס מאוד לא חברותי, אברהם אבינו היה הבעל חסד הגדול מכולם והכי חברותי שיש, שלכן הצליח לדבר על נפש האדם והשפיע מאוד על אנשים ולכן הצליח לעשות הרבה גרים.

ואברהם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן

למה אח"כ כתוב 80 שנה ושש שנים?

שמתי לב שמתחילת התורה כתוב	שכתוב בהם בעת סיכום שנות חייהם
שנים במספר קטן תחילה, מלבד אדם ונח	קודם מאות השנים ולאחר מכן העשרות

(שלושים ומאה ומעט ורעים) אמר הקב"ה אני מלטתך מלבן ומעשו והחזרתי לך יוסף ואתה מתרעם על מדותי, לכן נענש ונפטר בעשרות שנים פחות מאביו, אז יתכן שלכן גם בפטירת יעקב כתוב "שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה".

רק עדיין צריך עיון למה על חנוך לא כתוב קודם מאות שנים המספר הגדול הרי היה צדיק, והאם בגלל שלקח אותו אלוקים לפני זמנו כי ידע שאם יחיה עוד הוא יתקלקל לכן אינו בדרגת אדם נח ואברהם? כי זה כביכול נראה קצת נגד הבחירה ואין זה חיים של צדקות מושלמת??

למרות שטענתי שהקב"ה ידע שהוא לא יכול לעמוד בניסיונות הבאים, וא"כ אין זה נגד הבחירה ויל"ע כי מ"מ הוא מת לפני זמנו, ואולי הכוונה לפני זמן חיים ממוצע של בני אדם באותו דור אבל באמת הקב"ה קבע לו מראש רק 365 שנות חיים לפי כוחו לעמוד בניסיונות, ויל"ע.

ועל מתושלח שהיה צדיק לא כתוב מאות שנותיו קודם, ואולי היות ומתושלח חי בגיל המבוגר ביותר בעולם לפי הכתוב בתורה, לכן בו יש שבח לכתוב את המספר הקטן להבליט את אורך ימיו מבין כל אלו שחיו מעל 900 שנה שהוא היה מעל כולם, ויל"ע.

והשנים הבודדות, והפעם האחרונה זה "ואברהם בן חמש ושבעים שנה", ואח"כ כתוב מספר הגדול לפני הקטן "ואברהם בן שמונים שנה ושש שנים".

ואולי כי אברהם בא בימים מיד לאחר ברית בין הבתרים שנקבע שהוא המתחיל של עם ישראל בברית עם הקב"ה, ריבוי השנים הפך לחשיבות – בא בימים שימיו מושלמים ברוחניות, וכפי שכתוב בזוהר חלק א קכט א רכד א, ולא כמו קודם שהמיעוט חשוב, כי במיעוט יש פחות עבירות.

ואולי ישמעאל היות וחזר בתשובה בסוף ימיו ואולי מפני כבוד אביו אברהם לכן ניתן כבוד במותו לשנות חייו ונכתב קודם המספר הגבוה, ואכן שוב יום אחד לפני מותך מתקן, ויל"ע שיתכן שמאברהם בחשיבות שנות חייו, זה נקבע בעולם שמונים המספר הגדול לפני הקטן.

ואכן אדם ונח שהיו צדיקים גם בהם כתוב קודם מאות השנים ואחרי זה מיעוט השנים, ואומנם אצל יעקב אבינו שאמר לפרעה שהיה לו ימים רעים נקט שנות חייו "שלושים ומאת שנה", כי שנים רעות אדם כביכול רוצה לצמצם וחשיבותן מועטת כביכול.

ואולי היות ונקט כן, שעל זה הענישו ה', ככתוב **במדרש** שבשעה שאמר יעקב כן

לוט ההולך עם אברהם

תוספות (שבת י') כותב שאברהם אבינו נכנס פעמיים עם לוט לארץ ישראל, הפעם הראשונה הייתה כשאברהם היה בן 70 שבא לברית בין הבתרים, וכשהיה אברהם בן 73 נשבה לוט, ואברהם הרג את המלכים, וחזר למשך שנתיים לחרון, ושוב חזר לארץ ישראל עם לוט בגיל 75. ולפי זה יוצא שלוט התקלקל בסדום ונשבה במלחמה וניצל מהשבוי על ידי אברהם אבינו, ואז חזר לחרון עם אברהם אבינו.

ואולי כאמור אברהם אבינו חזר לחרון גם בשביל להרחיק את לוט מסדום, ובפעם הזו לוט חזר ללכת אחרי אברהם כי אברהם הציל אותו במסירות נפש מהשבוי. אבל כשבורא עולם אמר לאברהם בגיל 75 לחזור לארץ ישראל, כאן יש **מדרש ומפרשים**, שאברהם לא רצה לקחת את לוט, וכפי שמשמע מהפסוקים שכתוב כמה פעמים שהלך אתו לוט, ושוב שאברהם לקח אותו, וכל הכפילות היא כי אברהם בדק כמה פעמים מה מטרת הליכת לוט אתו, האם לטובה או שזו הליכה למטרה נפרדת – להתקרב לסדום.

לכן פעם אחת כתוב **"וילך אברהם"** ובנפרד כתוב **"וילך לוט"** ובפסוק זה אפילו לא מוזכרת שרה, כי כאן מודגשת ההתלבטות של אברהם האם כדאי שלא לקחת את לוט כי ללוט יש הליכה נפרדת במטרתה, או שלוט באמת חפץ לחזור בתשובה ולהידבק באברהם, ובסופו של דבר אברהם לקח אותו כי לוט הבטיח שמטרתו היא אך ורק לחיזוק אמת, להיות קרוב לאברהם אבינו.

אבל הבטחות לחוד ומעשים לחוד, וכשחזרו לארץ ישראל שוב לוט נמשך כמו מגנט לסדום שהשתקמה מחדש לאחר חורבנה, ונשאר שם עד להפיכת סדום ועמורה, ושוב לא כתוב שלוט חזר יותר להתקרב לאברהם אבינו עד סוף חייו, ואולי מחמת הבושה שבנותיו הולידו ממנו.

ראו נא והביטו, אדם שראה את חורבנה של סדום כשנכבשה במלחמה על ידי נמרוד, הוא עצמו היה שבוי אצל רשע גדול נמרוד הגדול, ואדם זה ראה מה כוחו של דודו הגדול והצדיק אברהם שיצא חי מכבשן האש שלא כאביו הרן שיצא מת מהכבשן, וראה את אברהם מנצח באופן שמעל לדרך הטבע, וכפי שכתבו המדרשים שאליעזר זרק עפר שנהפך לחיצים וחניתות, ומעל הכל הוא כנראה גם היה לצד אברהם אבינו לפני ואחרי ברית בין הבתרים וכנראה

זכה וראה או הבין שאברהם אבינו היה שרוי בעולמות עליונים ובורא עולם שוחח עמו.

אז לוט ידע את האמת וראה את עוצמת האמת, ומצד שני ראה את כישלון דרך התאוה והשקר, ובכל זאת נפל שדוד וחזר לסדום, כי היצר יודע למשוך מהמשפחות הכי טובות ולשלוף את המתחזקים מהרבנים הגדולים ביותר.

ללמדנו, שעלינו לברוח ממנו ומהסכנות, ולברוח כמו מאש ממקום רוע שאנחנו עלולים להימשך אליו, ובתוך עצמך אתה יודע מה מסוכן, ואל תרמה את עצמך כי בנפשך הדבר.

קום התהלך בארץ לאורכה ולרוחבה

ראיתי שיעור נפלא מהגאון הצדיק רב צבי רייזמן שליט"א מח"ס רץ כצבי עשרות כרכים מופלאים, שדן בעניין שכר פסיעות, ובתוך הדברים שאל מדוע ת"ח פטור מללכת לבית כנסת רחוק בגלל ביטול תורה, הרי הוא יכול לקיים שניהם ע"י שילמד בדרך ויקיים גם "ובלכתך בדרך"?

והתשובה, כי לימוד בישיבה בבית מדרש יותר רגוע ויותר מעמיק מאשר לימוד בדרכים, וביטול תורה באיכות גם נחשב ביטול כמובא במהרש"א שבת קכז'.

ולפי זה, חשבתי בדרך אפשר, שהרי אברהם אבינו נצטווה מה' קום התהלך בארץ לאורכה ולרוחבה, ולא מצאנו שעשה כן אברהם, וגם אם במלחמה הגיע עד דן, עדיין זה בדרך אגב, ולא שקם מיד לקיים מצוות ה', ואולי רק אליעזר רדף?

וראיתי ברמב"ן שכתב שזה לא היה ציווי אלא המלצה ולא חובה. וחשבתי לבאר העניין, שהרי ראינו שעתניאל בן קנז כבש את קרית ספר בכוח התורה שהחזיר בפלפולו מה שנשכח בימי אבל משה – תמורה טז'.

והיות וציווי קום התהלך בארץ היה למטרה שיהיה קל לבניו של אברהם לכבוש את הארץ או במטרת קניין חזקה - רש"י על הפסוק, אם כן, אברהם אבינו העדיף להחזיק ולכבוש את הארץ בכוח ההתמדה בלימוד, ולמרות שאפשר ללמוד בהליכה, זה ביטול תורה באיכות.

יש לעיין עוד, ובפשטות קום התהלך בארץ זה כדין אמירה של קניין חזקה כדאיתא בש"ס לך חזק וקני.

ויהי רעב בארץ

"רעב בארץ" - כתב רש"י: שבאותה הארץ לבדה היה רעב בכדי לנסותו אם ירהר אחר דבריו של הקב"ה שאמר לו ללכת אל ארץ כנען ועכשיו משיאו לצאת ממנה, ומשמע מרש"י שזה היה חלק מהניסיון לאברהם אבינו שיצטרך לרדת מיד למצרים כי זה היה רצון הבורא, ובעצם ירדתו למצרים עשה מעשה נכון ומצוה ויקבל עליה שכר כי ירד למצרים בלי להתרעם.

אמנם על זה כתב הרמב"ן וזה לשונו: דע כי אברהם אבינו חטא חטא גדול בשגגה שהביא אשתו הצדקת במכשול עון מפני פחדו פן יהרגוהו, והיה לו לבטוח בשם שיציל אותו ואת אשתו ואת כל אשר לו, כי יש באלוקים כח לעזור ולהציל גם יציאתו מן הארץ, שנצטווה עליה בתחילה, מפני הרעב, עון אשר חטא, כי האלקים ברעב יפדנו ממות, ועל המעשה הזה נגזר על זרעו הגלות בארץ מצרים ביד פרעה במקום המשפט שמה הרשע והחטא.

והדברים מפליאים שהרי הרמב"ן עצמו בפרשת נח הקשה, שהרי הרבה ניסים נעשו לנח במבול, אם כן יעשה את התיבה קטנה ויסמוך על הנס?? ותירץ הרמב"ן שהקב"ה בכוונה דרש לעשותה גדולה בכדי למעט בנס, כי כן הדרך בכל הניסים שבתורה או בנביאים לעשות מה שביד אדם לעשות, והשאר יהיה בידי שמים.

ולכאורה דברי הרמב"ן כאן לכאורה סותרים את דבריו בפרשת נח, שהרי לדעת הרמב"ן יש עניין "לעשות כל מה שביד האדם" ורק השאר בידי שמים, ואם כן לכאורה מחובתו של אברהם היה לרדת למצרים בכדי להינצל בדרך הטבע מהרעב???

אלא בהתבוננות בדברי הרמב"ן כאן יש לתמוה לכאורה, מדוע התחיל בכך שחטא חטא גדול בשגגה שהביא את אשתו הצדקת לכדי מכשול עוון?? ורק אחרי זה כתב שהיה חוסר בטחון שיצא מהארץ מפני הרעב והיה עליו להישאר בארץ ולסמוך על בורא עולם שציווהו להגיע לארץ ישראל.

הרי אם יציאתו מהארץ הייתה טעות וכחטא, אם כן לכאורה זה העיקר, כי זו היתה הבעיה הראשונה לפי סדר האירועים וגם מזה לכאורה התחיל בסיס כל הטעויות, ולכן זה הדבר הראשון שהיה על הרמב"ן לכתוב???

ונראה לבאר את עומק כוונת הרמב"ן, שאכן בדרך כלל אפילו צדיק חייב לעשות כל מה שבידו לעשות ולא להסתמך על הנס, ולפי זה צדקו דברי רש"י שטוב עשה אברהם אבינו שירד למצרים כי זה היה מחובתו מגדרי ההשתדלות, ולכן ירידתו מהארץ היא לא שורש ובסיס הטעות של אברהם אבינו, אלא שורש הטעות היה שלא יתכן שבזמנו עולם ידרוש ממנו השתדלות לסכן את אשתו הצדקת!!!!

ומזה נלמד שכאן בהשתדלות לרדת למצרים נולדה גם הסכנה לשרה, אם כן טוען הרמב"ן שזה היה אמור לגלות לאברהם אבינו שאין לו צורך לרדת למצרים, אלא כאן עליו רק לסמוך על בורא עולם ובלי השתדלות. ולמרות שאברהם אבינו השתדל למנוע את הסכנה משרה והניחה בתיבה והסכים לשלם עבורה מס גבוה, בכל זאת היא הייתה בסיכון עובדה שהיא נתפסה, (ובדעת עיין רש"י במאמר הבא).

ללמדנו, עד כמה עלינו להקפיד לא לסכן אחרים ולא לצער את בני המשפחה, וכשיש לך ספק מה רצון ה' יתברך דע לך שלדעת הרמב"ן הקב"ה בוודאי לא מסכים שתצער את בני משפחתך וממילא הספק מתבטל, ולכן יהודי יקר אל תיגרר לחטאים שבהם מלבד מה שאתה מסכן והורס את נשמתך אתה גם מצער ומסכן את משפחתך, ועלול אתה ליצור נזק בלתי הפיך, כי עליך אתה משוכנע שבידך לשלוט ולהפסיק לחטוא דבר שלא מוכח בעליל במציאות, אבל על יוצאי חלצין אין לך שליטה ואם יפלו בגללך איך תוכל לתקן??? זה ממש לא בידך!!!! וצער זה והרס נפשות ביתך בידך למנוע רק חזק ואמץ.

ויהי רעב בארץ

למצרים ולא יערער על הקב"ה שאמר לו להגיע לארץ ישראל ומיד הקב"ה מנווטו לרדת למצרים.

אומנם לפרש"י קשה שמהיכן למד אברהם לרדת למצרים בגלל הרעב, אולי

כתב הרמב"ן שאברהם אבינו חטא בשוגג שירד למצרים וסיכן את אשתו ולא בטח בבורא עולם שהנחה אותו לארץ ישראל שיפרנסו ברעב בארץ ישראל. **ואומנם** לפי רש"י אדרבא זה היה אחד מהניסיונות של אברהם אבינו שירד

לרופאים לרפאות את עקרותה.

ולפי זה מובן מדוע דווקא אברהם יצא מארץ ישראל בעקבות הרעב בארץ ישראל גם בלי רשות מבורא עולם, שהיות והקב"ה סילק בכוונה מאברהם אבינו ושרה כל טרדה והפרעה עד כדי כך שאפילו ילדים לא היה להם וכאמור בכדי שיהיה להם כל הזמן והכלים לקרב אנשים בלי מניעות וטרדות.

לכן כשהיה רעב בארץ הבין אברהם אבינו מעצמו שעליו לסלק מעליו את הטרדה ולעבור למצרים מקום בו לא תהיה לו טרדות וכך יוכל להמשיך בעבודת החיזוק.

ואדרבא יתכן שאברהם הבין שהרעב שימש עבורו כניסיון עבורו שלא יערער על ציווי בורא עולם שהביאו לארץ ישראל ועכשיו כביכול משלחו ממנה?? על כל פנים אברהם אבינו הלך למקום שבו יהיה לו קל יותר לחזק בלי הפרעות וטרדות כי זה היה תפקידו בעולם ואת זה חפץ לקיים בשלימות בכל דרך, בפרט שהוכח לו מגופו שזה רצון ה'.

היה עליו להתיישר ברעב בארץ ישראל וזה היה ניסיונו, הרי הוא לא קיבל ציווי מיוחד מבורא עולם לצאת מארץ ישראל, ולכאורה היה עליו ללמוד מנח שנכנס לתיבה בציווי ה' ולא יצא מהתיבה למרות שיבשה הארץ אלא לאחר ציווי מפורש מהקב"ה שיצא מהתיבה??

ונראה לבאר את דברי רש"י שהנה שיש הבדל גדול בין נח לאברהם גם בעניין זה, שמצאנו הנהגת ה' הפוכה מנח לאברהם, שהנה מצאתי כתוב ברבי עובדיה מספורנו על הפסוק "את האלוקים התהלך נח" - דהיינו כאשר נח התחיל להיטיב לזולתו והוכיח לדורו רק אז התקיים בו "וילד נח".

ואילו אצל אברהם אבינו מצאנו בספר **אזוניים לתורה בשם הקדמונים** להיפך, שבורא עולם לא נתן לאברהם ושרה ילדים ועשה אותם עקרים עד כדי כך שאפילו בית ولد לא היה לשרה, וכל זה בכדי שיהיו אברהם ושרה מרוכזים בכל מאודם ונפשם בחיזוק אנשים לעבודת ה', ולא ינסו ללכת

ללמדנו, שאדם הרוצה ומתאמץ לחזק יהודים בורא עולם נותן לו סייעתא דשמיא מיוחדת שאכן יוכל להשקיע את כל מרצו וזמנו לכך, וזכור שאם כל מחזק ה' נוהג בו באופן שונה כפי שמצאנו הבדלים בין נח לאברהם, שלנח דווקא כשהיזק נולדו ילדים, ולאברהם להיפך בגלל שחיזק שנים רבות לא נולדו לו ילדים, ודע עוד כי גם כשהדברים מסתבכים ויש הסתר פנים, תמיד צריך לזכור שבורא עולם משגיח עלינו תמיד!! וידע את צורכנו וידע את כל קושיינו, ותמים תהיה עם ה' אלוקיך.

ולכן אתה תמשיך לחזק ולהתחזק בכל מצב גם כאשר יש קשיים ומניעות, ובורא עולם ברחמיו יחוס עליך ועד כמה שיקשה עליך מלאכת ה' כך ירבה שכרך, וכך תזכה לראות נחת ותוצאות מבורכות מפרי עמלך, כי הזורעים בדמעה ברינה יקצורו, רק חזק ואמץ מאוד כי יש שכר לפעולתך ושבו בנים לגבולם בזכותך.

ויהי רעב בארץ

מהו קושי הניסיון שהוגדר כטירוף?!!

היה ניסיון קשה עד למאוד, שהיה צורך לאברהם אבינו כוחות נפש עצומים, ונשאלת השאלה מה מיוחד בניסיון זה כלפי אברהם אבינו שכבר נזרק לכבשן האש ויצא שלם בכוח אמונתו בבורא עולם??

והנה בהמשך המדרש דרש רבי פנחס בשם רבי חנין מציפורי, את הפסוק (תהלים צד') "אשרי הגבר אשר תיסרנו קה", ואם האדם מרוב היסורים בא להקפיד ח"ו נגד ה', ממשיך הפסוק "ומתורתך תלמדנו", שילמד בתורה מאברהם אבינו שה' אמר לו "לך לך מארצך, ואברכך ואגדלה שמך" ועשה כציווי ה' ויצא ובא לארץ ישראל, ובכל את קפץ עליו רעבון, והרעב היה רק בארץ ישראל ולא בשאר הארצות – ע"פ פרקי דר' אליעזר, ובכל זאת לא קרא תגר ולא הקפיד, אלא נהג בתמימות ככתוב "וירד אברם מצרימה לגור שם".

וכאמור לא מובן מדוע ניסיון זה הוא גובל בטירוף הדעת אפילו לאברהם אבינו, ואכן קודם בתחילת הפרשה כתבתי

כתוב במדרש רבה (ג) "וירד אברם מצרימה לגור שם", שזה אחד מעשרה רעבון שבאו לעולם, ר' הונא ור' ירמיה בשם ר' שמואל בר רבי יצחק אמר ששיא הרעבון היה בימי דוד, ובאמת רעב זה היה אמור להיות בימי שאול, אלא בגלל חולשת שאול ודורו, לכן גלגלו הקב"ה והביאו בימי דוד שהיו חזקים ברוחניות ובגופם, שכל גזרות הרעבון לא באו אלא בימי בני אדם גיבורים שהם יכולים לעמוד בהן, ולא בימי בני אדם שפופים שאינם יכולים לעמוד בהן.

והמדרש מגדיר ניסיון רעב זה כטירוף, שדרש רבי יהושע בן לוי תהילים קיא' "טרף נתן ליראיו" – "טירוף" נתן ליראיו בעולם הזה, אבל לעתיד לבא "יזכור לעולם בריתו", ולמה זה טירוף? כי ה' הבטיח לאברהם "ואברכך ואגדלה שמך" וכששמע אברהם והגיע לארץ ישראל, קפץ עליו רעבון, ולא הקפיד ולא קרא תגר.

ומשמע ממדרש זה שזה, ניסיון הרעב

וגם הקב"ה הסתיר שלא יהיה חילול ה' לכן ה' הקדים לספר מיתת תרח אבי אברהם ליציאת אברהם, למרות שתרח חי עוד 65 שנה אחרי שעזבו אברהם, וכל זאת בכדי שלא יתחלל שם ה' ע"י אברהם ששמע בקול ה' ועזב את אביו בזקנותו למרות הפטור המיוחד שקיבל מה'.

והנה בעת ניסיון הרעב שפגע באברהם ובתלמידי הגרים, ובפרט שזה פגע דווקא בארץ ישראל, יתכן ותלמידיו שידעו שאברהם עזב את אביו הזקן, היו טוענים לאברהם, הרעב זה עונש על שעזבת את אביך הזקן, ועליך לחזור לחרן ולקחת עמך את אביך הזקן ולא להשאירו לבד, ואכן במקום שאברהם ידירים למצרים מפני הרעב היה עליו לחזור צפונה לחרן מפני הרעב וגם להרוויח כיבוד אב.

ובכל זאת אברהם אבינו למרות הטענות הקשות נגדו, פונה דרומה למצרים, כי ה' פטר אותו מכיבוד אב, ולכן ברור היה לו שהרעב אינו עונש, אלא ניסיון לראות האם מאמין הוא לדברי ה', וכאן אברהם אבינו בכוחות נפש מיוחדים הלך נגד כל הסברות והטענות ולא חזר לחרן בכדי להרוויח כביכול 2 ציפורים במכה, כיבוד אב תוך כדי הצלה מהרעב, אלא בטח בפטור שפטרו ה' מכיבוד אב, ואם יחזור לחרן, יש בזה צד שיתכן אברהם אבינו מרגיש שעליו לתקן את כיבוד אב שפגם.

ולזה צריך גבורת הנפש וכוחות הנפש להתגבר על הרגש לאביו, וללכת נגד כל תלמידיו, ונגד ההיגיון שמשתלם לחזור

שהקושי היה איך להתמודד מול הגרים שמצב זה גרם להם קושי באמונה, כי ראו כביכול שהבטחת ה' לא רק שאינה מתקיימת אלא להיפך המצב החמיר ודווקא בארץ ישראל נוצר רעב קשה מנשא!!

אבל היא הנותנת, שמאחר ואברהם אבינו כבר התנסה בכמה ניסיונות, יכול היה להוכיח להם שמצב זה זה ניסיון מהקב"ה במידת הביטחון, שהרי דווקא בארץ ישראל יש רעב ובדיקת בזמן שאברהם הגיע לארץ ישראל, וזה מוכיח שהקב"ה עשה זאת במכוון ובדיקת לאברהם אבינו, ואפשר בהחלט לראות בה ניסיון חד וברור האם אברהם אבינו ותלמידיו יתחזקו באמונה למרות הקושי של הרעב במקום הברכה המובטחת, ואם כן, מדוע מוגדר מצב זה כקושי עצום וכטירוף הדעת לאברהם אבינו??

ולתריך זאת, נראה בס"ד על פי המדרש (ז) "ויאמר ה' אל אברם לך לך" ולפני פסוק זה כתוב "וימת תרח בחרן" א"ר יצחק שהיה אברהם אבינו מפחד ואומר אם אצא יהיה חילול ה' מהתנהגותי שיגידו שעזב את אביו הזקן, אמר לו הקב"ה "לך" אני פוטר רק אותך מכיבוד אב ואם.

ומפורש במדרש שה' אמר לאברהם שירד למצרים בעת הרעב, ולמרות שלא מצאנו פסוק מפורש על כך, אלא יתכן והכוונה כפי שנכתב קודם, שאברהם אבינו הבין בציווי "לך לך" שעליו בימי הרעב להדרים למצרים ולא לחזור צפונה לחרן לכבד אביו.

צאן ובקר וגו' ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו".

אמר ר' פנחס בשם רבי הושעיא רבה, אמר הקב"ה לאברהם אבינו, צא וכבוש את הדרך לפני בניך, אתה מוצא כל מה שכתוב באברהם כתוב בבניו בגלות מצרים, וכפי שמפרט שם המדרש, ולקחת שרה היה כנגד ירדת עם ישראל למט' שערי טומאה, אבל משם יצאו למט' שערי קדושה, וברכוש גדול.

לחרן מחמת הרווח הכפול, ולחדד את ה"לך לך" תדירים מצפון לדרום, כי אין לך יותר כיבוד אב!!! וזה הקושי שהרחמן אבי החסד נהפך כאכזרי לאביו ולא פנה לאביו גם לזמן הרעב.

ואמונה תמימה זו של אברהם עזרה שסללה את הדרך כראוי לעם ישראל בגלות מצרים שיצליחו לצאת משם ביד רמה ובשלל גדול, כדברי המדרש באות ו' על הפסוק "ולאברהם היטיב בעבורה ויהי לו

ועלינו להתחזק באמונה וחייבים להאמין בכוח התורה ולומדיה, שתורה מגנה ומצלה, וצריכים להאמין בברכת הרבנים וצדקה וחסד שמצילות ממוות, בכל זאת עלינו לזכור את המושג שיעקב אבינו קבע "שמא גרם החטא"!!!

שלמרות שיעקב אבינו קיבל הבטחות מהקב"ה שיעזור לו ויביאו בשלום לבית אביו, שהבטחה זו היא מעל כל הבטחה וברכה של כל גדולי ישראל משך כל הדורות, בכל זאת יעקב הצדיק שהעיד על עצמו "עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי" בכל זאת יעקב אבינו פחד מאוד מעשו ועשה תחבולות רבות, כי פחד שמא גרם החטא!!!! ונמשיך בדרכו של אברהם אבינו שלא פקפק באמונה אלא המשיך באמונתו התמימה, למרות הטירוף שהיה לו בניסיון באמונה.

ועלינו לזכור, שאם ה' נתן לנו ניסיון קשה באמונה וכדו', זאת אומרת שהוא מאמין שאנחנו חזקים ומסוגלים לעמוד בניסיון הקשה הזה.

והיה כי יראו אתך המצרים ואמרו אשתו זאת והרגו אתי ואתך יחיו

המפרשים שואלים שאם חשש שיגרום החטא ויהרגו אותו מה אכפת לו שהיא תחיה?? ואולי, חשש שאם יהרגו אותו אזי שרה תרצה למות מרוב צער על מות בעלה הצדיק, ולכן המצרים שירצו לשמח אותה שתוכל לחיות ולהעביר צער זה מליבה, הם יקלקלו אותה מהיראת שמים שלה ומדרך התורה ויכניסו אותה לתאוות, וכך היא תצליח לחיות למרות מות בעלה בשמחה עם פרעה הרשע, ומזה פחד אברהם "ואותך יחיו" שיקלקלו אותך רח"ל.

ללמדנו, שיש חיים שעדיף המוות מהם, למרות שזה נוצץ וקוסם אבל זה קסם שווא של תאוות ועבירות שמוות בוודאי עדיף ממנו, וגם חיים כאלו בדרך כלל לאחר תקופה מתגלה לך המיאוס והגועל נפש והריקנות שיש בחיים הללו.

אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחייתה נפשי בגללך

כתב רש"י ייטב לי: יתנו לי מתנות, גם בזה הקשו המפרשים, וכי אכפת לאברהם הכסף יותר מהחיים, שאחרי המתנות "ייטב לי" הוא מזכיר "וחייתה נפשי"???

וגם מקשים איך ייתכן שלמען אחיינו לוט הרשע הוא מוסר נפשו ונלחם ע"י ניסים, ואילו על אשתו שהיא אחיינית שלו וצדקת ונביאה הוא לא נלחם אלא נותן לה להילקח לפרעה???

ועל השאלה האחרונה ענה לי הבה"ח **ישי אלקסלסי** שיחי' שאצל שרה שהייתה צדיקה לא היה צריך להילחם כי היא צדיקה וה' ילחם לה, ואילו לוט שהיה רשע לכן אברהם היה צריך להשתדל יותר ולהילחם.

ותשובתו נכונה עד למאוד, רק ארחיב בתשובה, שכלפי שרה, אברהם אבינו ידע שהיות והוא והיא לא עשו חטא אזי הם לא יכשלו בעבירה, שאם חמורו של רבי פנחס בן יאיר

לא נכשל כל שכן צדיקה בעצמה, וכפי שאכן היה, פרעה לא הצליח להתקרב אליה, והמלאך הכה את פרעה לפי דיבורה, עד ששלח אותה חזרה לאברהם.

ואברהם ידע בבירור שפרעה יצטרך לשלם הרבה מתנות פיצויים בכדי שכולם ידעו שאכן לא פגע בשרה, וזה מה שאמר אברהם **"למען ייטב לי בעבורך"**, שפרעה יהיה חייב לשלם הון רב בשביל שמך הטוב שידעו שלא נטמאת, ואז **חיתה נפשי בגללך**, דהיינו שבלי הפיצויים והמתנות אין לי חיים, כי איזה חיים יהיו לי אם שמך הטוב ייפגם חלילה שאז טוב מותי מחיי.

אבל אברהם ניסה להימנע מזה, שלא יחשבו שהוא רודף בצע, לכן הוא טמן אותה בתיבה והסכים לשלם מס יקר העיקר שלא יגלו אותה, אבל היות והמצרים התעקשו לגלות את שרה לא חשש אברהם כי בטח שרק טוב יצא מזה, וזה גם מבאר את שיטת רש"י במאמר הקודם.

אמנם אצל אבימלך שלקח את שרה גם הוא לא הצליח לפגוע בה, וגם שם הוא נתן פיצויים בכוונה ובפרסום גדול בכדי שיתפרסם שלא הצליח לפגוע בה, ולמרות זאת יצא שם רע, שליציני הדור אמרו מאבימלך התעברה שרה, ולכן בורא עולם פתר זאת בדרך שונה, שפניו של יצחק דמו מאוד לאברהם כך שכולם אמרו מאברהם התעברה שרה.

ולמרות הביטחון הגדול של אברהם ושרה, כתוב במדרש תנחומא (ורשא) סימן ה', שכשנלקחה שרה התחיל אברהם בוכה ומתפלל לפני הקדוש ברוך הוא ואומר רבש"ע זו הוא בטחוני שבטחתי כך ועכשיו עשה למען רחמיך וחסדיך ואל תביישני מביטחוני, ואף שרה צווחת לרבש"ע עשה למען שמך הגדול ולמען בטחוני בדבריך, א"ל הקדוש ברוך הוא חייך אין דבר רע נוגע בך ובבעליך כמו שכתוב **"לא יאונה לצדיק כל און"**.

וזה מוכיח שהיה להם ביטחון מושלם בבורא עולם שלא יאונה לצדיק כל רע, וכפי שאמר להם בורא עולם במפורש, אבל למרות הביטחון יש חובה וצורך להתפלל ואין זה סותר את הביטחון, כי בעת סכנה חובה להתפלל!!!

וכן במזמור שאומרים במוצאי שבת **"איש חסיד היה"** אליהו הנביא נשלח מהשמים לעזור לחסיד העני, ואליהו ציווה לחסיד שימכור אותו לעבד וקנהו אדון בכסף רב, והאדון הבטיח לאליהו שאם יבנה לו ארמון מושלם אז הוא משוחרר מעבדותו, ובחצות לילה אליהו הנביא התחנן ברחמים לבורא עולם

"בורא עולם בקניין השלם זה הבניין", ורק לאחר התפילה נענה אליהו הנביא מהשמים, ומלאכים באו והשלימו את המלאכה.

ללמדנו, שגם אליהו הנביא צריך להתפלל ולהתחנן ולשווע בחצות הלילה ענני!! כי בעולם שלנו גם מלאכים חייבים להתחנן ולהרבות בתפילה, למרות הביטחון והתפילה יש גם להתפלל כתפילת האבות וכפי שמופיע בתפילה "ולא נבוש כי כך בטחנו" אז בן אדם מה לך נרדם, קום קרא לאלוקיך, צעק ושווע והתחנן לבורא, ואז נראה ישועות גדולות אמן ואמן.

וה' אמר אל אברהם

כעס על אברהם – תענית לכל הדנים על זריקת תלמיד

אברהם שגירש את לוט ע"פ הפסוק משלי כב' "גרש לץ ויצא מדון", לץ זה לוט, ויצא מדון, שבגללו נגרמה מריבה ככתוב "ויהי ריב בין רועי אברם", "וישבות דין וקלון" ככתוב "ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה" ולכן גירש אברהם את לוט.

ועל זה מסביר המדרש את המשך הפסוק שם, "אוהב טהור לב וכן שפתיו רעהו מלך", שהקב"ה אוהב כל מי שהוא טהור לב ומי שיש לו חן בשפתיו, מלך זה הקב"ה ורעהו זה אברהם שהיה תמים וטהור לבב, ונעשה אוהבו של מקום שנאמר "זרע אברהם אוהבו", ולפי שהיה לו חן בשפתיו שנאמר איוב (מא) "ודבר גבורות וחסן ערכו" נעשה לו הקב"ה כריע, שמתוך אהבה שאהבו אמר לו "לזרעך נתתי את הארץ הזאת".

ומשמע מדברי המדרש שעל ידי

אצל נח מצאנו ברש"י שיש מרבתינו שדרשו אותו לשבח ויש שדרשו אותו לגנאי, והנה מצאתי מדרש רבה שגם אצל אברהם אבינו מצאנו בדומה קצת לרעיון זה, לשבח וגנאי.

שכתוב במדרש (מא' ה'), "וה' אמר אל אברם" ר' יודה אומר כעס היה על אבינו אברהם בשעה שפירש לוט בן אחיו מעמו אמר הקב"ה לכולם הוא מתקרב ומקרבים להקב"ה ואילו את לוט אחיו אינו מקרב, ואילו רבי נחמיה טוען להיפך שהקב"ה כעס על אברהם אבינו שהלך עם לוט, שאמר הקב"ה אני אמרתי לו לזרעך נתתי את הארץ הזאת והוא מחבר אליו את לוט בן אחיו כדי שירשו? ובעצם שיתן את ירושתו לסתם אנשים בשוק כי לוט לא עדיף מהם.

וממשיך המדרש על חשיבות מעשה

אבינו, מובן שה' ובית דינו באו לדון בגירוש לוט, וכפי שידוע שעל כל בחור שזורקים מהשיבה חייבים בית דין כי זה דיני נפשות.

רק פלאי שרש"י כאן לא כתב הסבר על המילה "וה"? ולמה לא כתב על הכעס או על הסכנה הגדולה בה היה שריו אברהם אבינו לפי 2 הדעות שבמדרש?

ונראה לתרץ, שהיות ונגרם חילול ה' עצום בגלל לוט, לכן נקט רש"י כפירוש השני של המדרש שבוודאי צודק אברהם שגירש את לוט, וכביכול אין על מה לדון על זה, שאם במקום שיש חילול ה' אין חולקים כבוד לרב, כל שכן לתלמיד שמקלקל ועושה חילול ה' נורא.

וכמו כן מצאנו שאכן קודם דיבר ה' בקצרה עם אברהם לעומת הדיבורים הארוכים שדיבר ה' עם אברהם לאחר שילוח לוט מעמו, וכדברי הריב"א ברש"י, ורש"י מדייק דבריו מלשון הפסוק "וה' אמר לאברהם אחרי הפרד לוט מעמו".

ומצד שני אולי רש"י לא רצה להביא את דברי המדרש שה' ובית דנו התגלו לאברהם כי היה מחלוקת האם מגיע מוות לאברהם בגלל שהיה עם לוט משך זמן, כי יש את דברי המדרש הראשונים שחייב אדם לקרב דבר ראשון את קרוביו לפני שמקרב רחוקים, ואדברא הוא מסר נפשו להפסיד גילוי שכינה בעבור קירוב לוט, עד שהגיעו מים עד נפש שנוצרה מריבה הכרוכה בחילול ה', שאז בלית ברירה גירש את לוט.

שגירש אברהם את לוט, זה הוסיף אהבה וחיבה של הקב"ה לאברהם אבינו, וכפי שכתב רש"י כאן, "אחרי הפרד לוט" - שכל זמן שהרשע עמו הקב"ה נמנע או קיצר בהתגלותו לאברהם.

וממילא עולה לנו, שגירוש לוט יש דורשים לגנאי שהקב"ה כעס מדוע אברהם לא מקרב את לוט, ויש דורשים לשבח, שאדברא גירוש לוט גרם אהבה עצומה בין הקב"ה לאברהם אבינו.

ולפי זה יש להתבונן בעוד נקודה חשובה, שהנה ישנו כלל שכתוב מספר פעמים במדרש **מדרש רבה** (בראשית נא' ב', ויקרא כד' ב' ועוד) א"ר אלעזר בכל מקום שכתוב "וה" הוא **ובית דינו**, וכן הביא רש"י בפרשת וירא (יט' כד') כלפי הפיכת סדום.

ונשאלת השאלה מדוע היה צורך שה' ובית דינו יתגלו לאברהם אבינו בגירוש לוט מעמו?? והודו לה' מצאתי **בריב"א** שהקשה מה שייך כאן ובעצם מה הצורך כאן שה' ובית דינו יתגלו לאברהם?

ותירץ שהיה מחלוקת בין הקב"ה ובין בית דין של מעלה שטענו **שמגיע עונש מיתה לאברהם** מפני חבורת לוט, ואמר הקב"ה הוציאווה ממזל מיתה והכניסוהו למזל חיים, ואולי כאשר אברהם גירש את לוט אז גם בין דין של מעלה הסכימו עם הקב"ה שאברהם ינצל לחיים.

ואמנם לפי פירוש א' של המדרש, בגלל שאברהם גירש את לוט במקום לקרבו, שזה עצמו גרם כעס גדול על אברהם

ואכן ראיתי שמרן ראש הישיבה זצ"ל כתב על כך בספרו על התורה בעוצמה רבה על חשיבות הצורך לחזק גם במחיר הפסד התעלות רוחנית עצומה, ומצד שני עד נכון להיפרד כאברהם אבינו במצבים של מחלוקת וחילול ה', כך שאכן אברהם אבינו פעל מתחילתו ועד סופו בשלימות אמיתית בלי שום פגם.

עכ"פ, עלינו לזכור שבעת זריקת לוט וכן בעת זריקת תלמיד משיבה וכדו' חייבים ב"ד, כי זה דיני נפשות לכאן ולכאן, ויש לזכור את פסק הרמב"ם בדיני נפשות שופטים יב' שבו ביום שדנים דיני נפשות מעיינים בדינו ונושאים ונותנים בדבר, וממעטים במאכל ולא שותים יין, – ולאחר ביצוע גזר הדין, הדיינים צמים. זאת, למרות שדנו דין אמת כמובא שם בפרק יג', וכך חייבים לנהוג כל הדנים על זריקת תלמיד משיבה רח"ל.

ויבא הפליט

עוג – עוגות מצות

פירש רש"י על פי המדרש, שזה עוג שנפלט מהמבול, ובצדקת הצדיק, הוסיף שלא לחינם ניצל עוג מדור המבול, כי כלפי חטא ההשחתה והזנות עוג היה צדיק, דהיינו שעוג לא חטא בזנות כבני דורו הרשעים.

ובמדרש רבה (ל"ט) אמרו מובא גם בתוספות (נדה ס"א) שנקרא עוג, בגלל שאברהם עשה עוגות מצות לפסח כשבא עוג להודיעו - לאברהם על לוט שנשבה, ומחמת עוגות המצות לפסח נקרא שמו עוג. והדבר צריך עיון, וכי למה שמו נקבע מאות שנים רבות לאחר שנולד?? ועוד קשה שמה פתאום נקבע שמו של עוג על שם פעולת אברהם אבינו??

ובספר שפתי צדיק מתרץ שמראה אברהם שהיה עוסק בעשיית המצות, נקבע ונחרט בליבו עד שנקרא על שם זה, ויש אומרים שאפילו אברהם גם נתן לו לאכול מן המצות. והנה בפשטות היה לו לעוג שם אחר עד לתקופה זו, והוא ביטל את שמו הישן וקבע את שמו ל"עוג" מרוב התפעלות, וצריך עיון ממה התפעל עוג מהמצות עד כדי כך ששמו נקבע על שמם???

ונראה שעוג שרד ונפלט מהמבול זה בכדי שמכוח גודלו הגופני יצליח לברוח ולשרוד מהמלחמה, ולעשות את שליחותו להודיע לאברהם שלוט נשבה, ועל ידי כך יתקיים בית דוד שיצא מלוט, ולכן שמו נקבע על פי שליחותו ותפקידו. אבל גם לאחר מילוי תפקידו הוא שרד שנים רבות עד סוף חיי משה, ולמה??? וראיתי במדרשים הסבר שהיות ורצה שאברהם אבינו ימות במלחמה והוא יירש את אשתו לכן נגזר עליו לראות את עם ישראל שיצאו מאברהם ושרה.

ונראה להוסיף בדרך אחרת, שכאן בא תפקיד המצות שראה, שהרי הדבר נחרט בליבו, כי שאל את אברהם אבינו לפשר אפיית המצות ואברהם הסביר לו שעתידיים ישראל להינצל ממצרים בחיפזון והמצות מסמלות את החיפזון. וראה רחבה זו של תמונה כוללת ועתידינית גרמה לעוג להבין שכל תפקידו בחיים היה עבור מטרה זו, וזה החלק שלו **בפזל**, ולכן הוא עצמו קרא שמו **עוג** כי כאן קלט את תפקידו בחיים.

וייתכן עוד, שברגע שראה את המצות, הבין שאברהם אבינו לא ימות במלחמה כי עליו להוליד בן ולהקים את עם ישראל כפי שאברהם ראה בנבואה עד כדי כך שאפילו חוגג את חגם וניסי עם ישראל, ולכן תאוות עוג שימות אברהם במלחמה ושהוא עוג יתחתן עם שרה נמוגה והלכה.

וככה הצדיק ותיקן אברהם אבינו את הישרדותו של עוג במבול למען שליחותו שלפחות הסתיימה בהבנה נכונה ולא בכוונות זדוניות ורעות, וגם עוג הבין שזוהי מטרת הישרדותו למען שליחותו שתוקנה על ידי אברהם לטובה, ולכן קרא שמו עוג. וכל זה, כי אצל גויים מחשבה רעה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, ואם כן כאילו בורא עולם הציל את עוג מהמבול למען מטרה רעה חלילה, לכן חשוב מאוד היה לאברהם אבינו לתקן מחשבתו!!

למה עוג נשאר לחיות מאברהם והלאה עוד שנים רבות? - המשך

התשובה אולי טמונה בכך שאברהם נתן לו לאכול מהמצות, כי אברהם אבינו מצד אחד ידע שכוונת עוג הייתה שלילית כי רצה שימות אברהם והוא יתחתן עם שרה, ומצד שני לאברהם הייתה הכרת הטוב לעוג שהיה לו חלק בהצלת לוט.

לכן כשאברהם אבינו נתן לעוג לאכול מהמצות בעצם נתן לו כוח לחיות עוד ולשמש בתפקיד נוסף כשעם ישראל יבוא לארצו יקבלם בכבוד ויעזור להם לכבוש את ארץ ישראל, אבל אם הוא ירשיע וייכשל אזי הוא יענש גם על כוונתו הרעה שהייתה טמונה בשליחותו זו.

ואכן סגולת המצות כפי שכתבתי **בפרשת בשלח** בפסוק **"ויבאו בני ישראל בט"ו לחודש השני לצאתם מארץ מצרים, וילוונו כל העם"**, שלעם ישראל היה ביטחון בבורא עולם שידאג להם במדבר, שזה כלול **בחסד נעורייך אהבת כלולותייך**, ולכן לא הכינו כלום מלבד מצות מצוה שאכלו בליל פסח עם הפסח והמרור, אבל ברגע שטעמו את המצווה - **מצת מצוה** שנכנס לתוך גופם, התחיל לבעור בהם **אש קודש**, לעשות עוד מצות שיהיה להם לכל שבעת ימי הפסח, **וכפי שכתב רש"י (יהושע ה' י"א)** שבחודש זה טעמו במצות טעם מן.

ואש קודש זה הכניס אברהם אבינו במצות ואת זה הוא נתן לעוג, וזה החיה את עוג לשנים רבות וכאמור, אבל בשעת מבחן עוג נכשל, ובמקום לעזור לעם ישראל ולתקן את עצמו הוא בא להילחם נגד עם ישראל. ולכן נענש שההר העגול כעוגה נתקע בראשו, והשיניים שאכלו עוגות מצות מהשיריים של אברהם אבינו, נקמו בו ונתארכו וכך לא הצליח לשלוף את ההר - העוגה הגדולה ממנו, ומשה רבינו הכה את אותם רגליים שרצו לבשר לאברהם שנשבה לוט, היות וכוונתו הייתה לרוע לכן עכשיו הוכה ברגלו והופל ארצה ומת כשעוגה בראשו.

ללמדנו, שאכן יש סגולות נהדרות שבכוחן לעזור לנו להחזיק מעמד ולהתחזק, אבל אם בשעת מבחן לא נעמוד בניסיון, אזי אותה סגולה היא עצמה יכולה לשמש ככלי נשק נגדנו, ולכן סגולה טובה היא אבל עלינו להתאמץ בכל הכוח לנצח את היצר ולא להסתמך על סגולות וברכות וכדומה.

עוג – הפליט

הפליט כאמור זה עוג שניצול מהמבול וממלחמת המלכים, ונשאלת השאלה למה זכה עוג להצלה גדולה שכזו???? אם בשביל להיות עזר לאברהם להודיעו על שנשבה לוט הרי לא חסר לבורא עולם דרכים להודיע לאברהם אבינו בלי להזדקק לאותו רשע עוג??? ועוג רשע הוא שהרי חשב רע על אברהם שימות במלחמה והוא ישא את שרה אשתו!!! עוד פלא שכתוב **במדרש שעוג נימול ביחד עם אברהם אבינו**, ונשאלת השאלה וכי מה ראה אברהם למול רשע כעוג, ומה פתאום רצה עוג למול את עצמו???

ונראה לתרץ שלעוג הייתה זכות עצומה בכך שלא פגם וזנה כדור המבול כפי שכתב בספר צדקת הצדיק, וזה היה לו לזכות עצומה, שהרי כל דורו פגמו וחטאו בזנות, אפילו

אביו זנה עם אשת חם ועד כדי כך השחיתו כל בשר ואפילו בעלי חיים שימשו שלא במינם, ואפילו האדמה עד ג' טפחים נשחתה, ורק הוא מכל משפחתו ודורו (וכמובן מלבד נח ומשפחתו) לא חטא, וזה היה ממש לא פשוט, זה היה מסירות נפש ממש!! לא פלא שהוא ניצול מהמבול כי רתיחת המים הייתה על השחתה והוא לא השחית!!!

ולא פלא שעוג ניצול מהמלכים ונבחר להודיע לאברהם אבינו על כך שנשבה לוט, ולכן זכה שאברהם אבינו נתן לו לאכול מצה קדושה, וגם מובן מאוד מה שכתוב **בזוהר ח"ג קפ"ד**, שעוג נימול על ידי אברהם אבינו והיה מאנשי ביתו, ואיך אכן זכה עוג להיות נימול ע"י אברהם אבינו?? יתכן והתשובה היא, כי עוג לא זנה במסירות נפש בזמן המבול לכן מתאים שגם הוא ימול את עצמו!!!! ולכן הוא היה מאנשי ביתו של אברהם אבינו.

ויתכן שלכן חשש משה רבינו כשבא להילחם נגד עוג שמא תעמודנה לעוג זכויותיו וכפי שכתב רש"י בפרשת חוקת, ולפי דברינו אכן הייתה לעוג זכות עצומה וחשובה ששמר על בריתו ולא זנה כדור המבול, שלכן זכה גם להודיע לאברהם אבינו על שנשבה לוט, ומחמת זה חשש משה מכוחו של עוג הרשע, עד שהודיעו הקב"ה שעוג פגם בבריתו לכן ימות.

ללמדנו עד כמה כוחו של השומר על בריתו ובפרט כאשר רבו הניסיונות מהסביבה ומהמשפחה הקרובה, ולכן נקבל על עצמנו להתחזק ביראת שמים טהורה ונתרחק מכל רע, וחייבים לזכור שלפתח חטאת רובץ, יש זמני חולשה לכל אדם שכשיש לו ומולו אפשרות זמינה לחטוא הוא נופל בלי שליטה רח"ל, ומספיק פתח קטנטן זמין לעבירה שכשתהיה כשבוי תרחיבו ותגיע במהירות לידי עבירה

לכן גדולי ישראל מתחננים לא לטכנולוגיה אפילו המוגנת כי תמיד יש פתח שהיצר מגלה ומשם יש נפילות ה' ישמור ויציל, ולב יודע צרת נפשו.

לכן סור מרע באמת!!! הגיע הזמן לפתוח דף חדש טהור וקדוש רק חזק ואמץ בהחלטה אמיצה חדה וברורה "לא לטומאה" ובעזרת ה' הוא ישלח עוזר מקודש וימלא כל משאלות ליבך לטובה אמן ואמן.

נפילת עוג – חשבונות של עבירה בהיתר

שימו לב עוג שעמד בגבורה נגד כל דור המבול ולא זנה כבני דורו, ושנה שלימה ראה מה שנח לא ראה, כי עוג עמד מחוץ לתיבה וראה איך כל בני דורו באו על עונשם ומתו במבול, וגם הוא נימול יחד עם בני ביתו של אברהם, למה ואיך הדרדר וחטא ופגם בברית קודש שלכן הצליח משה להורגו כדברי הזהר הקדוש???

ונראה לבאר שהיות ועוג רצה בתחבולות להתחתן עם שרה אמנו וכביכול בהיתר, כי הוא כנראה ראה את שרה וחמד אותה אבל חלילה לו לעשות עבירה, לכן הוא תכנן לגרום את אברהם אבינו למלחמה נגד המלכים, כי רצה שאברהם אבינו ימות במלחמה ושרה תהיה אלמנה וכך בהיתר הוא יתחתן איתה, לכן הוא הפסיד את כל מעלתו ונפל וחטא שפגם בבריתו.

כי אי שמירת העיניים והמחשבות גורמים נזק עצום בהמשך הדרך, **ועצם התוכנית לעשות עבירה בהיתר היא חמורה עד למאוד!!!** כפי שידועים הדברים בעניין זה וד"ל.

וישמע אברהם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ויכבם וירדפם

המדרש (רבה מ"א) שואל וכי לוט אחיו של אברהם היה?? ומתרץ, שהיו קלסתרין שלו דומה לאברהם, וכיון ששבו אותו היו סבורים שאברהם הוא.

ונראה שלכן כאן ראה אברהם לנכון לצאת ולהילחם ולהציל את לוט, כי חשש מחילול ה' שהיות ולוט דמה לו אזי נמרוד יכול להחזירו לאור כשדים ולהציג בשקר את לוט כאילו הוא אברהם שנפל בידו סוף סוף, ויוכיח שלמרות שאברהם ניצל בעבר מכבשן האש, עכשיו זה נגמר ועכשיו הוא יצליח להמיתו, ואולי הוא יציג אותו כמקולקל שיצא לתרבות רעה ובזה יהיה חילול ה' נורא ואיום.

ורבינו בחיי (פרק י"ד) מביא **מדרש** (משלי י"ז א') ש"קונה שמים וארץ" הכוונה לאברהם, ש"קונה שמים" הכוונה שזכו בניו לקבל את התורה שנתנה מן השמים, "וארץ", הכוונה שזכו בניו לפרות ולרבות כעפר הארץ. ואיך אכן זכו לקבל את התורה?? דהיינו, מה הקשר הישיר של אברהם אבינו בקניין התורה לעם ישראל??

ונראה שזה על פי **המבואר** במדרש (שמות רבה פרשה כ"ח א') שבאותה שעה שבא משה לקבל את התורה, בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה, מיד עשה הקב"ה את קלסתר פניו

דומה לאברהם, אמר להם למלאכים: אין אתם מתביישים ממנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו?! ואז הסכימו לתת את התורה למשה, אמר לו הקב"ה למשה, לא ניתנה לך תורה אלא בזכותו של אברהם אבינו.

וייתכן שזוהי מידה כנגד מידה, שבזכות שאברהם הסתכן ונלחם כי לוט היה דומה לו ולא רצה שיצא מזה חילול ה', לכן דווקא כאן כתוב שזכה אברהם ומשה נהיה דומה לו בשמים, ורק על ידי כך הצליח משה רבינו להוריד את התורה מהשמים בלי הפרעת המלאכים לעם ישראל.

ללמדנו, שעלינו להילחם שלא נעשה או שלא יתגלגל בגללנו חילול ה' בשום אופן וצורה, ואפילו שלא באשמתנו ממש!!! ואם נמסור על זה את הנפש נזכה למתנות גדולות ונצחיות לדורי דורות בזה ובבא, לכן נאמר ונכוון לקיים באמת את "נקדש את שמך בעולם", ונקדישך ונעריצך אמן ואמן.

ויחלק עליהם לילה

כתב רש"י כל הלילה משמש לנס, חצי אברהם ניצלו להצלת לוט וחצי השני ליציאת מצרים. ונשאלת השאלה ותודה לתלמידי היקר ניתאי יחיאל נ"ו משובו ראשון לציון, איך משווים את ניצול הנסים, הצלת לוט לעומת נס הצלת כל עם ישראל ביציאת מצרים, וכי יש משקל זה לעומת זה?

בפרט כפי שהדגיש תלמידי היקר, שלוט רשע הוא ונשאר רשע, איך משווים נס עבורו לנס לעם ישראל עם ה' הצדיקים שהלכו אחרי ה' באהבה?

וייתכן שהיות ויצא משיח בן דוד מרות המואביה שיצאה מלוט לכן שווה נס הצלת לוט לנס יציאת מצרים, כי הגאולה שלימה הייתה תלויה בנס זה שיצא ממנו משיח.

למה אברהם נלחם עם נמרוד להציל את לוט – ולמה נמרוד לא נהרג

רק ע"י עשו

ולולי זאת אכן היה אסור לאברם להילחם, שהרי אין חילול ה' אם אברהם לא ילחם להציל את לוט אחיינו, כשמדובר בכוחות לא שווים, אברהם מול צבא גדול של גיבורים, ורק בגלל שזה היה מלחמה כוחות קדושה מול טומאה לכן בא אברהם להילחם ולקדש שם שמים שהקדושה מנצחת.

ואכן המדרש משבח את אברהם אבינו על צאתו למלחמה בלי פחד, מג' א וישמע אברם כי נשבה אחיו (תהלים קיב) "משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח בה" סמוך לבו לא יירא עד אשר יראה בצריו משמועה רעה לא יירא זה אברהם כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה נכון לבו בטוח בה' ומצאת את לבבו נאמן לפניך סמוך לבו לא יירא שנאמר (בראשית טו) "אל תירא אברם" עד אשר יראה בצריו ויחלק עליהם לילה:

ואכן לפי החידוש הזה אפשר אולי להבין מה האומץ של מלך סדום לצאת להילחם נגד נמרוד למרות שכביכול על הדרך הרג את הרפאים, וזה בגלל שהבין שהם נלחמו ונצחו מכוח כוחות הטומאה לכן סבר מלך סדום שאצלו כוחות הטומאה גדולים יותר, כי הוא כביכול נחשב בר פלוגתא של אברהם ככתוב במשנה מידת סדום מול מידת החסד של אברהם, ומ"מ נמרוד ניצח ואולי כי כוח הטומאה של נמרוד שאיחד את העולם נגד הקב"ה אולי עוצמתי יותר בכוח הטומאה.

יש לעיין איך מלך סדום בראותו ניצחון נמרוד נגד הרפאים הענקיים בכל זאת לא נכנע ויצא להילחם נגדו?? ואולי הגיע למצב של התאבדות בגלל הכבוד של המרד, ועי' סוף המאמר.

ולמה אברהם אבינו היה צריך לנס אם אליעזר הוא עוג לפי דעת משניות קטנות ואברהם ישן בתוך השן שנשרה מעוג – אליעזר? ולא צריך שהעפר יתהפך לחיצים??

ואולי היות ונמרוד ניצח את כל הרפאים, אכן כוחו היה עצום גם נגד בני ענק, ועל כן הייתה סכנה גם לאליעזר גם על הצד שהוא ענק, וכך משמע מרש"י שהייתה סכנה לעוג שכתב רש"י ויבוא הפליט זה עוג שניצל לפליטה מהמבול וגם ממלחמת המלכים, דהיינו שהייתה גם לו סכנה ממלחמת המלכים למרות גובהו העצום כי שאר הענקים נהרגו במלחמה.

ואם כן שאלת מרן זצ"ל עצומה איך היה מותר לאברהם להסתכן עבור לוט מנגד הטבע?

ויתכן שדווקא בגלל שנמרוד ניצח שלא בדרך הטבע, שניצח אפילו את הרפאים בני הענק, אם כן לא פחד אברהם להילחם נגדו כי כוח הקדושה חזק יותר מכח הטומאה, ואדרבא כאן ההזדמנות להוכיח לכל העולם שכוח הקדושה חזק יותר מכוח הטומאה, ויש כאן קידוש ה' עצום, ועי' חייבים למסור נפש.

בו יצא לתרבות רעה, וביום זה עשו בא על נערה המאורסה והרג את נמרוד.

כי הקב"ה רצה להודיע שטומאת עשו הרשע הכי גרועה שיש בעולם יותר מטומאת נמרוד, ואכן מעשו יצאו רודפי ישראל הגרועים ביותר - אדום ועמלק.

ואולי לפי זה מובן מדוע לא הרג אברהם את נמרוד, ורק עשו הרג את נמרוד, כי כפי שהקב"ה חס על כבוד אברהם אבינו והקדים זמנו למות 5 שנים קודם אביו (רש"י תחילת תולדות) שלא יראה באברהם בקלקול נכדו עשו, כך הקב"ה גילגל שאכן באותו יום שנפטר אברהם יום

"אם אקח מכל אשר לך – בלעדי רק אשר אכלו הנערים"

חיזוק עצום למלמדי תורה לתלמידי תשב"ר

האנשים אשר הלכו איתי בעולם הזה - שעזרו לי בעבודת ה', תדע שאני יחזיק בהם, ולא אתנם לך, שלא יכנסו לגיהנום, "אפילו שהם ראויים ליענש בגלל שהם חוטאים", בכל זאת לא יקבלו גיהנום.

ודברי הזוהר הללו כלפי מלמד הם בנוסף על מה שכתוב בגמרא יומא (פז') שמזכי הרבים אין חטא בא על ידו, שלא מתאים שהתלמידים יהיו בגן עדן והרב בגיהנום, כי בזוהר כתוב שאפילו כשהם חוטאים וראויים לעונש בכל זאת לא יכנסו לגיהנום.

והאם הגמרא בכוונה לא הזכירה מלמדי תינוקות אלא "מזכי הרבים" למרות שמדברת על רב ותלמידים, כי יש זכות לרב שזיכה רבים לתורה ותשובה אפילו מבוגרים, ומלבד זה יש זכות נוספת

כתוב בזוהר חדש בפרשה זו על פסוק זה, את הרשעים קח לך (מלך סדום - המסמל את כוחות הרע), אבל לא את אשר אכלו הנערים, והכוונה אותם המורים ומלמדים תורה לאחרים ולתינוקות, שהם מאכילים ומקיימים את הרוחניות של התלמידים, להם יש שכר כפול, ואותם לא תקבל ולא תקח, כי הם שלי, כך טען אברהם אבינו מול מלך סדום, וכך באמת התקיימו הדברים.

וממשיך הזוהר שאמר רבי יצחק המלמד תורה לתינוקות דירתו עם השכינה, ולכן רשב"י כשבא לבקר תשב"ר היה אומר "אני הולך לראות את פני השכינה".

ורבי תנחום דורש את הפסוק כך: רק אשר אכלו הנערים - חוץ מאותם שלימדו נערים תורה, הם לא יהיו בגיהנום, וגם חלק

לעולם ועד, שהמשמעות בוודאי שזוכה להאיר בגן עדן ובעולם הבא באור יקרות.

ויתכן, שאם רב עד כדי כך מסור לתלמידיו ללמד תורה ולחנכם לתורה וליראת ה' ולמידות טובות, בוודאי מסירות כזו תגרום לו לשפר דרכו ולהתנתק מעבירות ולהרבות במצוות, כי בכך יצליח יותר להשפיע על תלמידיו שאוהב אותם יותר מנפשו.

ולא נשכח את מאמר חז"ל אם הרב דומה למלאך ה' צבקות יבקשו תורה מפיו ואם לאו לא יבקשו, שבוודאי על כל רב המלמד תורה להתעלות ולהיות כמה שיותר רוחני וכמה שפחות גשמי שבכך הוא נדמה למלאך ה' צבקות.

וזה בוודאי מחייב גדול מאוד, וגם בדורנו התלמידים מרגישים מה עוצמת קדושת רבם או חלילה להיפך, ותלמידיו יותר מכולם, בכוח התלמידים והתעלותם הרב יעלה ויתעלה ויעלה אחרים לעוצמות של דבקות וקדושה ויראת שמים טהורה עומדת לעד.

והלואי ואזכה גם אני להתעלות ולהתקדש יחד עם תלמידי היקרים, שלא אתבייש מתלמידי בעולם הזה וכל שכן לא להתבייש מתלמידי בעולם הבא, ששם ידעו את כל האמת על רבם..

אגב לאור מאמר זה ודברי הגמרא ביומא, טען תלמידי ע. זילברשטיין מכיתה ח' ת"ת תורת אמת ב"ב, שמוכן דברי המדרש רבה (דברים לג') שמשא רבינו פחד שיכנס לגהינום, וטען תלמידי היקר שיתכן והיות ודור המדבר נגזר עליהם לא להיכנס

למלמדי תינוקות, שהם כאנשים אשר הלכו עמי שטען אברהם אבינו שהם אנשיו.

ובסעודת שבת שאלו בני ביתי אם כך למורה או לרב שמלמד תורה לנערים וילדים יהיה מותר חלילה לעשות עבירות כי ממילא הוא לא נכנס לגיהנום??

ועניתי לבני ביתי, שנכון שיש להם הבטחה מאברהם אבינו שהם לא יכנסו לגהינום, אבל שימו לב אין להם הבטחה לקבל גן עדן!!! ולא להיכנס לגן עדן זה בעצמו גם עונש גדול.

לכן ברור ששווה לכל מלמד תורה שיעשה מצוות ויזהר מאוד מעבירות בכדי שגם יזכה גם לגן עדן, ואין כמו רב מורה שידוע מה זה קנאה, הרי הוא מחנך תמיד לקנאת סופרים תרבה חוכמה, וממילא כל מורה ורב יתאמץ לא לעשות עבירות ולקיים כמה שיותר מצוות בכדי שלא יקנא באחרים שמקבלים ונהנים, ואפילו צדיקים שזוכים לגן עדן בכל זאת כל אחד מהצדיקים נכוה מחופתו של חברו.

אבל נזכרתי בגמרא ב"ב (ח' ע"ב) שמפרשת את הפסוק "ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד" אלו מלמדי תינוקות, כגון מי? אמר רב: כגון רב שמואל בן שילת, שרב מצא את רב שמואל בן שילת בגינתו, אמר לו וכי עזבת את עבודתך עם התלמידים? אמר לו 13 שנה לא ראיתי את גינתי, וגם עכשיו דעתי על תלמידי.

ואכן, רב שמסור מאוד לתלמידים, שכל זמן וכל רגע הוא חושב עליהם, ומשקיע בהם את נשמתו, הוא בכלל ככוכבים

למדו תלמידים מבוגרים, ואולי חששו שמא וחששו שמא למרות שיש סייעתא דשמיא שאין חטא בא על ידם עדיין חששו שמא בכל זאת החמיצו במעט את הסעייתא דשמיא? והאם שייך להפסיד הבטחה זו?

ויותר פשוט לענ"ד לפרש שמשא רבינו וגם רבן יוחנן רצו לחזק יהודים גם ברגעי חייהם האחרונים חיזוק שיחזק יהודים עד סוף כל הדורות, שאם גדולי ישראל מזכי הרבים רועדים וחוששים מהגהינום, אנו מה נאמר ומה נדבר, עלינו לרעוד כל חיינו מהגהינום ולא רק לפני הפטירה מן העולם.

לגן עדן, לדעת רבי עקיבא בסנהדרין (פרק י"מ"ג), שאין להם חלק לעולם הבא.

אבל צ"ע שהרי הדור הצעיר שגם היו תלמידי משה רבינו הם נכנסו לארץ והם ראויים להיכנס לגן עדן כי כל הדור היו צדיקים.

וגם לכאורה הסברו הנפלא לא מתרץ את פחדו של רבן יוחנן בן זכאי שהציל את עולם התורה בישיבת יבנה שהקים בעת החורבן, הרי בוודאי תלמידיו בגן עדן?

והאם נאמר שמשא רבינו ורבן יוחנן בן זכאי למרות שהיו מזכי הרבים, בכל זאת אולי לא לימדו תינוקות של בית רבן, רק

למה מלך סדום ניצול מעומק בורות החימר

במדרש רבה (מב ז) רבי יונתן בן חגי בשם רבי יצחק אמרו בשעה שירד אברהם אבינו לכבשן האש וניצול יש מעובדי כוכבים שהיו מאמינים ויש שלא היו מאמינים, שיש אנשים שלא האמינו וחשבו שזה סתם המצאה שקרית ולא היה כדבר הזה כי לא שייך במציאות תופעה כזו.

אבל כיון שנפל מלך סדום בבורות החימר וניצול התחילו מאמינים באברהם למפרע שאכן ניצול מכבשן האש.

ולמה זה חיזק את האמונה? כי כשרשע כמלך סדום מספר שנעשה לו נס עצום וניצול, אנשים מאמינים יותר מאשר צדיק שמספר.

אבל הרשע בעל כורחו יענה אמן, שכאשר מלך סדום סיפר על הנס הוא נאלץ לספר שאברהם אבינו הצדיק הצילו והוציאו מהבור, כך שהצלת מלך סדום גרמה לקידוש ה' עצום, שגם כופרים האמינו בכוח הנס מעל הטבע, וגם בכוח אברהם הצדיק שכוחו מעל הטבע כי עבד ה' הוא.

ויצא מלך סדום לקראתו

כוח מבט של צדיק (אברהם)

מלך סדום עצמו ניצל בזכות אברהם אבינו, וכפי שמסביר הרמב"ן על הפסוק **"ויצא מלך סדום לקראתו"**, שאפשר שלמרות שהיה טבוע בטיט בבורות חמר שהיו שם, בכל זאת יצא בנס מן הבור, על ידי **כוח הצדיק אברהם שהביט** בבור כשרצה להצילו ולהחזיר לו את רכושו.

ולכן אנשים אמרו שאם בורא עולם עושה ניסים לרשעים בשביל כבוד הצדיק אברהם, כל שכן שהציל את הצדיק עצמו מסכנה כשהיה באור כשדים בכבשן האש.

ומשמע מדברי הרמב"ן, שאברהם אבינו רק הסתכל והביט ורצה להציל, זה כבר **גרם נס** שמלך סדום יצא החוצה!!! וצריך להתבונן מה העניין בהסתכלות בבור פנימה, למה לא מספיק רצון של צדיק בלי מבט??

אלא בא זה ללמדנו על כוח המבט של צדיק, וגם ללמדנו, שמי ששומר על העיניים כמו אברהם, שאפילו לא הכיר ולא ידע שאשתו יפה, ורק כשהלך למצרים נודע לו הדבר וכידוע, בניגוד מוחלט לאחרים שנכשלים ורואים וחפצים לחטוא ולהגיע לכדי עבירה ממש, **לכן מידה כנגד מידה** לצדיקים יהיה כוח שכשיסתכלו וירצו יקבלו את מבוקשם!!!

ולכן גם מצאנו בגמרא בכמה מקומות מציאות של כוחם של עיני הצדיקים ש"נתן בו עיניו, ועשהו גל של עצמות".

ללמדנו, שאם נתגבר בכל הכוח לא להיכשל בראיות אסורות, ולא בהסתכלות שמביאה לידי הרהורי עבירה, זכה נזכה שנקבל כוח זה במידה כנגד מידה שבעיניים שלנו תהיה עוצמה לדברים טובים ולברכה אמן ואמן, כי רצון יראיו יעשה.

ויאמר מלך סדום אל אברם תן לי הנפש והרכוש קח לך

אבל מוסיף אברהם ואומר לו שלמרות שכבשתי אותך ואת רכושך בכל זאת אני לא נוגע ברכוש כי זה מגעיל אותי, שלא תאמר אני העשרתי את אברהם.

ובעצם, צריך עיון למה אברהם אבינו ויתר על הכסף, זה כמו לתת פרס לחוצפן, שהרי כאמור הכל כולל מלך סדום כבש אברהם ושללו הוא, ולא הוא העשיר אלא בורא עולם שנתן את הניצחון ביד אברהם?? אז בגלל שמלך סדום דיבר בחוצפה ובשקר הוא הרוויח??? וכי בחוצפתו קיבל מאברהם אבינו הכל בכל מכל כל???

אלא נראה שבעצם מלך סדום סתר את עצמו, שהרי ברגע שהקדים ואמר "תן לי הנפש" ובה כבד הודה לאברהם אבינו שכולם עבדי אברהם מחמת הכיבוש וזה כולל גם את מלך סדום בעצמו.

אבל בהמשך הוא מוסיף "קח את הרכוש" ולכאורה אם גם מלך סדום הודה שכולם עבדי אברהם אז למה נקט בהמשך "והרכוש קח לך" שמשמע מלשון זה שאברהם צריך לקחת את הרכוש כאילו הרכוש הוא עדיין לא שייך לאברהם אבינו, הרי אם בעלי הרכוש הפכו לעבדי אברהם כל שכן רכושם???

אלא יתכן שמלך סדום ביקש מאברהם: נכון שהכל שלך, בכל זאת תחזיר לי את אנשי בכדי להקים את ממלכתי מחדש,

שיא החוצפה הסדומית ראינו כאן, שלא רק שלא ביקש יפה, אלא יש כאן לשון ציווי!!! והרי בעצם מלך סדום הפסיד במלחמה, והוא עצמו היה כמת בבורות ורק בזכות אברהם ניצל, אז במקום להגיד תודה, הוא מרגיש שווה בין שווים, מרגיש כמחותן, ויש לו עוד דרישות!!

ועוד קשה איך יש לו את החוצפה לטעון "והרכוש קח לך", וכי אברהם צריך לקחת?? הרי הם שלו (תוס' גיטין ל"ח) כשלל מהמלחמה, והיה עליו לומר לאברהם תשאיר אצלך את הרכוש?? ובכלל הרי בעצם מלך סדום עצמו נחשב לרכוש אברהם וכעבדו, שהרי הוא ניצח וכבש והציל אותו??

ומה עונה לו אברהם?? נשבע לך בשם בורא עולם "אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך, ולא תאמר אני העשרתי את אברם".

והמילים בתשובתו ובשבועה של אברהם צריכים ביאור, למה כביכול אברהם מסכים ונשבע שבכלל צריך כאן לקיחה הרי אברהם כבש את מלך סדום והכל של אברהם??

ואולי כשהקדים חוט ושרוך נעל, בעצם עקץ את מלך סדום שאולי כל רכוש מלך סדום שנכבש זה אולי "מחוט ועד שרוך נעל", שבעצם אין לי מה לקחת ממך כי אפילו מה שעליך חוט מהבגדים הקרועים או שרוך נעל מהנעל הקרועה מלבד שאין בזה שווי גם זה לא שלך הם בכלל.

חיבור וטובת הנאה אפילו דמיוני ושקרי לא יהיה לו ממלך סדום, (ואפילו בחוט ושרוך לא רוצה ליהנות ממך). שמלך סדום לא יפרסם את דמיונותיו, שהוא מלך סדום בטובו תרם והעשיר את אברהם.

ולמרות שברור שזה שקר מוחלט ומפורסם, בכל זאת עדיין יש מקום לדמיון קלוש ביותר שאפשר לדמיין כאן, ואת זה רצה אברהם אבינו למנוע בכל תוקף, כי אפילו חיבור דמיוני עם רשע סדומי לא רצה אברהם, ובפרשת וירא, נלמד איך מלך סדום אכן שיקר ועיוות וניצל לרעה והמציא דרך חיים "מידת סדום" וכל זה בטענה שכביכול למד זאת מרבו אברהם.

וגם תכבד אותי שיחשבו שכאילו אני המלך הענקתי לך - אברהם את כל רכושי.

ויתכן שמלך סדום הכיר את חסדי אברהם אבינו הצדיק, והחליט לנצל את מידת החסד המפורסמת של אברהם, וכידוע דברי הרמב"ם (סוף הל' מתנות עניים) שהצדקה הגדולה ביותר זה לתת בצורה של כבוד, כמו לדאוג ליהודי לעבודה ולפרנסה כך שלא יזדקק לתרומות הציבור, וכאן ביקש מלך סדום מאברהם שינהג עמו במידת החסד ויחזיר לו את כבודו האבוד.

אבל אברהם אבינו התנער מהכסף ולא היה אכפת לו להפסיד גם מה שזכה בו מן הדין, כי יותר חשוב לו ששום אחיזה ושום

ללמדנו, שמרשע מושחת ושקרן ודמיוני, חייבים להתרחק לגמרי לגמרי!! שלא תהיה אפילו אחיזה קלושה של אחיזה וחיבור, כי זו סכנה רוחנית איומה, כי גם אנחנו נילכד בדמיונותיו ובשקריו, וגם אם בגלל זה נפסיד הרבה מאוד, שווה להפסיד המון כי הסכנה ממנו גדולה יותר.

ובעצם מי שהכי מזכיר את הרשע המתואר כאן זה בעצם היצר הרע!! והוא מנצל כל קצה חוט ואחיזה בכדי להפיל את רוחנו ולהחטיא אותנו, לכן שום וויתור ושום חיבור ליצר הרע, ושום פתח אפילו צל של פתח לא נשאר ליצר הרע, וכך בעזרת ה' יתברך לא ניפול חלילה ברשתו של היצר, אלא נתקדש ונתעלה אמן ואמן.

ויאמר מלך סדום אל אברם תן לי הנפש והרכוש קח לך

שיא החוצפה הסדומית ראינו כאן, שלא רק שלא ביקש יפה, אלא יש כאן לשון ציווי!!! והרי בעצם מלך סדום הפסיד במלחמה, והוא עצמו היה כמת בבורות ורק בזכות אברהם ניצל, אז במקום להגיד תודה, הוא מרגיש שווה בין שווים, מרגיש כמחותן, ויש לו עוד דרישות!!

ועוד קשה איך יש לו את החוצפה לטעון "והרכוש קח לך", וכי אברהם צריך לקחת?? הרי הם שלו **תוס' גיטין ל"ח** כשלל מהמלחמה, והיה עליו לומר לאברהם **תשאיר** אצלך את הרכוש?? **ובכלל** הרי בעצם מלך סדום עצמו נחשב לרכוש אברהם וכעבדו, שהרי הוא ניצח וכבש והציל אותו??

ומה עונה לו אברהם?? נשבע לך בשם בורא עולם "אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך, ולא תאמר אני העשרתי את אברם". והמילים בתשובתו ובשבועה של אברהם צריכים ביאור, למה כביכול אברהם מסכים ונשבע שבכלל צריך כאן לקיחה הרי אברהם כבש את מלך סדום והכל של אברהם??

ואולי כשהקדים חוט ושרוך נעל, בעצם עקץ את מלך סדום שאולי כל רכוש מלך סדום שנכבש זה אולי **"מחוט ועד שרוך נעל"**, שבעצם אין לי מה לקחת ממך כי אפילו מה שעליך חוט מהבגדים הקרועים או שרוך נעל מהנעל הקרועה מלבד שאין בזה שווי גם זה לא שלך הם בכלל.

אבל מוסיף אברהם ואומר לו שלמרות שכבשתי אותך ואת רכושך בכל זאת אני לא נוגע ברכוש כי זה מגעיל אותי, שלא תאמר אני העשרתי את אברהם

ובדרך אפשר יתכן שמה שכתוב בגמרא בשבת (לב') שבזמן הגאולה 2800 עבדים גויים יאחזו בציצית של יהודי, אולי בזה יהיה סמל שתוקן מה שחטא אברהם שהסכים למלך סדום שביקש תן לי הנפש שלדעת ר' יוחנן בנדרים לב' זו סיבת גלות מצרים, כי אברהם הפריז על מדותיו של הקב"ה מלהביא גרים תחת כנפי השכינה, שנאמר "תן לי הנפש והרכוש קח לך", וראה מאמר הבא, ויל"ע.

מחוט ועד שרוך נעל

הגמרא (סוטה י"ז) אומרת שבשכר שאמר אברהם אבינו "אם מחוט ועד שרוך נעל", זכו בניו גם לשכר בעולם הזה בשתי מצוות: בחוט של תכלת, וברצועה של תפילין.

שעל התפילין נאמר: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך" וזה השכר שהגויים יפחדו מהיהודים, והשכר בעולם הזה על הציצית הוא שנאמר: "וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה'".

והמזרחי על התורה (נח ט' כ"ג), מקשה שהרי זכו לציצית בזכות שם בן נח ככתוב בגמרא שבשכר שכיסה את אביו נח זכו בניו לטלית (סנהדרין ע'')?? ועונה המזרחי, שלחוט תכלת זכו בזכות אברהם, ולטלית וציצית בזכות שם בן נח).

ובעצם יש להתבונן מה הקשר בין הדברים?? וגם איך אכן התפילין שעלינו גורם לגויים יראה ופחד מאתנו?? ואיך באמת חוט תכלת מזכיר לנו את כל מצוות ה'??

והכוונה היא כפי דברי הגמרא (בחולין פ"ט) שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לאבן ספיר ואבן ספיר דומה לכסא הכבוד.

אבל איך ידיעה זו אכן מביאה לידי יראת שמים, הרי אנשים ברובם לא יודעים את כל הרשימה מה דומה למה עד שזה מגיע ומזכיר את כסא הכבוד???

והנה נראה שגם תפילין הם בעצם המחשה כדמיון והדמיה לקשר של עם ישראל לבורא עולם, ולכן הגויים מפחדים מהקשר האמיץ שלנו עם בורא עולם, וכאמור גם בחוט תכלת של הציצית, יש בו דמיון והמחשה רחוקה יותר אבל גם הוא מביא אותנו לזכור את בורא עולם ולהתחזק ביראת שמים.

ולמרות שהם פועלים מכוח דמיון או דמיון קלוש, בכל זאת במציאות זה פועל ומועיל לעם ישראל!!!

וכפי שהגמרא (מנחות מ"ד) מדגימה זאת בסיפור, שצדיק אחד שהיה מקפיד על מצוות ציצית יום אחד רצה להיכשל בעבירה חמורה של זנות רח"ל, וברגע האחרון באו ד' ציציותיו וטפחו לו על פניו והבהילו אותו ופרש מהעבירה, כי נדמו לו ה-4 כנפות של הציצית כ-4 עדים.

וכי איך הדמיון התפרע והגיע מחוטי ציצית לדמיון של 4 עדים, ושימו לב לגודל הדמיון, שמחוטים נדמו לו לאנשים, ולא סתם אנשים מהסביבה הרומאית ששם היה

המעשה, אלא דמו לו 4 יהודים כשרים!!! הנה לנו הוכחה חדה וברורה שמצוות ציצית פועלת ומפעילה דמיון מעל לכל הגיון, וכך מגינה עלינו ומצילה אותנו מהחטא.

וכל כך למה?? התשובה היא!! כי בורא עולם שילם לעם ישראל בזכות אברהם אבינו **במידה כנגד מידה**, שהרי אברהם אבינו הפסיד הון ורכוש רב שהיה שלו ובצדק, רק בשביל שבדמיון הכי קלוש והכי מוזר לא יתחבר אצל שום אדם בעולם, שאברהם קיבל טובת הנאה כלשהיא ממלך סדום הרשע.

לכן זכה אברהם שבניו – עם ישראל יקבלו מצוות חוט תכלת ותפילין, שלמרות והדמיון שיש בתפילין ובציצית הוא דמיון קל או קלוש ורחוק, בכל זאת זה יפעל באופן מושלם, לקשר אותנו לריבונו של עולם, ולקבל יראת שמים שנזכור את בורא עולם ושלא נחטא חלילה.

ללמדנו, עד כמה בורא עולם מדקדק להיטיב עמנו, מכל פעולה ולא רק אלא גם מכל דקות של זהירות מעבירה, כמו שאברהם הפסיד הון למען הזהירות המופלגת זוכים לדורי דורות לשכר בזה ובבא, לקשר אמיץ וחיוקים מעל לכל דמיון, ולכן עלינו למסור נפש להתנתק מכל בדל של חיבור ליצר הרע, אפילו בזהירות מוגזמת ודמיונית, וגם אם בגלל זה נשלם יותר ונפסיד הרבה כסף, אבל את העיקר נרוויח, נרוויח דורות של יראי שמים ויראי חטא וזו השאיפה הטובה לכל אב ואם בעם ישראל.

כוח הדמיון מול כוח הדמיון "הציצית והתפילין" במלחמה של ימות המשיח - המשך

ולפי הדברים הקודמים, אפשר לפרש את דברי הגמרא ירושלמי (עבודה זרה ט') על מזמור ב' שבתהילים, מזמור שמתאר את תקופת המשיח: **"למה רגשו גוים"** הכוונה למלחמת גוג ומגוג: **"יתיצבו מלכי ארץ על ה' ועל משיחו"**, **"ננתקה את מוסרותינו ונשליכה ממנו עבתימו"**, והגמרא מפרשת ש"מוסרותינו" זו מצוות תפילין, ו"עבתימו" זו מצוות ציצית.

ולכאורה למה במלחמה נגד ה' ונגד משיחו, נתפסו הגוים דווקא על מצוות אלו - **תפילין וציצית** ?? מה ראו הגוים באלו המצוות לבטלם בכוח ולשבור את עם ישראל, וכי

מה מיוחד במצוות אלו יותר משאר המצוות - כשבת ומילה ולימוד תורה שגזרו עליהם בעבר היוונים והרומאים??

והתשובה, שהגויים מקנאים בנו בעיקר במצוות אלו, שאפילו בכוח הדמיון כביכול אנחנו מצליחים לפעול באמת ולהתקשר ולהתחבר לבורא עולם ולקבל יראת שמים, לכן הם ינסו בכל הכוח לכבוש את הדמיון שלנו לטומאה, ולמחשבות של "רק רע כל היום", ואם ננצח יקוים בנו מאמר המדרש שבזכות "אם מחוט ועד שרוך נעל" ה' פורע משונאיהם, שנאמר "על אדום אשליך נעלי" (תהלים ס' י'), כי אם ננצל את הכוח שקיבלנו, נראה כוח ה' שנפרע בגויים.

ואכן בדורנו דור שמשיח בא בעזרת ה', אכן רואים שפתאום יש מכשירים חכמים לכל כיס, שבו כוח דמיון היצר הרע מפותח עד לאין שיעור שבקלות מגיעים אתו ל"רק רע כל היום", ובזה כוח הרע והיצר הרע מנסים לנטרל מאתנו את הדמיון הטהור והקשר הטהור שבא לנו על ידי הציצית והתפילין להתקשר ביראת שמים לבורא עולם, ותחת זה לקשר אותנו בקשר וחיבור וירטואלי ודמיוני כל הזמן לטומאה.

אבל אנחנו נצעק בקול גדול: לא!!!! אלא בה' אנו מקושרים ואין לנו קשר אחר ח"ו, לא נהיה מקושרים לעצת היצר המטמא והורס כל חלקה טובה, אלא השם הוא מלכינו ונקבל פני משיחו בקרוב ממש בטהרה אמן.

סוד ברית בין הבתרים והקשר בין גלות מצרים להבטחת הגאולה השלימה - בדרך אפשר!!!

ותודתי העמוקה לכל תלמידי מ"תורת אמת" בני ברק היקרים העילויים והמצוינים בכל המעלות הטובות!! שבזכות לימוד נביא ישעיה בצוותא ובזכות דבקותם והארותיהם הגעתי לכל חידושיי במאמר זה.

סר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל
בשאלה, מדוע מרן החזון איש זצוק"ל לא

מעשה שהיה לפני 30 שנה בערך בעת
שלמדתי כולל זרעים, פניתי למרן

נחשבת במארים, שגזרו על צניהם אבדון ומיררו את חייהם.

והרמב"ן ז"ל נתן טעם לדבר, מפני שאברהם הביא את אשתו שרה בניסיון גדול, וכבר הקשו עליו קוסיות עד שנעקר פירשו מכל.

ויש אומרים שהגלות הייתה בחטא השבטים במכירת יוסף, ואף יוסף חטא בהבאת דבה וכו', אבל טוען המהר"ל זה היפך משמעות הכתוב, שהקב"ה אמר לאברהם קודם לידת השבטים "גר יהיה זרעך" וגו', וכל מי שיש לו עיניים יראה שסבת המכירה כדי שירדו למארים, ולא המכירה סבה לשעבוד.

עוד יש שאומרים שהיו יסורים של אהבה לנקות את ישראל ולזכותם, אך אין זה נראה, שהשעבוד לא היה לדור אחד בלבד, ואיך תאמר שהיו יסורים כדי לרוממם ולזכותם אם מתו (רובם) בגלות ובצרותם (במכת חושך)?

וגם השל"ה (בדרוש ג') כתב בדומה לדברי המהר"ל ז"ל: אמיתת ענין גלות מארים, אי אפשר לומר שהיה מזל עונש, שהרי כרת ה' אז ברית עם אברהם והיה עמו באהבה רבה, על כן מוכרחים אנו לומר שאף על פי שהגולה הוא רע ומר, מכל מקום תוכן העניין היה לתכלית הטוב האמיתי.

והמהר"ל עאמו בפרק ט' מביא סיבת לגלות מארים מגמרא

חיבר ספר גם על מסכת תרומות? ומרן שאל אותי מדוע אתה שואל? עניתי למרן, כי אם נלקט מספרי החזון איש כל מה שציטט ממסכת תרומות כבר יש לנו חיבור שלם על מסכת תרומות, ואם כן מדוע החזון איש לא כתב ספר על תרומות? חייד אלי מרן, ואמר לי דע כך רציני לראות האם הבנת את שאלך, ואכן את השאלה הזאת אני בעאמי שאלתי את החזון איש!! ואתה יודע מה ענה לי החזון איש? החזון איש ענה לי, וכי אתה חושב שזה יולא מהשורול??

ואני מספר זאת, כי מאמר זה חודשים אני בונה אותו נדבך אחר נדבך, וכבר מסרתי עליו כמה שיעורים, ועדיין אני מרגיש שלא קלה המלחמה, אבל בזאת אני בוטח ובס"ד עכשיו אכתוב בתקווה שאעשה זאת על האד הטוב ביותר ב"ה.

פרשת שמות מספרת על גלות מארים, ומעט בכל הספרים הקדושים יש הסברים נשגבים על גלות מארים, וסיבת הגלות, והנה ראייתי במהר"ל (גבורות ה' פרק ו) שכתב התבאר כך כי שלימות הבריאה שבה רצון הבורא הוא אברהם אבינו והשלשלות אלאאי קודש, ובהם בחר ה'. אם כן יש לשאול, איך עולם הפוך, כי זרע קדש במארים היו נתונים ביד לוחמיהם, שזו מיעוט מלאכות?

והוסיף שגלות מארים היא גזירה קדומה מברית בין הבתרים שיהיו משועבדים ת' שנה במארים, ככפור שהיא ביד האייד, עד שלא הייתה מלאכות ישראל

מפורשת, נדרים לב', אמר ר' אבהו, מפני מה נענש אברהם אבינו ונסתעבדו בניו (בגלות מצרים) מאתים ועשר שנים? מפני שעשה אנגריא בתלמידי חכמים, שנאמר "וירק את חניכיו" (שהשתמש באליעזר שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, שילחם עם נמרוד והמלכים אשר עמו בכדי להציל את לוט).

שמואל אמר: מפני שהפריז על מדותיו של הקב"ה (פקפק או זלזל בביכול) שאמר "במה אדע".

ור' יוחנן אמר שהפריז על מדותיו של הקב"ה מלהביא גרים תחת כנפי השכינה, שנאמר "תן לי הנפש והרכוש קח לך".

ומסבם המהר"ל הרי ג' צ נמשך הכל, שממנו נמשך החיסרון אל הגמשים ממנו/הגלויות לאלאחי אברהם אבינו. ולכן נרמזו כל הגלויות שם, ולא רק גלות מצרים.

ואומנם ראיתי שעיקר הסיבה כפשוטו הפסוקים שהגלויות בגלל "במה אדע", שעל זה אברהם קיבל תשובה לכך את ברית בין הבתרים ששם טמון כל הגלויות, אומנם בסוף המאמר כל הסיבות שנכתבו בגמרא משתלבים יחד בס"ד.

והנה היות וסיבת גלות מצרים טמונה בברית בין הבתרים, לכן יש לעיין בעניין זה לעומק, ואכן בפרשת לך לך

בברית בין הבתרים, ה' ביקר לאברהם אבינו על ירושת הארץ, ובעצם הכוונה לגאולה השלימה, כפי שמשמע מהגמרא מגילה לא' ב', ותענית כז' ב' שאכלת אברהם אבינו "במה אדע כי אורישנה" וכפי שביאר המהרש"א בתענית שהכוונה באיזה זכות לא יתכלו בגלות?

ועל זה ענה הקב"ה בזכות הקרבות, המשיך אברהם ושאח אולי יחטאו עם ישראל במשך הגלות כשאין בית המקדש שיכפר עליהם שמה תעשה עמם כלה כשם שעשית עם דור המבול? וענה לו ה' שינאלו בזכות אמירת מעמדות, ושם מקשה רש"י מהיכן מקור התשובה, וע"ז מסיים רש"י - גמגום!!

ושם מקשה המהרש"א מי החליט שאברהם שאל גם על תקופת הגלות שלאחר חורבן הבית? ומתוך המהרש"א משינוי הלשון, שאברהם לא שאל כלשון ה' שאמר "לך אתננה", – ואברהם לא אמר במה אדע כי תתנה לי, אלא נקט לשון ארישנה, וזה לשון גירוש כפסוק כי אוריש גוים מפניך. וממילא פירש שאכלת אברהם אבינו במה אדע שלאחר הגירוש עם ישראל יתקיים ולא יתכלה.

והרי"ף למד זאת מהכתוב "ויהי השמש לבא" דהיינו שקיעת שמשן של ישראל בחורבן בהמ"ק וע"ז תרדמה נפלה על אברהם והנה אימה חשכה וגו' שדרשו חז"ל על ד' מלכיות היאך יתקיימו בלא

וגם כ"ע מה עניינה של גלות מארים
כתשובה על שאלת אברהם אבינו
במה אדע ובאיזה זכות יזכו לרשת את
הארץ השלימה??

אלא יתכן שמשמע מכאן שגלות מארים זו
הסיבה והאות שדרש אברהם אבינו
וקיבל מהקב"ה להבטחת ה' על הגאולה
השלימה שתבוא בלי תנאי אלא כבטח וכפי
שיפורט לקמן.

שהנה הגמ' שבת (פט' דרש רבא לעתיד
לבא יאמר להם הקדוש ברוך הוא
לישראל לכו נא אל אבותיכם ויוכיחו
אתכם ויאמרו לפניו ריבוננו של עולם אל
מי נלך וכו', אמר להן הקדוש ברוך הוא
הואיל ותליתם עצמכם בי אם יהיו
חטאיכם כשנים כשלג ילבינו:

ובהמשך כתוב בגמ' רבי שמואל בר נחמני
אמר רבי יונתן לעתיד לבא יאמר
לו הקדוש ברוך הוא לאברהם בניך חטאו
לי, אמר לפניו רבוננו של עולם ימחו על
קדושת שמך, אמר ליעקב בניך חטאו,
אמר לפניו ריבוננו של עולם ימחו על
קדושת שמך, אמר לא בסבי טעמא ולא
דדרדקי ענה - לא בזקנים טעם ולא
בלעירים ענה.

(ובפרשת תולדות כתבתי הסבר נפלא
שאברהם ויעקב ביקשו
שהיהודים הרשעים ימותו על קידוש ה'
ובזה ימחה עוונם ויחשבו לעבדיך וחסידיך
וכך יזכו לעולם הבא).

קרבנות וע"ז נאמר "והנה תגור - ביום
ההוא כרת ה' את אברהם ברית - לאמר" ר"ל
בשביל אמירת הקרבנות מעלה אני עליהם
כאילו הקריבום ומוחל להם עונותיהם.

ולבאורה קשה מדוע אברהם נחה דעתו
בתשובת אמירת המעמדות, הרי
מה יהיה אם עם ישראל לא יגידו מעמדות,
מה יהיה?? אבל בפשטות זה לא קשה כי
כבר הובטח בתורה "כי לא תשכח מפי
זרעו", ואולי זה כלול בהבטחת ה' שכל
עוד קיום העולם יהיו צעם ישראל לדיקים
שיגידו מעמדות שזה יכפר על עם ישראל
שלא יכלה ח"ו.

והנה כתב הרמב"ן שכלול בשאלת אברהם
גם איך אדע שיזכו עם ישראל לקבל
את ארץ ישראל בגאולה השלימה ושלל
יפסידו את ירושת הארץ בגלל חטאים, ולא
רק באיזה זכות לא יכלו בגלות הארוכה,
ואכן בתשובת ה' לאברהם כלול ברית
שללאחר כל הגלויות יזכו לארץ ישראל
השלימה הכוללת מלכות עשר עמים
כמפורט בפסוק וכפי שפירש רש"י.

וצריך עיון איפה התשובה לבקשת אברהם
אבינו לזכות עם ישראל בגאולה
השלימה?? כמו כן צריך עיון מדוע בבטח
בין הבתרים כתוב דגש מיוחד גלות מארים
שהיא יחסית הקצרה מבין הגלויות, ואילו
שאר הגלויות הארוכות ובפרט האחרונה
שהיא כ-2000 שנה כתובים ברמז??

אמר לו ליחזק בניך חטאו לי, אמר יחזק כמה טענות טובות וחשבונות של מליץ יושר, ובסוף אמר יחזק אם אתה סובל את הרע שנשאר בחשבון מוטב, ואם לא חצי עלי וחצי עליך, ואם תראה הכל עלי, גם ככה הקרבתני את עצמי בעקדה לפניך, פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו, אמר להם יחזק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקדוש ברוך הוא, מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמוך.

ולפי זה מובן הנס העצום שליחזק האדיק נולד הבן עשו הרשע, ויחזק מודה להסס על כך, ואולי זה כוונת הגמרא שילחזק עונה ישראל שבמקום להודות לי תודו לבורא עולם, כי בזה שילחזק אהב את עשו למרות רשעותו ושהרס לו את העיניים בקטורת לעבודה זרה שהקטירו נשי עשו בבית הקדוש של יחזק ורבקה, בזה הצילנו יחזק לעתיד לבוא, שאומר להקב"ה כשם שאהבתי את עשיו הרשע כך תאהב ותקבל ותסבול את עם ישראל.

ולבאורה קשה הרי בגמרא תענית ומגילה כתוב שה' הבטיח לאברהם שלא יכלו עם ישראל בגלות בזכות אמירת המעמדות, ואיך עכשיו אברהם אומר לה' "ימחו"? ואולי טענת אברהם הייתה שאם אין להם אפילו זכות אמירת מעמדות אם כן אין להם זכויות כלל ולכן ימחו.

אבל אם כן חוזרת השאלה מדוע אם כן צברית בין הצתרים אברהם נרגע

בתשובת ה' בהקשר למעמדות? היה עליו לשאול ומה יהיה אם לא יאמרו מעמדות? וכמו כן איך יחזק מלכיה להסביר לעם ישראל שעליהם להודות לה' ולא לו למרות שילחזק הסכים לקבל עליו כל חטאי ישראל?

וחשבתני לתרץ שבצבית בין הצתרים הקב"ה הבטיח והוכיח לאברהם שתהיה הגאולה מובטחת למען שמו באברהם, ואכן עיקר צבית בין הצתרים מתמקדת בגלות מצרים, ולמה? כי היא הסיבה להתחייבות ה' לגאול את עם ישראל בכל מצב, גם אם אין להם זכות, וכל כך למה?

התשובה לכך שהיות וכיכול הקב"ה לקח את עם ישראל במצב רוחני מצוין, ובגלות מצרים הם הידרדרו למט' שערי טומאה שלכאורה זה נפילה שלא כל כך באשמתם, וכפי שכתוב במהר"ל בתחילת המאמר, וכמו כן בעץ יוסף ובליקוטים בעין יעקב שבת פט' שמחמת גלות אדום, יחזק טוען שעליו לסבול חצי מחטאי עם ישראל, כי נתן ברכה לעשו לשעבד את עם ישראל.

ואכן כתוב בילקוט שמעוני אחרי מות תקעו' שלעתיד הקב"ה יפיל כל עוונות עם ישראל על אדום, ובס"ד נבאר העניין בהמשך, וכדברי המכתב מאלוהו – שמצרים כפו את שלטונם גם על רוחם ונפש של ישראל עד שהגיעו שם למ"ט שערי טומאה, שבחינת הנהגת הטומאה

דוד: למה תתענו – ר"ל צעבור שלווה האומות ואורך הגלות אנו תועים מיראתך וכאלו אתה מתעה אותנו. תקשיח לבנו – צעבור זה הקשה לבנו וסתם מן היראה וכאילו מידך בא.

ואכן כשם שלאחר גלות מצרים ה' העלה את עם ישראל ממט' שערי טומאה למט' שערי קדושה כך יהיה בגאולה העתידה, וממילא גלות מצרים היא הגותנת להתחייבות הקב"ה לגאולה העתידה גם כלי זכויות לעם ישראל, וזה כלול בתשובת אברהם ויעקב שאמרו ימחו כי חטאו, דהיינו שאכן אין לעם ישראל זכות לגאולה העתידה, ורק מחמת הצטוות הקב"ה הם נגאלים.

וזה הצטייח הקב"ה ליעקב (פרק מו') אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם; אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה, וכתוב במדרש, שה' הצטייח עליה לאחר גלות מצרים וגם בגאולה העתידה, וכדברי רבינו בחיי כפל העליה כי הוא הצטחה לזרעו שיגאלם אחר הגלות ויעלה אותם לארץ ישראל, ואחר שיהיו מיושבים בארץ ישראל ששם עיקר קיום התורה והמלוכה הצטייחם בעליה אחרת והוא העולם הבא האפון לזרעו.

ולבאורה קשה מאוד וכי אכן לא היה ליעקב מה לפחד הרי כתוב בראש"י בישעיה (מג' ג') "נתתי כפרך מצרים" – והם היו לך לפדיון, שצבוריהם מתו ואתה בני צורי נילתה, והייתם חייבים כליה,

שצמארים היא פתיחת הגבול ליצר שיוכל להתפשט כרצונו, ללא כל אפשרות גאולה ויציאה משעבודו. ולכאן משעבוד בחינת פרעה ומצרים לא היה אפשר בלי חסדו הבלתי בעל תכלית / האין סוף של ה'. (חלק ב עמוד יז).

ולכן ה" טוען לאברהם שכשם שאני כביכול הורדתי זרע קודש לדיקים למט' שערי טומאה, לכן חובה עלי לתקן זאת שאקח את עם ישראל לפני הגאולה העתידה ואגאל אותם מטומאתם ואנקה אותם גם אם לא מגיע להם כשארין להם זכות, כמידה כנגד מידה.

ותשובה זו דומה קצת לדברי הגמרא ברכות (לא') שה' הודה לאלהיו – "ואשר הרעותי", ואומנם הצחנתי בדקדוק דברי ראש"י שהקב"ה הודה לאלהיו לא מיד אלא לאחר זמן, והאמת והמשמעות היא שהודלת הקב"ה לא הייתה על כל דור ודור שהיה דהיינו בדור שזה נאמר, אלא על דור הגאולה, שכל ה-4 מקורות שהקב"ה לוקח אחריות על חטאי עם ישראל כביכול, זה יתקיים רק בעתיד לבוא לקראת הגאולה השלימה והנצחית, אבל לא כדברי אליהו שישמש באמצע הזמן הרבה קודם ביאת המשיח.

ובנו כן מלאנו בדומה לדברים הללו בישעיהו (פרק סג' יז), "למה תתענו ה' מדרכיך תקשיח לבנו מיראתך שוב למען עבדיך שצטי נחלתך", וכתב המאור

ככתוב ביחזקאל (כ') "ואומר לשפוך חמתי עליהם בארץ מצרים", ולמרות שעם ישראל ניצל בחסדי ה', בכל זאת רוב רובו של עם ישראל מתו במכת חושך, וכדברי האלשי"ך שילא אחד מחמשה, ויש אומרים מנ' ויש אומרים מת"ק, ויש אומרים א' מה' אלפים?? ואם כן מתו ב-3 ימי החושך מיליוני יהודים אם לא עשרות מיליוני יהודים??

ואבן ראיתי ברמ"ע פאנו – (מאמר חקור דין חלק ג פרק כא) שהרגיש בזה וכתב שפרעה הקריבם לאביהם שבשמים, ומי שנמלא קס ולא היה ראוי ליגאל מת מתוך תשובה ולעקה שהן מועילות עד דכדוכה של נפש. וכן בימי אפלה שמתו רבים מן הפושעים שבנו, כתוב "ולכל בני ישראל היה אור במושבותם", ובא הרבוי להורות כי אפילו הבלתי ראויים ליגאל כיון שמתו מתוך תשובה כנאמר, היה להם אור במושבותם – בגן עדן איש לא נעדר. או יפורש במושבותם, כי הראויים להתישב ולהגאל היה להם אור, והם שש מאות אלף שקרבים המקום לפני הר סיני.

ונראה כדברי הגמרא בנדרים, שאכן ב הסיבות לגלות מצרים התקיימו, שכנגד במה אדע שכיכול היה פקפוק באמונה, וגם כנגד חטא שיתר מלגיייר את אנשי קדום למרות שכבשם במלחמה, על זה ככיכול הפסיד במכת חושך יהודים רבים שמתו מחוסר אמונה וביטחון בה' ולא זכו לקבלת התורה, ועל שנתחמש בתלמיד חכם - אליעזר לכן הקב"ה

השתמש בצני השבטים הדיקים שיהיו בגלות מצרים לצורך המטרה החשובה שהם בגלות מצרים יגרמו לגאולה השלימה בכל מצב של עם ישראל וכאמור.

(ובן מצאתי כדברי בר' לדוק חלק א אור זרוע ללדיק עמוד ו, שכשאל אברהם "במה אדע" שרצה להגיע (שלפחות הנשואים והראויים להיגאל) למדרגה זו להיות קדושים מבטון שאף על פי שחטא ישראל ולא יסור תומתו הימנו באמת, וכעין דברי ר' לדוק כתב השפת אמת, עכ"פ המרובים שמתו ככיכול שימשו להכלחת המטרה החשובה בעבור הנשואים), ויתכן שיעקב אבינו הבין זאת שכל מי שימתו במכת חושך בעם ישראל יזכו לגן עדן ועכ"פ גלות מצרים היא זו שתחייב ותקיים את הגאולה השלימה לכן לא פחד יותר.

אומנם, בפרשת תולדות הארכתי בעניין מדוע הקב"ה החשיב לאברהם ויחזק חטאים, כמפורש בנביא בישעיה (מג', כה-כז), שכתוב שם (כה) אנכי אנכי הוא משה פשעך למעני וחטאתך לא אזכר: (כו) הזכירני נשפטה יחד ספר אתה למען תצדק: (כז) אביך הראשון חטא ומליציך פשעו בי:

ושם הסביר רש"י שהקב"ה טוען לעם ישראל שאין להם זכות לגאולה השלימה בזכות עצמם כי פשעו בו, וגם אין להם לסמוך על האבות שהרי "אביך

(פט') שרק יצחק מגן על טענת ה' על עם ישראל "בניך חטאו" וטען שהוא מסכים לסבול חלי מעוותות עם ישראל, ומובן שמכונה שמו – "מליאך".

ואומנם ה' למרות שהתחייב צבירת בן הבתרים שעם ישראל יגאלו בכל מצב, ובעלם הקב"ה יעלם מטומאתם כפי שהעלה את עם ישראל במט' שערי טומאה של מצרים, בכל זאת הקב"ה עושה זאת בכללים של דין ומשפט.

ובפי שמאלנו לעיל בנביא ישעיה (מג' ג') שלמרות שהקב"ה הבטיח לגאול את ישראל ממצרים בכל מצב, בכל זאת הקב"ה השתמש בכופר נפש שהמצרים ימותו בקריעת ים סוף במקום עם ישראל, וכן במפלת סנחריב כוש מתו ככופר נפש תחת עם ישראל, וכן כתוב בילקוט שמעוני אחרי מות תקעו' שלעתידי הקב"ה יפיל כל עוונות עם ישראל על אדום, וזאת למרות שכתוב מפורש "אנכי אנכי הוא מחה פשעך למעני וחטאתיך לא אזכר",

ולכן מחסדי הקב"ה ומכוח הצבירה השתמש בדוגמת יצחק שהצב וקירב את בנו עשו הרשע, וכדוגמא זו שייך שהקב"ה יקרב את עם ישראל אליו למרות שהם דדרגת טומאה, ולכן יצחק טען לעם ישראל שהתורה היא להקב"ה בלבד, כי מתוך חסדי הקב"ה קבע כללים אלו של כופר נפש ודוגמת יצחק בכדי לקיים בריתו עם אברהם לגאול את ישראל בכל מצב.

הראשון חטא" – אברהם, באומרו "במה אדע", שכביכול פקפק בהבטחת ה' שעם ישראל ירש את ארץ ישראל, "ומליאך פשעו בי" – אין לך בכל מליצים שאתה סומך על זכותם שלא מלאתי בו פשע יצחק אהב את שונאי – עשו, והקשנו שהרי אברהם כבר נענש בגלות מצרים על שאמר במה אדע, ומדוע כביכול עדיין נחשב לו זאת כחטא??

אלא יתכן שה' השתמש כביכול במילים אלו "במה אדע" במובן השלילי – שיש בזה כביכול פקפוק בה', לטובת אברהם ועם ישראל שלא יגאלו בזכות אבות, שהרי באמת כוונת אברהם הייתה שפחד שמא ירבו מאוד חטאי עם ישראל וכדברי הגמרא בתענית ומגילה, ולכן ה' החשיב זאת כחטא שכך עם ישראל יגאלו בלי זכויות אלא מתוך הבטחה וברית למען שמו באהבה, ובאור הדברים הקודמים, ובעקבות חטא אברהם "במה אדע" לכו היה גלות מצרים שהתקלקלו עם ישראל במט' שערי טומאה.

ובן אכל יצחק, ה' כביכול החשיב לחטא שקירב את עשו, והיא הנותנת והגורמת לעם ישראל שיגאלו למען שמו באהבה גם בלי זכויות, כפי שיצחק עמוד היראה "פחד יצחק" במקום לרחק את עשו הרשע קרבו באהבה רבה, כך ה' יקרב את עם ישראל עם כל פשעיהם ויגאלם למען שמו באהבה, בלי שום תנאי, וחידוש זה מתאים כפחור ופרח לדברי הגמ' שבת

ואולי זה רמוז בפסוק **בִּישְׁעֵיהֶו (מו' י')**,
אִישׁ עָלְתִּי אִף דַּבַּרְתִּי אִף אֲבִיאָנָה
יִרְתִּי אִף אַעֲשֶׂנָה" ופרש"י שהעלה היא
כשהתייעץ הקב"ה עם אברהם אבינו
בברית בין הבתרים, ויחד עם תלמידי
המאויינים בכיתה ז' תורת אמת ב"ב לפני
בחשון פב', חשבו לפרש שאכן גזירת גלות
מארים ושאח הגלויות היו כמין עיזה
ותחכום שתתקיים ההבטחה לגאולה
ישראל השלימה, מתוך הסיבה ירתי אף
אעשה, דהיינו ירתי כדיכול נפילה בעם
ישראל כשירדו למארים כך על הקב"ה
לתקן את עם ישראל גם כשאינם זכאים
וראויים בכדי שיזכו בגאולה השלימה,

ולפי זה מובן מה מדגיש הפסוק שבעת
הגאולה הגויים יכבדו וישתחוו לעם
ישראל, לא בגלל שמגיע להם אלא מפני
שהם עם שה' בחר בהם ומגדילם, ע"פ
ישעיהו (מט' ז'), ולכאורה למה לא יכבדו

את היהודים כי מגיע להם שסבול כל כך
בגלות ובכל זאת דבקו בה' ובתורתו, וסוף
הכבוד לבוא, ומאשפות ירים אביון?

ויתכן שהכוונה שהגויים הכירו את
היהודים שכיניהם שלא היו זכאים
לגאולה מחמת מעשיהם ובכל זאת
היהודים יזכו לגאולה המובטחת, ולכן
הגויים לא יכבדו את היהודים כי הם
לדיקים, אלא רק מחמת שה' בחר לגאולם
ולרומם מכל עם.

וזה בשורה טובה לעם ישראל ולא עלבון
לעם ישראל, כי בכך הקב"ה ממחיש
את התחייבו לאברהם אבינו בברית בין
הבתרים כפי שהביא רש"י בנביא שם, וכפי
שכתבתי קודם שה' הבטיח לאברהם
שהגאולה תהיה בכל מצב גם אם לא מגיע
לעם ישראל, אלא למען שמו הגדול נזכה
לגאולה השלימה בקרוב אמן.

גלות אדום, והזכאים לגאולה השלימה

עניין הגלויות וגלות אדום הגמשכת
כאלפיים שנה, מפורש בנביא
ישעיה (מח') "למען שמי אחריך אפי לבלתי
הכריתך: (וי) הנה כרפתיך ולא בכסף
בחרתיך בזור עני: (וא) למעני למעני
אעשה כי איך יחל וכבדי לאחר לא אתן":
ומפרש רש"י: כרפתיך לא ע"י אור של

גיהנם "בחרתיך" – בחרתי לך כור עוני
כנגד אור, ובפרשת ויאל לגבי סולם יעקב
כתבתי בס"ד בפרשת תולדות ע"פ מדרש
תנחומא, שיעקב לא ראה לעלות בסולם,
כי לא ראה להאיל רק את הדיוקים אלא ראה
להאיל את כלל עם ישראל כולל הרשעים,
על ידי שעם ישראל יתנקה בגלות.

מוצד שני הגה כתוב בנביא ישעיה (מד' כב')
 "מחיתי כעב פשעך ובענן חטאותיך
 שובה אלי כי גאלתיך", ומפרש רש"י: מחיתי –
 במארים ובמדבר, גם עתה שובה אלי, וקשה
 שהרי במארים וגם במדבר הקב"ה המית
 רבים מעם ישראל בגין החטאים שחטאו,
 ואם כן במה מתבטא מחיית הפשעים??

ותירץ תלמידי המאזין והשנון אלעזר
 אפשטיין נ"ו שלולי מחיית
 הפשעים במארים ובמדבר כל עם ישראל
 היה נמחה כפי שאמר ה' למשה בחטא
 העגל והמרגלים, ובזכות המחיתי כעב
 פשעך, זכו עם ישראל להישאר ולא
 להימחק ח"ו, ואולי גם בגאולה הקרובה
 רק מי שלא היה מנותק לגמרי מה' בגלות
 כמו אלו שנלכו במארים, ומי שיש לו לב
 כנעני ולא חאוף ומרדן, הוא זה שיזכה
 להתעורר ולחזור בתשובה וגם לזכות
 במחיתי פשעך ולשובה אלי כי גאלתיך!! או
 יתכן שלא יודח ממנו נידח כדברי הזוהר!!

ובבב' מקרה מי שהיה קרוב להקב"ה קודם
 הגאולה וקודם והשיב לב אבות על
 בנים הוא יזכה ב"וכן לדיקים יראו
 וישמחו", ובפשטות גם לעתיד לבוא גם אז
 כל אחד נכוה מחופתו של חברו, ולכן
 נסקיע בכל הכוח לחיי הנא.

ואולי בכדי שלא יהיה נהמא דכיסופא
 שנגאלים בלי ניקיון כלל, לכן יתכן
 שיעקב העדיף גלות מניקוי באש הגיהנום,
 ולמרות שגם לאחר ניקוי הגלות עדיין זה
 לא מספיק בשביל להגיע לגאולה ולירושלם
 ארץ ישראל ועולם הבא, אלא חייבים עוד
 זכויות, ואין זכויות!! כי בכל זאת כתוב שרק
 למען שמו באהבה הקב"ה מביא גאולה
 ועולם הבא לעם ישראל.

ובעין זה כתב תוס' ר"ה (טז') שיש נשמות
 שאפילו היו בגן עדן אבל בשביל
 לזכות בחיי נאח בעולם הבא לריכים דין
 מחדש, וכתב שבפשטות הגיהנום מתקן
 וניקה כך שנהיו זכאים אח"כ לחיי נאח.

ומי בעם ישראל שיזכה לגאולה השלימה??
 הגה כתוב על הגאולה בספר ישעיהו
 (פרק סה' יג') "לכן כה אמר ה' אלוקים:
 הגה עבדי יאכלו ואתם תרעצו, הגה עבדי
 ישתו ואתם תלמאו, הגה עבדי ישמחו ואתם
 תבוסו: הגה עבדי ירנו מטוב לב, ואתם
 תלעקו מכאב לב ומשבר רוח תילילו:
 והנחתם שמכם לשבועה לבחירי והמיתך ה'
 אלוקים, ולעבדיו יקרא שם אחר", ומשמע
 שיש הפרדה ברורה בין לדיקי עם ישראל
 לרשעי עם ישראל.

צמצום גלות מצרים בזכות אנקתו של אברהם בברית בין הבתרים – ורמז "כרפס"

וגם פסים – כנגד שאר השבטים שהיו צדיקים עם יעקב אבינו כל ימי חייו ונשארו צדיקים למרות מכירת יוסף.

אומנם כתוב במדרשים (בראשית רבה פד' ח' ועוד), שבמילה פסים מרומז ניסיונותיו של יוסף, או שבזכותו נקרע הים "פס ים", ואולי עמידתו של יוסף בכל הניסיונות זה הכבוד והמלכות כפי שכתב הרמב"ן, ששלט כמלך על יצרו בכל סוגי הניסיונות.

ולפי סיום המדרש שהמילה "פסים" מרמז על זכותו של יוסף שלכן נקרע הים "פס ים", א"כ יתכן שבזכות יוסף נקרע הים כמובא במדרשים "הים ראה וינוס" – ראה "ארונו של יוסף", אבל לאחר שנקרע הים עם ישראל דרשו שיקרע ל-12 גזרים, "פסים", וכמובא באבות דרבי נתן לג' שתחילה נקרע הים רק שביל אחד, ועם ישראל דרשו שיפתח לגזרים, ומובא במדרש (שמות רבה כד' א') שהים נקרע ל-12 גזרים, ומובא במכילתא בפרשת בשלח רבי אלעזר בן יהודה אומר, בזכות השבטים קרע הים, שנאמר (חבקוק ג, יד) "נקבת במטיו", ונאמר (תהלים קלו, יג) "לגוזר ים סוף לגזרים".

ואולי כלול בזה גם רמז על הגלות "יעקב" שבגלל הפילוג בעם ישראל שממלכת ישראל חולקה ל-2 חלקים, ממלכת יהודה וממלכת יוסף עשרת השבטים – מזה הלכו לגלות, אבל גם בגלות מזכירים זכותם שתגן עלינו כמובא

שכני הרב הלל קצלנבורגן שליט"א שאלני בשבת קודש האם יש לי חידוש על כרפס? ועניתי לו שכר פס מוזכר ברמז בברכה שאחרי ברכת הכהנים במוסף של מועדים, ופס אכן מזכיר את ברכת כהנים.

שעל אברהם שזה ברכת "יברכך" מרמז התחלת השם "אנקתם", שאברהם אבינו מאז ברית הבתרים ששמע שיהיה גלות לעם ישראל במצרים, קיבל חרדה ופחד גדול, והכאב של אברהם מצער עם ישראל התחיל 430 שנה מלפני יציאת מצרים, מאז ברית בין הבתרים.

ולכן מוזכר בתורה עניין גלות מצרים 430 שנה מאז ברית בין הבתרים, ולמרות שרק 400 שנה התקיים "גר יהיה זרעך בארץ לא להם", מלידת יצחק.

ואצל יצחק שזה ברכת "יאר" ממשיך חלק שם ה' "פס תם", שזה מלמד שמיצחק יצא יעקב אבינו שהיה פס תם, כי יעקב איש תם יושב אוהלים, ופס מרמז על שלימות ויושר אמיתי עם בורא עולם, או על מלכות וכבוד כדברי הרמב"ן.

ואצל יעקב ישראל, יש את 2 הברכות האחרונות, א. "ישם ה' פניו אליך", ועל חלק זה שם ה' ממשיך "פס פסים", שמייעקב יצאו 12 שבטי קה, שכולם צדיקים, שיצא גם פס אחד אולי פס זה כנגד יוסף שהיה צדיק מושלם לבדו בהיותו לבדו עבד ומלך במצרים ונשא בתמימותו,

בגלל מי מלח, הדמעות ואנקתו של אברהם אבינו שבכה על עם ישראל מאז ברית בין הבתרים, וגם בגלל מי מלח הדמעות של קושי השעבוד של עם ישראל שהרגו את תינוקותיהם כשלא הספיקו את מספר שורות הלבנים כבזמן שהיה התבן ניתן.

וידידי היקר הרה"ג ר' ישראל אברהם קלאר שליט"א יו"ר מכון אספקלריא, בס"ד נהנה מהחידוש הקודם ש"כר" מרמז חסדי ה' שברחמיו הוריד "כר/220 שנים מתוך 430 שנים מעת שנגזרה גזירת הגלות בברית בין הבתרים, וכפי האמור קודם בס"ד.

והוספתו החשובה היא, שהמילה "פס" מלשון "איפס/מחק" כלשון הכתוב "פסו אמונים מבני אדם", שה' מחק 220 שנה מעת ברית בין הבתרים כדי לזרז את יציאתם ממצרים, שבכך השלים את חשבון 430 שנה, וכנ"ל.

וסיים דבריו באופן נפלא, שלכן מטבילים ומשקעים את הכרפס במי מלח, לרמוז ששיקע ה' יתברך את כ"ר שנים אלו במצולות ים, "מאן דנפיל במצולות ים לא אשתכח לעלמין" שמה שנפל למצולות הים לא ימצא לעולם, ככתוב "לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם" – זוהר חלק כג', דהיינו שלא יהיה השלמה חלילה לשנים אלו בגלות אחרת ח"ו, אלא גאולה שלימה בלי חובות והשלמות לעתיד חלילה, ובס"ד בקרוב יבוא משיח צדקנו אמן ואמן.

בתפילת גשם "זכור שנים עשר שבטים שהעברת בגזרת מים. שמתקת למו מרירת מים, דמם נשפך לך כמים. פנה כי נפשנו אפפו מים". ועדיין יש לעיין בעניין זה.

והחלק הב' הברכה שמכוונת לשם ישראל "וישם לך שלום" שזה מרמז על ישראל שזה שם של גאולה ושלמות בעולם, ורמז שם ה' הוא "דיו נסים" שיהיו נסים שלא יספיק הדיו לכתוב את כל הניסים שיהיו בעת הגאולה הקרובה.

והנה באמת נגזר על עם ישראל 400 שנות גלות, ובפשטות הכוונה הייתה לגלות במצרים, אבל הקב"ה חישב את הקץ והוריד 190 שנה מחשבון 400 שנה כמניין "קץ", והכוונה "חישב את הקץ לעשות" שה' העביר את הגזירה של 400 שנה ללפני פניו הכתוב בפסוק, לא לכתוב צמוד אליו "ועבדום" למצרים 400 שנה, אלא לגר יהיה זרעך שכתוב תחילה בפסוק, שזה יהיה 400 שנה. כי קושי השעבוד גרם שהזמן יתקצר, כי היה עליה באיכות הקושי שהורידה מכמות השנים.

והנה המילה כר פס - כר עולה 220 וזה השנים שנחשבו לעם ישראל בחשבון 430 שנים מעת ברית בין הבתרים, כי 210 שנה שהיו במצרים ועוד 220 יוצא 430 בדיוק מאז ברית בין הבתרים.

והסיבה שהקב"ה הסכים בטובו להחשיב את חשבון השנים מברית בין הבתרים וחשבון 400 שנה מלידת יצחק זה

ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתך

ואיפה עשרת השבטים? ואיך יחזרו באחרית הימים?

שינסם הגמלאים קבוע מאחורי נהר סמטיון וחלקם מאחורי הרי החושך, עדיין יש את החלק שנטמעו ואדדו בין האומות, ואיך הם יחזרו לדעת הירושלמי? ואכן מפורש בישעיהו מט' שכל 3 הקבוצות של עשרת השבטים יחזרו לארץ ישראל.

ואולי לעתיד לבוא יספיק שיסל לגוי אחוזים של יהודים, כמו שהיוס גויים מולאים בצדיקת גנטית שיסל להם כמה אחוזים של יהודים, והאם אכן זה כבר יספיק שהם ילטרפו לעם ישראל? צפרט מי שיגלה חמלה ואהבה לעם ישראל ולה', שיביא יהודים כמנחה לה', או כמו ה-2800 גויים שיאחזו בצליית של יהודי ככדי להיות עצדיו בהכנעה, ואולי זה כמו טיהור הממזרים לעתיד לבוא, כמוכא בקידושין עא'?

ובבדי לענות על שאלתי אקדים שהנה אברהם אבינו קיבל כזיכול מתנה מה' שנקרא אברהם, וכפי שתיאר שבחו ה', שאברהם הוא אב המון גוים, וכפי שכתב רש"י בראשית יחי' יז' שאפילו אנשי סדום נחשבו כבני אברהם, שלכן הקב"ה התייעץ עם אברהם האם להשמידם.

מצאתי בנביא ישעיהו (פרק סו' כח') שכתוב "וגם מהם אקח לכוהנים ללוים אמר ה'", וכתב רש"י, וגם מהם אקח לכוהנים ללוים" - גם מן העמים המביאים אותם את עם ישראל שהיו נטמעים בין האומות - מלבי"ם, ומן היהודים המובאים, אקח כהנים ולוים, ולפני גלויים הכהנים והלוים שבהם ואברור אותן מתוכן ויהיו משמשין לפני אמר ה', והיכן אמר? "הנסתרות לה' אלוקינו" דברים כט' כך מפורש באגדת תהלים:

וזה פלא וכי מהגויים המביאים שייד שימלאו כוהנים ולוים נסתרים? אלח יתכן שהתירוץ הוא כפי שכתבתי קודם, שגוי שיסל לו רגש חם להביא יהודים רחוקים לארץ ישראל כמנחה לה', זה מגיע מלב יהודי עמוק רק שהוא נסתר מלפני כמה דורות, ולכן שייד שיתגלה שגם הגויים המביאים הם יהודים ואפילו כהנים או לוים.

ויש לעיין שהרי עשרת השבטים לפי הנראה מהקיונות שכן הוכרע, הם נטמעו בין הגויים, דהיינו נישואי תערובת עם גויים במשך דורות רבים, ואיך ה' יחזיר את עשרת השבטים? וגם לדעת הירושלמי בסנהדרין פ"י ה' נג' ב' שיסל 3 קבוצות,

יתכן שגויים גמורים יהיו עצדים כי הם יעשו רק גירות של עצדים כנענים במילה וקצלת מאות כאשה.

ואולי בתחילה הם יהיו עצדים כמו עצדים כנעניים, אבל כאשר עם ישראל יתנער מהגשמיות ויתקדמו לעולם הרוחני יותר ויותר, כבר לא יטורכו 2800 עצדים, ואז גם העצדים יתגייירו גרות מושלמת, ואז הקב"ה יוליא מהם כהנים ולוים אם יש בשורשיהם כהן או לוי, כפי שה' מטהר ממזרים לעתיד לבוא, ויל"ע?

(אגב הרבה גויים שונאי ישראל כשנגלים שיש להם אחוז של יהודי במואלם פתאום הם מתרגשים ומתלהבים שהם גילוי שיש בהם אחוז יהודי וכאילו כל השנאה שלהם נעלמת והם מתמלאים גאווה שהם מתחברים לעם הנבחר!! כי השנאה של הגויים היא מתוך קנאה ביהודים).

וקצת ידיעות בקשר לעשרת השבטים, א. שמינית מכל עשרת השבטים חזרו בימי ירמיהו, ככתוב בנביא עמוס (ג' יב') כה אמר ה' כאשר ילי הרעה מפי הארי שתי כרעים או בדל און כן ינלכו בני ישראל היושבים בשמרון בפאת מטה ובדמשק", וכתב רש"י, ורבותינו אמרו בסדר עולם, ר' נהוראי אומר משום רבי יהושע אלו עשרת השבטים, שנשמוכו על חזקיהו מלך יהודה ועל יהודה ופלטו עמהם. בפאת מטה – מלמד שלא נשתייר מהם אלא א' משמונה שבהם, ושאר ערש היכן הוא בדמשק.

ולבאורה זה קללה ולא ברכה, שזרע אברהם יהיה מעורב בכל גויי הארץ? כמו כן בחזקוני על הפסוק "והתברכו בזרעך" בראשית כו' ד' אמר רב יוסף בן טוביה בזרעך יתערבו כל גויי הארץ, כדתנן אחד המברך ואחד המרכיב. וגם כאן יש לשאול הרי זה קללה ולא ברכה, שזרע אברהם יהיה מעורב בכל גויי הארץ?

ואולי התשובה היא, שהברכה שקיבל אברהם "אב המון גויים נתייך", וכן "ונברכו בך" שגלגל התערובת כל גוי שיהיה לו אחוזים של יהודי הוא יטורף לעם ישראל, וזה התועלת בבני קטורה שנוכלו לאברהם שאולי אחוזים רבים מהם התערבו בעם ישראל ואחוזים רבים מהם יזכו להיות יהודים לעתיד לבוא אחר גיור.

ויתכן שנון שעל פי ההלכה לריך שיהיה אמא יהודיה, ואולי אכן הם יזכו לעתיד לבוא להיות יהודים לאחר גיור, למרות שאין מקבלים גרים בימות המשיח, בכל זאת הגויים המעורבים באחוזים של יהודי, מהם כן יקבלו גרים לעתיד לבוא כי יש בהם אחוז יהודי שמעורב בדמם והם מתחברים לאברהם אבינו.

ותלמידי היקר יאיר כהן מכיתה ז' תורת אמת ב"ב חידש שיתכן שגויים גמורים שכתוב מלך אחד שכל מי ששורד לעתיד לבוא יתגיייר, ומלך שני כתוב שלכל יהודי יהיה לפחות 2800 עצדים? אלא

והנה כאמור קודם לדעת הירושלמי עשרת השבטים מחולקים ל-3 קבוצות, וכשהן חוזרים הן חוזרים משלוש גלויות. ככתוב 'לאמר לאסורים יֵאָחוּ' (ישעיה מט, ט) אלו שגלו לפני מנהר סנבטיון, 'לאשר בחשך הָגְלוּ' אלו שירד עליהן הענן וכיסה אותם, 'על דרכים ירעו ובכל שפיים מרעיתם' אלו שגלו לדפנא של אנטוכיא". וכן הוא בבראשית רבה (פרשה עג) ובמדרש זוטא (שיר השירים א ד"ה הנך יפה דודי).

והאם הירושלמי חולק על הבבלי, שלדעת הבבלי שמזכיר מקומות ששם הוגלו עשרת השבטים, ובכל זאת הוכרע שכולם לא יהודים כי נאבדו בין הגויים, וכן משמע מהגמרא בשבת (קמז) שבגלל יין משובח מפריגיאל ומרחלאות לתענוג קיפחו עשרת השבטים, שילאו לתרבות רעה ונטמעו בין הגויים.

או שהבבלי מתייחס רק לחלק השלישי מתוך עשרת השבטים "שגלו לדפנא של אנטוכיא", אבל לא משמע כן, כי בגמ' משמע שגלו בגלל שהתענוגו חתנוגות יתר לכן הלכו לגלות, ומשמע כל עשרת השבטים שהלכו לגלות בגלל תענוגות ולכן אבדו.

אומנם במדרשים משמע כדברי הירושלמי, ובילקוט שמעוני (ישעיה מט רמז חסט). כותב המדרש, 3 גלויות נעשו בעשרת השבטים, אחת גלתה לסמבטיון, ואחת גלתה לפני מסמבטיון (אולי להרי החושך), וכסם שיש מארץ

ובגמרא יבמות (טז) א"ר יהודה בשם רב אחי, נכרי שקידש ישראלית בזמן הזה חוששין לקדושיה, שמא מעשרת השבטים הוא, ומקשה גמ' הרי הרוב גויים? מתרלת הגמ' במקום שהם עשרת השבטים קבועים, ולכן וב'קבוע' לא הולכים בו אחר הרוב, שאמר רבי אבא בר כהנא "וינחם בחלח ובחבור נהר גוזן וערי מדי" (מל"ב יז, ו).

ואמר רבי יוחנן, שבכל המקומות המוזכרים שהונחו עשרת השבטים כולן לפסול, ופירש רש"י: שרובן ממזרים, שנטמעו בנות עשרת השבטים עם הגויים.

אבל טען שמואל שאין לחשוש לגוי שמא הוא יהודי, כי אם אביו יהודי זה לא מספיק, ואין לחשוש שמא יש לו אמה יהודית שהבן מתייחס כיהודי אחריה, ומתרתת הגמרא שאין אמה יהודיה מעשרת השבטים, וכפי שפירש רש"י: נבקע רחמן מלקלוט זרע ונעשו עקרות.

ויש דעה שמואל אמר להם: לא זו משם עד שעשאו גוים גמורים, שנאמר "זה' בגדו כי בנים זרים ילדו" (הושע ה, ז). שסנהדרין שבאותו הדור גזרו עליהן שנאלצוהן יֵאָחוּ מכלל ישראל, ואין לחשוש ליהדותן. לכן אין לחשוש לקידושין של גוי בישראלית שמא הוא מלאכאי עשרת השבטים.

ולבאורה איזה כיליון יש בגלות?? ואיך מתקיים בגלות "ולכלתם מעל פני האדמה"?

ואולי הכוונה בגלות עשרת השבטים, שחלקם נבלעו ברבלותה, כך יבלעו עם ישראל ויכלו מעל פני האדמה בגלל חטא העגל, אבל בזכות יעקב שהלך לגלות לא יענשו עם ישראל שחטאו בעגל בעונש שיהיה בגלות עשרת השבטים.

אגב, קברו של משה כתוב בתורה מקומו ובכל זאת כשה' רואה שלא ימלאוהו אכן לא יעזור ואפילו חוקרי הרומאים שחקרו בהר המדויק לא מצאו את קברו, כמובא בגמרא סוטה (יד'), וזה תשובה מדוע לא רואים בלויינים את להט החרב המתהפכת, ולא רואים את עשרת השבטים.

ישראל לסמבטיון, כך יש מסמבטיון לשם, ואחת גלית לרכיבה של רבליה ונבלעה שם. 'לאמור לאסורים לאו' – לאלו שנתונים בסמבטיון. 'ולאשר בחשך הגלו' – לאלו שנתונים לפני מסמבטיון.

ולאילו שנבלעו ברבליה, הקב"ה עושה להם מחילות מחילות מתחת האדמה והם הולכים בהם עד שהם באים תחת הר הזיתים שבירושלים, והקב"ה עומד עליו והוא נבקע והם עולים מחוכו.

ואולי יש להוכיח כן מרש"י, בפרשת כי תשא לב' יג' שכתב שמשה טען לה' שצדיק לכלות את עם ישראל, וטען משה, אם לאונד לשורפם זכור לאברהם שמסר עצמו להשרף עליך באור כשדים, אם להריגה בחרב זכור ליצחק שפלט אורו לעקידה, אם לגלות זכור ליעקב שגלה לחרן.

ותענה שרי ותברח מפניה

המפרשים מקשים מדוע הקפידה שרה כ"כ על הגר, וגם גרמה לה שתפיל, וגם דרשה לסלקה מהבית, איפה רחמיה????

ונראה לתרץ על פי מה שכתב רש"י שנעשה להגר נס והתעברה מיד, ושרה רואה שבמקום לשמוח בנס ולהתחזק ביראת שמים ובמידות טובות, הגר משתמשת בנס להתגאות ולהשפיל את שרה גבירתה, שהגר אמרה: שרה צבועה היא, בגלוי מראה עצמה כצדקת אבל באמת היא לא צדיקה, ועובדה שלא זכתה להריון משך שנים, ואני – הגר התעברתי מביאה ראשונה – מדרש רבה (מ"ה).

ולכן דרשה שרה לגרשה כי הגירוש עדיף מלהישאר אצל אברהם, שסכנת מות הייתה להגר ועוברת מהקפדת שרה על ביזויה, ועל הוצאת השם רע הנוראי על שרה אמנו שגרם לחילול ה' עצום.

וזו כפיות טובה גם לנס וגם לשרה שנתנה לה את הזכות לחיות עם אברהם, לכן פחדה שרה שמהריון כזה יצא אסון כמו עוג שנעשו לו ניסים גדולים אבל בהמשך נהפך לאסון ולסכנה גדולה לעם ישראל וכמבואר קודם, לכן גרמה לה שרה שתפיל, וגם דרשה שרה מאברהם: גרש "סכנה" זו!!! ואולי זה כמו גלות יכפר לה במקצת על כפיות הטובה ועל הוצאת השם רע וחילול ה' שעשתה.

ללמדנו עד כמה חמורה הוצאת דיבה על גדולי ישראל, כי זו סכנה ממשית לכל משפחת המוציא!!! וגם מלבד הוצאת הדיבה שזה חמור עד למאוד!!! יש כאן גם חילול ה' גדול ונורא שמקטין את ערך גדולי ישראל בעיני העם!!! וזה גורם לקלקול נפשות בעם ישראל שבגלל זה הם מזלזלים בדת!!! והגרוע מכל, המוציא שם רע על גדולי ישראל לעיתים הוא משוכנע ובטוח בעצמו שהוא עושה מצווה גדולה ובטוח הוא שעוד יקבל על זה שכר משמים!!!!

וזכור נזכור ולא נשכח שגם על משה רבינו הוציאו שם רע נוראי שחשדוהו באשת איש עד כדי כך שכל עם ישראל קינאו לנשיהם שלא יסתרו עם משה רבינו!!! ואני בטוח שזה שבזמנו הוציא את השם רע על משה רבינו היה בטוח בעצמו שהוא צדיק גדול ונלחם לשם שמים בקנאות של אמת!!!

ולכן נתרחק בכל כוחנו מלדבר רע על גדולי ישראל ועל רבנים, לא עלינו המלאכה מוטלת בשום פנים ואופן!!! יש מספיק מצוות חשובות שעלינו לסיימם ויש עוד מצוות חשובות מאוד שעדיין לא נגענו בהם, אז נברח בסכנות איומות של דיבורים רעים ושקרים על גדולי ישראל גם אם אתה בטוח שזה אמת ממש, והם ממש לא גדולי ישראל אלא מחריבי ישראל!!!!

ותברה מפניה

תתפלל לה' וכך שרה תזכה לפרי בטן, ואולי לכן אברהם אבינו לא התערב בעניין.

ויתכן עוד שתחילה הגר זלזלה בכוונות טובות, אבל היות והיה נקודה פנימית שאינה ממש לשם שמים ולטובת שרה שהייתה אצל הגר שאפשר שגם מתוך זה נבע הזלזול, שכאב להגר ששרה לא שחררה אותה מהיות שפחתה, וזאת למרות ששרה מסרה אותה לאשה לאברהם אבינו, ובפרט שהגר הייתה בת פרעה מלך מצרים, לכן נגררה הגר ומדיבור מציק באופן פרטי לשרה היא התחילה להאמין בשקר, ופרסמה זאת ברבים, למרות החילול ה' הגדול שזה גרם היא לא הפסיקה, עד ששרה נאלצה להבריחה.

ולכאורה אפשר להוכיח זאת, שהרי כשברחה גם המלאך לא הוכיח אותה על הוצאת שם רע על שרה, אלא אמר לה חוזי והתעני תחת גבירתך, כי ברגע שהגר נכנעה והסכימה להיות שפחת שרה, ממילא הכל יסתדר כי הגר כבר לא תוציא שם רע, ואדרבא היא תרצה לכפר על מעשיה בעיני שרה, והיות והגר הפסיקה להוציא שם רע, ממילא יתקיים ההיריון החדש של הגר ולא תפיל יותר, כי העינוי יכפר לה על חטאיה ועל שציערה שרה.

ובעצם גם כאשר שרה המשיכה לצערה לכאורה כדברי המלאך בכל זאת לא הפילה

המפרשים מקשים מדוע הקפידה שרה כ"כ על הגר, וגם גרמה לה שתפיל, וגם דרשה לסלקה מהבית, איפה רחמיה??? ועיין רמב"ן שכתב שמחמת זה עם ישראל סובל היום מבני ישמעאל, ואכן הדברים צריכים ביאור.

ונראה לתרץ על פי מה שכתב רש"י שנעשה להגר נס והתעברה מיד, ושרה רואה שבמקום לשמוח בנס ולהתחזק ביראת שמים ובמידות טובות, הגר משתמשת בנס להתגאות ולהשפיל את שרה גבירתה, שהגר אמרה: **שרה צבועה היא, בגלוי מראה עצמה כצדקת אבל באמת היא לא צדיקה, ועובדה שלא זכתה להריון משך שנים, ואני – הגר התעברתי מביאה ראשונה – מדרש רבה (מ"ה).**

ולכאורה דברים הללו קשים לשמען שהרי הגר מכונה בתורה קטורה וכפי שכתב רש"י שמעשיה נאים כקטורת, מדוע ציערה את שרה והוציאה עליה על צדיקה גמורה ובעלת רוח הקודש עצומה שם רע איום ונורא באומרה שאין היא צדקת אמיתית – צבועה, ולכן אין לה ילדים??

וכפי שכתוב **במדרש רבה (מה')** הגר פרסמה את שקריה החוצה לכל ידידותיה של שרה, ויתכן שמקורבי שרה היו אלו ששרה הייתה מקרבת ומגיירת??

ויתכן שהגר התכוונה כפנינה לצער את שרה בעבור הרעימה, בכדי ששרה אמנו

הגר, כי ברגע ששרה הרגישה שהגר נכנעת כשפחה ממילא שרה רק דאגה שלא ימותו ילדיה כפנינה שהתכוונה רק לשם שמים ובכ"ז מתו ילדיה, (ואולי לדעת הרמב"ן למרות כוונת שרה הטובה להציל את בנה של הגר בכ"ז נענשה צאצאי שרה ויל"ע).

למה הציקה שרה להגר - והאם יש קשר בין הגר לבתיה

יהיה להגר בן צדיק ולא רשע, אבל היות והגר לא נכנעה זה הוכיח שהתקרבותה לבית אברהם אבינו לא היה מרצון עצמי אלא ככפיה מאביה, לכן בנה יצא רשע גדול שניסה להחטיא ולהרוג את יצחק אבינו.

כתב רש"י (טז' א') שמלך מצרים נתן את בתו הנסיכה הגר לשפחת אברהם שתתקרב לצדיק, כי ראה ניסים שנעשו לאברהם והעדיף שתהיה שפחת אברהם מאשר תהיה מלכה בבית אחר.

ואולי רק בסוף חייה, לאחר פטירת שרה אמנו, אז הגר התקרבה באמת לה' ולצדיקים, ולכן חזר אברהם והתחתן עמה, ואז היא מכונה "קטורה" שנאים מעשיה כקטורת, אומנם בכל זאת לא נולדו לה ילדים צדיקים, ואולי רק אם היו הילדים גדלים בבית עם יצחק בילדותו ובחיי שרה שהיו מוקפים בצדיקים אולי אז היו הילדים מושפעים לטובה והיו צדיקים.

אומנם מי אמר שהבת עצמה הסכימה להחלטת אביה?? והנה מצאנו שכשגירשה אותה שרה כתוב ברש"י שחזרה הגר לגילולי בית אביה, דהיינו לעבודה זרה, ונראה לכאורה שלא היה לה רצון עצמי כמו שרצה אביה.

ועדיין צריך עיון מדוע לא הספיק שהיו בני אברהם וקטורה שנאים מעשיה כקטורת? ואולי בזכות שהגר בסוף חייה חזרה בתשובה ונהייתה צדיקה זה השפיע על בנה ישמעאל לחזור בתשובה בסוף ימיו.

ואולי לכן הציקה לה שרה, כשראתה את הגר מתנשאת עליה, שזה הוכיח לה שהגר לא באה מתוך הכנעה להתקרב לבית של צדיקים, כי אם כן מדוע היא מתנשאת על צדיקים, ובפרט שראתה בה כפיות טובה ששרה נתנה להתחתן עם אברהם אבינו, ובכל זאת היא מתנשאת עליה.

ושמא יש קשר בין הגר לבתיה, שגם בתיה הייתה בת פרעה, ובתיה מעצמה הלכה להיטהר מגילולי אביה, והיא מעצמה התגיירה והתקרבה לה' והתמסרה לגדל

ושרה גרמה לה להפיל כל עובר כי שרה הבינה שיצא ילד רשע כי האמא לא רוצה באמת להיות צדיקה, והאמא עדיין קשורה לרוע ולעבודה זרה, ושרה רצתה שהגר תהיה נכנעת ותתקרב באמת לצדיקים ואז

את משה הצדיק שראתה שכינה עמו, כי עולם, למרות שזה לא אותו פרעה, אבל פרעה במוסרו את הגר יצר תשתית שממשפחתו המלכותית בת תתקרב לבורא נראה שכל הפרעה היו מאותה משפחה?

פרא אדם

בן ראשון לאברהם אבינו וזה אפילו לא ניסיון?

שאלני תלמידי היקר אליאור דן (מכיתה ו' שובו ראשון לציון), למה נולד לאברהם אבינו **בו ראשון פרא אדם** – שיצאו ממנו הערבים שהרבה מתוכם רצחו ורוצחים יהודים? והאם זה לא חילול ה', שצדיק יחידי בעולם מקבל בן ראשון "פרא אדם"? ואפילו זה לא נחשב לאברהם בתור ניסיון?

אלא נשים לב, כתוב בפסוק (טו) **ותלד הגר לאברם בן ויקרא אברם שם בנו אשר ילדה הגר ישמעאל**: ובלידת יצחק כתוב (ב) **ותהר ותלד שרה לאברהם בן לזקניו למועד אשר דבר אתו אלקים**: (ג) ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו אשר ילדה לו שרה יצחק: מזה נלמד שילדים זה שליחות, ובאמת **ישמעאל לא נולד לאברהם עבדו ולו**, אלא כשליחות בלבד. ואילו **יצחק נולד עבד אברהם**, שימשיך דרכו ואת עם ישראל.

ומה השליחות בלידת ישמעאל בבית אברהם אבינו? וכן מה השליחות שעשו נולד בבית יצחק ורבקה, הרי זה כואב שמצדיקים יצאו רשעים אכזריים?

והתשובה שנס שיצאו רשעים אלו מהצדיקים, כי בלי זה הם היו מחסלים את העם היהודי ביותר אכזריות, ורק בגלל שנולדו לאברהם וליצחק ורבקה יש לנו שריד ופליט ולא כולם ממש באים להשמיד אותנו.

שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה

בספר חנוכת התורה בפרשת האזינו מביא את שאלת המפרשים מדוע דווקא בפרשת האזינו משה קורא לתלמידו **יהושע** בשם **הושע**??? הרי משה רבינו בעצמו שינה לו את השם ליהושע???

ותירץ, שבפרשת לך לך כתוב שהקב"ה שינה את שמה של שרי לשרה והגמרא **סנהדרין** (ק"ז) אומרת שהיוד שניטלה משרה התלוננה וצווחה בפני בורא עולם על הפסדה, ובורא עולם נתן את היוד שלה להושע שנהפך ליהושע.

והיות והיוד ניטלה משרי משך 38 שנה, לכן היא הייתה אצל יהושע 38 שנים, וכאן הסתיימו ה-38 שנים וכביכול החוב לאות יוד כבר הסתיים, וגם כבר לא הייתה סכנה ליהושע מדור המרגלים לכן משה רבינו חזר לקרוא לו הושע, ועיין עוד בכלי יקר מעין דברים אלו.

אבל לפי הסבר זה עדיין צריך ביאור שבכל זאת מדוע השם הושע חזר רק פעם אחת, ומיד לאחר מכן שוב שמו היה יהושע עד ליום מותו???

ויתכן, שהיוד שחזרה ליהושע עד יום מותו הוכיחה שהיוד לא הסתפקה רק ב-38 שנה, אלא יותר מכך היא רצתה ששמה לא יפרד לעולם משרי או מיהושע גם לאחר הפטירה, כי צדיקים במותם נקראים חיים,

וממילא החוב לא הושלם בסיום ה-38 שנים. וזה גם הוכיח לעם ישראל שמשה לא מת, כי צדיק בפטירתו נקרא חי, ומשה כאילו חי לנצח, וזו הייתה נחמה גדולה למשה רבינו שכל כך רצה לחיות, וגם לעם ישראל שמשה רבם נחשב כחי.

עוד הרחבה בעניין

בראש השנה תש"פ התחדש בס"ד הקשר בין ההגנה על יהושע מכוחה של שרה אמנו, שהנה מצאנו ששרה הקפידה על הגר וגרמה לה להפיל את וולדה, וגם הקפידה על זלזול הגר בכבודה וגרשה אותה מביתה, ולאחר מכן שרה גרשה את הגר עם ישמעאל מהבית, ובמפורשים האריכו בהסבר הדבר, מדוע שרה הקפידה עד כדי כך!!! וה' הסכים לה ואמר לאברהם לשמוע לשרה גם בדברים הללו.

והתשובה היא, ששרה ידעה שיוולד בן צדיק שימשיך את אמונת אברהם ואת דרך התורה של אברהם, לכן כאשר נוכחה לראות שהגר שפחתה מתחצפת ומזלזלת בה למרות שהיא אדונה לכן פחדה שרה שמאישה כזו יצא בן חצוף בלי גבולות כפי שאכן יצא ממנה ישמעאל שהגדרתו פרא אדם ידו בכל ויד כל בו, וילד של אישה כזו מסוכן ליצחק שאמור להיוולד.

ולכן שרה שדאגה מאוד לרוחניות של יצחק הקפידה שהגר תפיל את עובריה, ולכן גם גירשה את הגר ואת ישמעאל שלא יחיו יחד עם בנה יצחק הצדיק.

ואכן מיד לאחר העקידה כאשר יצחק היה בן 37 היות והפך לקרבן עולה קודש הקדשים, כבר לא הייתה סכנה רוחנית ליצחק, ולכן שרה סיימה תפקידה בעולם, ונפטרה תכף לאחר העקידה.

וזכות שרה שכל כך נלחמה לחינוך בנה ולרוחניות בנה שלא יתקלקל, למרות שהבית של אברהם היה בית של עמוד החסד בעולם, היא זאת שנותנת כוח וזכות ליהושע במשך 38 שנה שלא יושפע לרעה חלילה מדור המרגלים.

ונמלתם את בשר עורלתכם

כתב רש"י שלכאורה היה צריך להיות כתוב "**ונמלתם את בשר עורלתכם**" ולא "**ונמלתם**", ורש"י מתרץ זאת על פי כללי הדקדוק, והנה בפשטות אפשר לתרץ שכוונת התורה שעל האדם לדאוג שהוא יהיה מהול, או על ידי אחרים כאביו או בית דין כשהוא קטן או על ידי עצמו כשהוא גדול שידאג שימולו אותו או שימול את עצמו, וכן מצאתי **בחזקוני**.

וראיתי בש"ך שכתב חמש פעמים כתוב בתורה כאן מצוות מילה: **המול** לכם כל זכר **ונמלתם**, ובן שמונת ימים **ימול** לכם כל זכר, **המול ימול**, וערל זכר אשר לא **ימול**, לרמז לחמש ערלות שהם ערלת **השפתים** בדיבור שלא סח שיחה בטילה ולא נבלות פה, וערלת **הלב** שלא הרהר שום עבירה, וערלת **האוזן** בשמיעה, וערלת **הלשון**, וערלת **הבשר** להוליד בן צדיק וגדר עצמו מכל צד זנות, ולזה אמר ונמלתם את בשר ערלתכם כל ערלות שבבשרכם, **והש"ך** הביא את המדרש (רבה מ"ו) שרבי עקיבא מנה 4 ערלות: אוזן, פה, לב, ובשר גוף.

והנה בגמרא (זבחים צ"א) כתוב שמילה **נקראת מצוה תדירית במצוות**, ומפרש רש"י: סדורה במצוות שנכרתו עליה 13 בריתות וציוויים, ולכאורה עדיין לא מובן איך זה מסביר שמילה היא מצווה **תדירית**, לכאורה זה רק מוכיח שמילה היא מצווה חשובה עד למאוד??

ולפי דברי הש"ך הדברים נפלאים, שמצוות מילה זה לא רק המילה הנעשית בבשר בעודו קטן פעם אחת בחיים, אלא זו מצווה לשמור על הברית מכל זנות במשך כל החיים ביום ובלילה וגם במחשבה ושמיעה ובדיבור.

ואולי לרש"י היה ברור מלשון הגמרא, שמילה היא מצווה הממשיכה כל החיים, כי זה פשוט כוונת הגמרא בלשונה "**מילה תדירה במצוות**", דהיינו שמילה היא מצוות תדירית, ורש"י בא להוסיף שהיות ומצוות מילה ממשיכה במשך כל החיים בשמירה לכן התורה ריבתה בה 13 בריתות וציוויים, **שוב** מצאתי **בשפת אמת** שהתפלא על ביאור רש"י, לכן מפרש בגמרא כפי שתירצתי, וברוך ה' יתברך שזכיתי וכיוונתי לדבריו.

ובפרשת בחוקותי הארכתי בחידוש זה, שבחוקותי תלכו הכוונה גם לשמירת הברית, כנכתב **בירמיה** (ל"ג) "**אם לא בריתי יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמתי**", וכתוב במשנה (בסוף פ"ג נדרים), שהכוונה לברית מילה, וכפי שמבאר **התוספות יום טוב** שמצוות ברית מילה היא מצווה תמידית בגופו לשמור על קדושתו יומם ולילה.

ללמדנו, שעל האדם לדאוג לקדושת עצמו כל חייו, ובלי תירוצים בין אם חונך לכך בין לא חונך בטהרת הקדושה, עליך תמיד לדאוג שתהיה קדוש!!! ולכן התורה כותבת את מצוות מילה בכמה צורות של פעלים ונפעלים, בכדי שתדע שבכל מצב עליך להיות קדוש בעצמך וגם לעזור לאחרים להיות קדושים, וכמובן מחובתך לחנך את בניך לקדושה, ונכון שבדור הזה זה קשה מאוד אבל לפי הצער כך השכר, וכך תזכה ותראה הארת פנים מבורא עולם!!! וגם לדאוג לקדושת אחרים.

ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר לדורותיכם

מה עם בני ישמעאל ובני קטורה

יש מחלוקת בין רש"י והרמב"ם מי חייב חנוך (במלווה ב') שישמעאל לא נכטוה בצרית מילה, ומסכם זאת המנחת למול את זרעו אחריו, כי רק ילחק נחשב

ברית מילה אלא רק כחיקוי למה שנעשה
בו בגיל 13 בלבד.

אבל למרות שהקב"ה אמר מפורש
לאברהם אבינו שיסמאל לא
בברית ורק ילחם יהיה בברית, כפי שדייק
הרד"ק בפסוקים "וליסמאל שמעתיד
הנה ברכתי אתו, ואת בריתי אקים את
ילחם אשר תלד", ומפורש כן ברש"י "את
בריתי איתו", בכל זאת אם יסמאל היה
רואה להיות בברית כמו ילחם, יכול היה
לעשות זאת, ע"י שהיה מתנה עם אביו
כשכנע אותו להסכים לעשות ברית שהוא
רואה לעשות ברית מדיו גירות ולהיות
יהודי, וממילא יסמאל היה נהפך ליהודי
בזן אברהם וילחם ויעקב.

אבל יסמאל למרות שהסכים לעשות
ברית מילה בגיל 13 שזה דבר לא קל
בעליל, בכל זאת לא השכיל להתגייר באותו
שעה גדולה של מסירות נפש. ואולי גם
בגלל זה כתוב הבדל לשון בין מילת אברהם
למילת יסמאל, שצמילת אברהם כתוב
"בהמלו בשר ערלתו: ולגבי יסמאל כתוב
"ויסמאל בנו בן שלש עשרה שנה בהמלו
את בשר ערלתו", ואכן רש"י כבר עמד על
השינוי בפסוקים.

וראיתי בצעל ההפלאה שכותב שאלל
אברהם היה אורך רק למוח את
ערלת הבשר ואילו אלל יסמאל היה אורך
למוח גם את עורלת לבו הרע.

זרע אברהם, ואילו כלפי בני קטורה יש
מחלוקת לרש"י אברהם מל אותם כמו שאל
את כל ילדי ביתו ועבדיו, אלל אין עליהם
חובה למוח את זרעם אחריהם.

ואילו לרמב"ם יש חובה על בני קטורה
למוח את יולאי חלליהם עד סוף
הדורות, ולל עוד אלל היות ובני יסמאל
התערבבו בין בני קטורה לכן כל
היסמאלים חייבים למוח בגיל 8 ימים.

אומנם למעשה הערבים לא מלים בגיל 8
ימים, אלל בגיל 13 שנה (והיום
הרבה ערבים מלים בגיל לעיר יותר עכ"פ
לא בגיל 8 ימים), ואפשר להסביר פשוט כי
הם נוהגים כפי שאבי אבותם "יסמאל"
נהג.

ונראה פשוט שיסמאל למרות שלל היה
חייב למוח את ילדיו בכל זאת מל
את ילדיו ואת אללליו בגיל 13 שנה כפי
שאלו אותו, ולמרות שידע שהוא לא מזרע
אברהם המחויב צמילת אללליו, שהרי אם
טעה וסבר שהוא מחויב כי הוא נחשב
לזרע אברהם אם כן היה עליו למוח את
אללליו בגיל 8 ימים כפי הברית שאיווה ה'
את אברהם לדורות.

ולמרות שהוא נימול בגיל 13 שנה זה היה
כי בעת האיווי על מלוות הברית
זה היה גילו, וכי היהודים ימולו בגיל 99
כפי שאברהם נימול בגיל זה? אלל ברור
כשמל שיסמאל לא מל את ילדיו מדיו

ורק בסוף ימיו ישמעאל חזר בתשובה, ואולי לכן התגלגלו הדברים לפי דעת הרמז"ס וכפי שכתב הרמז"ס שהתערבבו בני ישמעאל בבני קטורה ועל כן כל הישמעאלים חייבים בבזיון זיוס השמיני לדורותם בבני קטורה, ובעצם להבדיל כמו החיוב שיש לזרעו של יצחק אבינו - עם ישראל.

ויתכן שאברהם חפץ לגייר את ישמעאל ולכן כתוב "וישמעאל בנו זיהמלו בשר ערלתו" למרות שכלפי מאות מילה הקצ"ה הזהיר לאברהם שרק יצחק נחשב כבנו ולא ישמעאל, כי ייתכן שאברהם במאות המילה ניסה גם לגייר את ישמעאל וראה לגרום לו שיהיה כבנו המחויב במילה לדורות, אבל לזה ישמעאל לא הסכים.

ללמדנו, שיש לאדם הזדמנויות להתעלות רוחנית עצומה, והוא אפילו מפעיל מסירות נפש עצומה, אבל בכל זאת הוא מפסיד את העיקר!!! וממש כואב הלב שאדם השקיע המון וכביכול זה היה לריק!!! וכמו שהגמרא בוכה על אנשים שכביכול מקיימים מצוות וכביכול חיים בדרך ה' ולכן הם מפסידים את חיי העולם הזה, כי הם חיים בחיי דוחק, בתקווה שהם יזכו לחיי העולם הבא, אבל בסופו של דבר הם גם לא זכאים לעולם הבא, כי הם לא עבדו את בורא עולם באמת אלא הכל היה מהשפה ולחוץ!!! לכן תמסור נפש לחיי אמת - לעשות רצון אבינו שבשמים באמת בלי נגיעות עצמיות כלל וכלל!!!

המול ימול

הגמרא ביבמות (עב') דורשת "אפילו מאה פעמים", ובפשטות הכוונה שאם נתכסה הברית צריך למול שוב, וחשבתי בדרך רמז לבאר באופן דרש ואכן קצת משמע כן בדברי הרא"ש, שלא רק יש מצווה לאדם למול עצמו 100 פעמים אם יתכסה שוב ושוב, אלא שמוהל המוהל אחרים ישתדל למול אפילו 100 פעמים ביום!!!

ואולי לכן אברהם התאמץ ביום שנימול למול גם את כל אנשי ביתו שהיו 318 איש כפשטות הפסוק, וגם את עוג מלך הבשן שהיה מאנשי ביתו על פי הזוהר בפרשת חוקת,

בכדי להדגיש ולהבליט את אפילו 100 פעמים, ואולי זה מרומז בפסוק "בעצם היום הזה כאשר דבר אתו אלוקים".

ואכן בזכות התאמצות אברהם למול את כולם ביום אחד בפרט שהוא בעצמו נימול, עד כדי כך שלכן טוען הרמב"ן שאברהם נימול בסוף, וכן דייק מלשון הפסוקים כג'—כד', ואילו לאור החיים הקדוש אברהם נימול ראשון, זכינו למובטח במדרש.

שכתוב במדרש רבה (מז') "ויקח אברהם את ישמעאל בנו ואת כל ילידי ביתו" א"ר אייבו בשעה שמל אברהם אותן ילידי ביתו העמידן גבעה ערלות וזרחת עליהם חמה והתליעו, ועלה ריחן לפני הקב"ה כקטורת סמים וכעולה שהיא כליל לאישים, אמר הקב"ה בשעה שיהיו בניו של זה באים לידי עבירות ולידי מעשים רעים אני נזכר להם הריח הזה ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם.

ולכאורה מדוע זכות ערלות של ישמעאל ואנשי ביתו של אברהם ועוג ימליצו יושר בעד עם ישראל בזמן שחוטאים במעשים רעים?? הרי אין להם קשר לעם ישראל??

אלא כל הברית מילה שעשו אנשי ביתו נכלל לזכותו של אברהם אבינו שהתאמץ למול אותם ביום אחד בכדי להדר במצוות ה' "אפילו 100 פעמים"

ובזה פרסם לעיני כל את מעשה מצוות עשיית הברית כנגד כל העולם!!! שלא פחד ממה שיגידו הגויים וכפי שתיאר רש"י בסוף הפרשה.

ולכן מובן מדוע אברהם העמיד גבעה מהערלות ועוד בביתו והשאיר אותם שיצא מהם ריח רע, וכל זה בכדי להעצים את פרסום מצוות המילה שיתפרסם עד כמה שיותר בעולם!!!! ולכן ריח רע שיצא מזה – זה ריח שהפיץ יותר את פרסום המצווה, ולכן הריח הרע הזה מלמד זכות מידה כנגד מידה על מעשים רעים ומסריחים שיעשו עם ישראל רח"ל.

והוסיף החברותא היקר הר"ג אלדר נתנזון שליט"א שלכן גם יהושע העמיד גבעת ערלות כשמל את עם ישראל בכניסתם לארץ ישראל מלבד להסיר את חרפת מצרים שראו שישפך דם יהודים, אלא גם בשביל שיזכו לרחמי ה' על עם ישראל, אבל אנחנו בני אברהם יצחק ויעקב חלילה לנו להסתמך על זה, אלא חובה עלינו למסור נפש על קדושתנו ועל טהרתנו תמיד.

ואברהם בן תשעים ותשע שנה בהמלו בשר ערלתו

בעצמם??? ואברהם אבינו קיים מאות שבת
אפילו עירובי תחומים כמפורש בגמרא.

ודנתי דברים אלו בפני הגאון הרב חרז
שליט"א מאשדוד וטען לי שיתכן
שהיות ואברהם אבינו קיים שבת כפי שהיה
נהוג לפני מתן תורה שהיום התחיל
מהבוקר ולא מהערב, ואם כן אולי לא
נחשב שקיים את השבת כפי שניתנה לעם
ישראל בעת מתן תורה שהיום התחיל
מהערב, ואולי לכן לא נחשב שהשתמש
באות בלי לקבלו מהמלך כראוי.

אומנם עדיין גם תירוטו הגפלא אינו מתרץ
על תפילין? ולכן עדיין צריך
להגיע לתירוטו של הבית הלוי שהיות ובית
מילה היא מצווה שלא שייך לקיימה פעם
נוספת לכן אברהם אבינו לא ראה לקיימה
קודם שנכטווה, אלא המתין לקיימה לאחר
ציווי ה', כי גדול המצווה ועושה ממי שאינו
מצווה ועושה, כי אז הניסיון גדול יותר.

ואולי יש להוסיף שלכן כתוב בראש"י ע"פ
המדרכים שאברהם פחד לעשות
מילה והתייעץ עם ממרר וחבריו, ולכאורה
איך יתכן שאברהם אבינו שמסר נפשו
להישרף על קידוש השם, והלך בעצמו
לשחוט את בנו יחידו האהוב בסכין ובידו,
איך יתכן שאברהם חשק ופחד למסור נפש
על מצוות המילה??

המפרשים שואלים מדוע אברהם אבינו
התעכב מלקיים את מצוות
מילה עד שנת 99 לחייו, הרי אברהם אבינו
קיים את כל התורה כולה קודם שניתנה??

וראיתי בספר "שנים מקרא" שהביא
סיפור מספר אלו חמדותי,
שהאדמו"ר בית ישראל מגור זצ"ל נפגש
עם הגאון מטשעבין זצ"ל ושאל אותו
שאלה זו, וענה לו הגאון מטשעבין שראה
תשובה ע"כ, שהיות ובית מילה זה "אות",
לכן לא מתאים ליטול אות הצטיינות
מהמלך בלי רשות מהמלך.

והבית ישראל התפעל מאוד מתשובה זו
ושאל בקול רם "איפה זה כתוב"?
והגאון מטשעבין הראה לו את המקור,
ובספר אלו חמדותי לא מופיע מה המקור,
אומנם הגאון רבי יששכר דוב רובין זצ"ל
מחבר ספרי "טללי אורות - ושנים מקרא
מלא זאת בדברי שאל של בעל השואל
ומשיב מהד"ת ד"ה התהלך).

אומנם תירוץ זה קשה לענ"ד, שהרי גם
שבת וגם תפילין הם "אות", ובכל
זאת אברהם אבינו קיים את כל התורה
כולה כולל שבת ותפילין בלי ציווי ה', והרי
לפי התירוץ הקודם היה לאברהם להמתין
לצווי ה' על נטילת אותות אלו ולא ליטול

אלא כאן הומחש לעין כל שגדול המאווה ועושה ממנו שאינו מאווה ועושה, שהיות ומאווה זו ניתן לקיימה לפני ציווי ה' כפי שאברהם אבינו קיים את כל מאוות התורה ואחרי ציווי.

בשונה ממאוות קידוש ה' בכבשן האש שהיא משבצת מאוות בני נח שאסורים לעבוד ע"ז ובפשטות גם בני נח חייבים למסור נפשם ע"כ ויל"ע, ואם כן לא צריך במסירות נפש על ע"ז לקיימו לפני ציווי ולאחר ציווי כי כל בני האדם מאווים ע"כ מעולם, וכן מאוות עקידת יצחק לא צריך לקיימו לפני שנטווה כי אסור ע"פ

התורה לשחוט אנשים כקורבן לה'.

אומנם מאוות מילה צריך לקיימה בין לפני ציווי ובין לאחר ציווי, ולכן בה הקב"ה נתן לאברהם אבינו קושי עצום וניסיון אדיר ביותר בכדי שיראו כולם שמאווה ועושה קשה יותר ממאווה ואינו עושה.

וזה לימוד זכות עצום לבני ישראל המאווים ועושים שלמרות גודל ניסיונם בכל זאת מתגברים ועושים ראון וציווי הקב"ה בגבורה במשך כל הדורות וגם בגלות ובקשיים עצומים של צרות מצית ומבחוץ, בכל זאת שמך לא שכחנו, ונא אל תשכחנו.

ערלת הלב – ומצאת את לבבו נאמן לפניך

בעל ההפלאה בפנים יפות מדייק במאוות ברית מילה, שאכל אברהם כתוב "ואברהם בהמלו בשר עורלתו", ואכל ישמעאל כתוב "בהמלו את בשר עורלתו", וביאר ההפלאה שיסמעאל היה צריך למוט לא רק את עורלתו אלא גם את עורלת לבו, ולכן כתוב כלפיו "בהמלו את בשר עורלתו" שהמילה "את" באה להוסיף שהיה על ישמעאל למוט גם את עורלת לבו, אבל לאברהם כבר לא היה עורלת הלב, לכן כתוב רק "בהמלו בשר עורלתו".

לבו, כי א"כ איך המשיך לחטוא ולנסות להחטיא ולרצוח את יצחק?? אלא הכוונה שהיה מוטל על ישמעאל להסיר גם את עורלת לבו.

או יתכן שמאוות ברית מילה נותנת כוח ועוצמה לאדם הגימול שאם יראה להתחזק ולהתקרב להקב"ה אזי בנקל יוכל להסיר ממנו את עורלת הלב ולעבוד את הקב"ה בנקל, ואילו אברהם כתוב עליו "ומלאת את לבבו נאמן לפניך" (נחמיה ט').

ובפי שכתוב בעקידת יצחק "כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני", ואין

ובפשטות אין כוונתו שיסמעאל אכן במילתו מל גם את עורלת

הכוונה שרק בזמן העקדה היה אברהם ירא אלוקים, אלא הכוונה כדברי רש"י – מעתה יס לי פתחון פה להשיב לשטן ולחומות שתמהים מדוע אני אוהב אותך, כי עכשיו כולם רואים שירא אלקים אתה.

ואכן כבר בזמן מילת אברהם שהיה 37 שנה לפני מאות העקידה כבר אז אברהם אבינו היה בלי ערלת הלז אלא כבר אז התקיים בו "ומלאת את לבבו נאמן לפניך", וכפי שהוסיף בעל ההפלאה שבנביא נחמיה כתוב "ושמת שמו אברהם - ומלאת את לבבו נאמן לפניך".

וביאר ההפלאה כדברי הגמרא (נדרים לב') שלאברהם נוסף ה' לשמו שזה כנגד ה' אברהם - המילה, 2 עיניים וכן 2 אוזניים: אבל כנגד הלז ערלת הבשר לא היה צריך לתקן לאברהם כי אברהם אבינו כבר היה מתוקן בליבו ועל כן כתוב "ושמת שמו אברהם ומלאת את לבבו נאמן לפניך", שעל כן נוסף ה' לשמו של אברהם ולא האות ו', כי כאמור הלז היה מתוקן.

ואומנם במדרש תנחומא (כאן פרק טז') כתוב: חמש ערלות הן 4 באדם ו-1 באילן, ערלת האוזן ככתוב (ירמיה י) הנה ערלה אצלם, ערלת הלז ככתוב (דברים י) ומלאת את ערלת לבבכם, ערלת לשון ככתוב (שמות ו) ערל שפתים, ערלת בשר ככתוב ומלאת את בשר ערלתכם (בראשית יז), אמר אברהם לה' אם אמוץ אחד מאלו נמלאתי חסר מאברי? אמר לו הקב"ה מה

אתה סבור שאתה תמים שלם אתה?? חסר אתה חמשה אברים.

אמר לו ה' עד שלא תמול היה שמך אברהם, שזה כנגד רמג' אברים שבגוף א' 1 ב' 2 ר' 200 מ' 40 ביחד זה 243, ומנין אברים שבאדם רמ"ח - 248, לכן אמר "מול" ותהיה תמים, וכשמל א"ל ה' לא יקרא עוד שמך אברהם, אלא והיה שמך אברהם הוסיף לו ה' - 5, והשלם שמו למניין רמ"ח אברים, לפיכך והיה תמים.

ומשמע מהמדרש שבמילת אברהם הוא בעצם מל את כל כל האברים שהיו חסרים ולא שלמים בו, ולכאורה כלול בהם כן עורלת הלז, ולכאורה זה סותר את דברי ההפלאה הקודמים??

אבל אין זה סותר, שהרי באדם יס רק 4 עורלות לפי דברי המדרש עצמו, ואם כן גם אם נגיד שמילת אברהם תיקנה את כל עורלות הקיימת בגוף האדם, הרי שתיקן סך הכל 4 ערלות, ועדיין יהיה חסר 1 להשלים לה' שבעצם כך יושלם מנין רמ"ח אברים?? אלא תיקון הגוף שניתקן לאברהם היה כדברי הגמרא 2 אוזניים 2 עיניים ומילת גופו, כך יולא בדיוק רמ"ח.

ובאן צריך קצת ביאור, שנכון שבעל ההפלאה ביאר שאת ערלת הלז כבר תיקן אברהם, אבל מדוע לדעת הגמרא היה צורך לתקן את האוזניים והעיניים ולא היה צורך לתקן את ערלת הפה?

לכבד ובכל נפשך למען חייד" וזה נבואה לימות המשיח כדברי הרמב"ן שכבר לא תהיה בחירה לעשות עבירות חלילה.

ועד הגאולה, ברית המילה שעושים לחינוך בן שמונת ימים, זה כבדי שזכות קדושת הברית אם ינאור את בריתו כראוי אזי יזכה מעצמו להגיע להסרת עורלת הלז ושאר הערלות השייכים באדם, כפי שהמילה תיקנה אלל אברהם את שאר איבריו לתיקון המושלם.

ואולי לכן אברהם אבינו המתין מלעשות ברית מילה עד שיתקן בעצמו את ערלת הלז, ואז הקב"ה ציווהו לעשות ברית מילה, כבדי שזכות אברהם אבינו נזכה להתחבר לקדושתו שמילתו הייתה בלי ערלת הלז, אלל נמלא לבבו נאמן לפני הקב"ה.

ובכוחו נזכה כולנו לנאור בריתו של אברהם אבינו ונזכה להסרת עורלת הלז מאתנו בעבודה עצמית עוד קודם ביאת המשיח בקרוב אמן ואמן.

ויתכן שרק באזניים ובעינים יש אורד לתקן כי אדם לא תמיד שולט בחלוטין באוזניו או בעיניו, כי גם אם ירצה להישמר מפני שמיעת לשון הרע או מראית אסורה, פעמים הוא אנוס מחמת שאחר דיבר רע לידו או חלף לפניו מראה אסור שלא בסיבתו כלל, אולם דיבור אסור זה כן בשליטה מוחלטת של האדם עצמו, ולכן בזה לא היה אורד לאברהם לתקן כלל.

ואכן אברהם אבינו כשהיה שלם, גופו היה מושלם שרץ מאליו לקראת המלאכים שנדמו כאורחים למרות שהקב"ה בא לבקר, ומריאת אברהם נלמד שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה, כי גופו המושלם הבין וידע מעצמו שכך ההלכה, ולכן אברהם מאליו רץ לקראת האורחים.

עב"פ המילה העתידית של עם ישראל לעתיד לבוא היא ככתוב בתורה בפרשת נצבים "ומל' ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את ה' אלקיך בכל

ניסיון - נס

כתוב בפרקי דרבי אליעזר (כו'), עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולן, הנס הראשון: כשנולד אברהם בקשו כל גדולי מלכות והקוסמים להורגו, ונחבא בבית הרן שלש עשרה שנה, ולאחר שלש עשרה שנה יצא מבית הרן, מדבר בלשון הקדש, ומאס באיללים ומשקץ את הפסילים ובטח בשם יוצרו, ואמר אשרי אדם בוטח בך.

וקצת קשה, אם אברהם מיד כשנולד עד גיל 13 שנה היה טמון מחמת הסכנה שרצו להורגו, ובאותם 13 שנה לא פגש ולא דיבר עם אף אדם, שלכן יצא כשהוא דובר לשון

הקודש, א"כ למה נחשב זה לניסיון, הרי זה היה כביכול בלי שליטתו, החביאו אותו בקטנותו ולא הכיר דרך אחרת, ומה שייך בניסיון זה שעמד בניסיון!!

ובפשטות יתכן שאדם אחר שטמון 13 שנה במחבוא בבית חשוך בלי לדבר עם אדם, זה אמור לגרום לשיגעון ויאוש, מתוך שיעמום וריקנות, אבל אברהם אבינו נלחם וחשב שעות על גבי שעות והתעמק לבד ביסודות האמונה, ומדעתו מאס באלילים ושיקץ את הפסילים ובטח ביוצרו.

ואכן בלשון הפרקי דרבי אליעזר **ניסיון הוא מלשון נס**, כי כאמור קודם בשם המדרש רבה לא לכולם הקב"ה מעמיד ניסיונות קשים רק למי שהקב"ה יודע שהוא חזק ומסוגל לעמוד בניסיונות.

ואכן, נס גדול היה אצל אברהם, שאברהם אבינו לא השתגע בשעמומו ובריקנות, שלא ראה עולם מקטנותו משך 13 שנה, אלא אדרבא יצא חכם עצום ובעל דעה מוצקה וברורה.

ובאמת כל יהודי כשיש לו ניסיון, יחליט בנפשו יש לי נס!! ומי לא רוצה נס??
ואכן אם יצליח להתגבר על הניסיון באמת זכה הוא בנס, שהצליח לעמוד בגבורה בניסיון.

ונס גורר נס, ובהתגברות על היצר בעת הניסיון זה גורם התערותא דלתתא – התעוררות מלמטה ע"י האדם שמתגבר בעולם התחתון ויוצר נס בעמידתו בניסיון, וכך יהיה התעוררות מלמעלה שה' ישלח ניסים וישועות וברכה עד בלי די.

